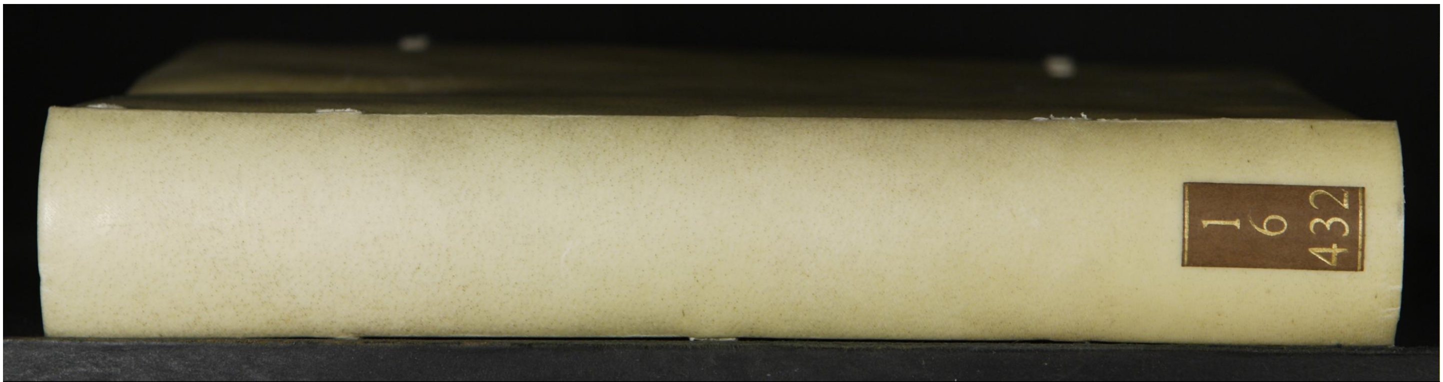

1
6
432

POST LITES VNIO

DE TITVLO ET IVRE SERENISSIMÆ PRINCIPIS MARIÆ SCOTORUM Reginæ, quo Regni Angliæ ſucceſsionem ſibi iuſtè vendicat,

LIBELLVS:

Simul & Regum Angliç à Gulielmo Duce Normandię, qui Conqueſtor dictus eſt, genealogiam & ſucceſsionis ſeriem in tabula deſcriptam: Competitorum quoque à Lancaſtrenſi & Eboracenſi familijs deſcendentium hiſtoriam ſummatim complectens.

Opera Io. Leſlæi Epiſcopi Roſſenſis Scoti, dum pro eadem Sereniſsima Principe iampridem in Anglia Oratorem ageret, patrio primùm, nunc verò Latino ſermone in lucem editus.

Acceſsit ad Anglos & Scotos, vt qui temporis bellorúmque iniuria iam diu diſtracti fuerunt, tandem aliquando animis conſentiant, & perpetua amicitia in vnum coaleſcant,

PARAENESIS.

Poſt varias cædes, vnita Britannia tandem
Florebit, pace & religione pia.

RHEMIS,
Excudebat Ioannes Fognæus, ſub Leone.
1580.
CVM PRIVILEGIO.

PACALIS OLIVA — PACALIS OLIVA

SACRATISSIMO ET INVICTISSIMO IMPERATORI, SERENISSIMIS REGIBVS AC PRINCIPIBVS CHRISTIANIS,

Ioan. Leslæus Episcopus Rossensis Scotus, pacem & perpetuam felicitatem.

SI OMNES Rerumpub. formas (Sacratissime & inuictissime Imperator, Serenissimi & potentissimi Reges, & Principes Christiani) quibus varij populi quondam, siue Christi legibus eruditi, siue profanis superstitionibus dediti, continebantur, præsenti recordatione velimus obire: nulla planè vel ad quietem firmior, vel ad gloriam Imperijque maiestatem illustrior reperietur, quàm ea, quæ in eius Principis tutela ac moderatione verteretur, qui quòd hæres esset, iure succederet, quòd iustus ac legitimus, incorruptè suauitérque iudicaret. Nam vt taceam in hac forma speciem quandam illius administrationis, qua Deus vniuersa moderatur, elucere, ideóque illam optimam esse: vt taceam exterorum Principum fœdera, coniugia, mutuáque beneuolentiæ pacta in hac contineri, ideóque illam salutarem esse: vt taceam denique pacem, quietem, tranquillitatem totius Reip. in hac includi, ideóque illam iucundam esse: id clariùs intueri licebit aliquantò, si circunspiciatis animo diligenter, quas tum iniurias ac calamitates cogatur ferre populus, cùm Tyrannus non auito iure Regni, sed iniqua impulsus ambitione per vim in aliena iura ac sedes inuadit. Is enim dum subditos continuo metu oppressos iniquis exactionibus vexat, iniquioribus mulctat cædibus, & vt solus regnet, humana iura ac diuina conculcat: dum denique ipse in subditos crudelitate furit, in ipsum subditi odio plusquàm vatiniano conflagrant, quæ mala ex tam desperato capite tanquam dissidentibus membris in illam Remp. non erumpunt? Ex quo, meo quidem iudicio, videtur consectarium, vt amor Regum in

ſubditos, ſubditorum in ipſos firmiſſimum Reip. continendæ ac conſeruandæ ſit vinculum: vt quod regnum illo non coaleſcit, vel domeſticis perturbationibus diſſipari, vel in externorum dominatum diſtrahi ſit neceſſe. Itaque omnes omnium ſeculorum gentes memoria repetenti mihi nulla occurrit, quæ huius mutui amoris officijs in ſummam felicitatem non fuerit adducta: nulla quæ ipſius contrario tanquam morbo aut telo aliquo vel non miſerrimè languerit, vel in extremam ruinam deuoluta omnino non conciderit. Nec verò quæ eiuſmodi fuerunt Reſp. ſua tantùm mala ſenſerunt, ſed etiam in vicinas tranſmiſerunt: vt intelligant Chriſtiani orbis Principes, qui ſua regna diuturna appetunt, ita ſibi eſſe regnandum, vt non ſolùm ab omni tyrannico animo in ſubditos abſtineant, ſed etiam ne vicini populi tyrannis opprimantur, quantùm poſſunt, prouideant. Nec enim iſta vicinia periculoſa eſſe non poteſt, quòd tyrannorum ea natura ſit, vt cùm domeſticos perdiderint, in alienos etiam velint erumpere, eadémque ſi poſſint, ruina ſepelire. Quæ quidem eo animo dico, vt omnes Chriſtiani principes in eam curam pro ſuo & iure, & charitate incumbát, ne Sereniſſima Scotorum Regina Maria, eiúſque filius optimæ ſpei Princeps, iure, quo extincta Henrici VIII. ſobole, in Angliæ ſucceſſionem habent hæreditarium, excludantur. Id eſt, ne Angliæ Regnum longè florentiſſimum, excluſo vero hærede, tyranni cuiuſuis iniuſtæ occupationi, incurſionibus, aut iniurijs pateat. Nam cùm perſpicuum ſit, omnia commoda, diuitias, ac bona illa, quorum Anglia non ſolùm ſibi, ſed etiam exteris populis ferax fuit, inde manaſſe, quòd à iuſtis hactenus hæredibus iucundè cum Regum laude, ac pacatè cum ſubditorum commodo adminiſtrata fuerit: atque id quoque conſtet Regnum Angliæ, ſublatis, vti diximus, Henrici VIII. liberis, iure ſanguinis, Mariæ Scotorum Reginæ deberi: quis non videt futurum, vt Maria Regno Anglicano excluſa, illud quoque Regnum non ſolùm his omnibus bonis ſpolietur, vicini populi priſtinis commodis careant, ſed etiam tyrannorum ſit domicilium, vnde tum domeſtici ſuis, tum externi alienis cladibus conficiantur? Sed quoniam mali competitores regnandi cupiditate incenſi, ambitioni ſuæ cauſam prętexunt, vnde Anglicani regni diadema iure videantur ambire, putaui mearum eſſe partium, vt horum cauſis infirmatis, Reginæ meæ ius ac titulum, rationum certiſſimis momentis aſtruam ac confirmem. Ita namque ſpero fore, vt Chriſtiani principes, quod humanitatis & charitatis officium omnibus Regibus debent, libentiùs & promptiùs præſtent in Reginæ meæ cauſa, ſi eam viderint ita explicatam, vt de eius veritate, integritate, iuſtitia, nullus in cuiuſquam animo ſcrupulus poſſit hærere. Nam cùm omnes Reges communi

quodam vinculo teneantur, vt se velint mutuis consilijs & auxilijs iuuare, quia Reges sunt, tum singuli certa aliqua Religione Reginæ Scotiæ astringuntur, vt debeant illius partes suscipere, ac hostium conatibus obsistere. Atque vt commune hoc omnium Principum vinculum taceam, Pontificem Max. sanè præterire non possum, quem tanquam alterum Samuëlem satis constat, nolle oleo sancto, id est, authoritate sua alios quàm Saules & Dauides, qui omnium legitimorum Regum personas repræsentabant, confirmare. Nam præter certum illud successionis ius, quod diuinæ vocationis & electionis loco habetur, id in primis illum debet mouere, vt hanc defendat tanquam filiam, quæ nec vllius carceris angustia, nec pœnæ genere potuit abduci, quò minùs eum colat semper vt patrem. De sacratissimo Imperatore reliquísque Principibus, quid singulos commemorem? cùm omnes Reginæ Mariæ vel fœderis certissimo, vel sanguinis arctissimo vinculo fuerint coniuncti. Neque verò necesse est, vt id genealogijs, & stemmatibus propositis ostendam, cùm planè omnibus constet, illam ex Principibus, Regibus, Imperatoribus totius orbis terrarum maximis, patris ac matris, maiorumque serie longissimè repetita, ortum ducere. Angliæ etiam nobilitatem populumque id impellere debet in studium eius, quòd tam multiplici arctaque cognatione ex Anglorum sanguine fluxerit, ac Proauiā ex Regia Somerseti familia, proximeque Auiam habuerit Margaretam Henrici septimi filiam. Quid quòd naturali quodam cognationis sensu in Anglos propensa fuerit, vt domesticis perturbationibus afflicta, ab ipsis maluerit auxilium sperare, & sese illius, quæ nunc Angliæ clauum tenet, promissis committens, in Anglorum quàm in reliquorum vicinorum Principum, à quibus pro turbati Regni remedio erat opem impetratura, emigrare regiones? Quid quòd Anglum in lecti coniugalis societatem, postpositis reliquis Christiani orbis Principibus, asciuerit? Ex eóque, Regno principem ac hæredem fœlici partu ediderit? Quid quòd in Anglia iam potentiæ, fortitudinis, pietatis signa edat? in Anglos omnia humanitatis, beneuolentiæ, charitatis genera ostendat? de Anglis sentiat amicissimè, loquatur honorificè, scribat magnificè? Quid quòd ipsorum Anglorum mores, linguam, consuetudines, longo iam vitæ commercio, ita imbiberit, vt reliquorum mores oblita ad Anglos imperio iustè continendos nata esse videatur? Quare cùm Regina nostra, & digna sit, & iusta sit Anglicani Regni hæres, erit vestræ charitatis, qua Reginam soletis amplecti Reges, & officij, quo vel confœderati amicam, vel cognati necessariam debetis prosequi, omni mentis prouisione cauere, ne suo iure orbetur: ac dignitate multis nominibus debita dimoueatur, & vobis ex ipsius

malis periculum posteríſque veſtris creetur. Ac ne res obſcuriùs ac ſtrictiùs declarata vos fortaſſe retardet, en iam Libellum, quem dum Reginæ meæ cauſam in Anglia legatus agerem, Anglis Anglicè curabam edendum, Latinè quorundam Principum rogatu conuerſum, ac genealogia competitorum, qui ex Lancaſtrenſi & Eboracenſi familijs profecti ſunt, auctum, vobis humillimè offero: in quo omnes aduerſariorum calumniæ ita refutantur, inſidiæ aperiuntur, rationum quibus nitebantur, momenta infringuntur, vt omnis planè dubitatio, quæ æquis æſtimatoribus nihil antè difficultatis videbatur habere, ex aduerſariorum quoque animis videatur iam euulſa. Accipite ergo, quòd do, amicè: animaduertite, quod ſcribo, attentè: ac facite tandem quod decet, iuſtè. Valete, ac Reginæ longè iuſtiſſimæ fauete. Pariſijs, Calend. Ian. 1580.

SERENISSIMÆ AC CLEMENTISSIMÆ MARIÆ, SCOTORVM REGINÆ, ET optimæ ſpei Principi, eius filio, Principibus meis obſeruandiſsimis, Io. Leſlæus Epiſcopus Roſſenſis obſequium ſuum defert.

E MVLTIS præclaris ad rerum magnarum laudem adiumentis, quæ ſuprema bonitas ad mortalium animos componendos, humanæ naturæ indidit, haud ſcio an ſit vllum vel vtilitate vberius, vel dignitate prꝺſtantius, quàm beneuolentiæ inter homines ipſos amoríſque communicandi mutua quꝺdam propenſio. Hꝺc enim viribus vſque adeò in rebus arduis ac prꝺſtantibus pollet, vt in quo feliciter fuerit adulta, is neque conſilio dimoueri, neque temporis anguſtijs imminui, neque aduerſis fortunæ flatibus turbari, neque vi aliqua conuelli, nedum erui aliquando poſsit. Vt mihi neceſſariò dicendum ſit, eos qui hoc naturæ munere careant, non modò in rebus gerendis à conſtantiæ ſapientiæque laude quàm longiſsimè abeſſe: verumetiam hominis ingenium quaſi ἀστόργους aliquos exuiſſe. Atque cùm hic amoris beneuolentiæque ſenſus omnibus hominibus natura inſitus ſit, tùm ſingulari quadam ratione ijs, qui ſanguinis quaſi arctiore quodam vinculo copulati, neceſsitudine deuinciuntur. Quamobrem quoties mihi ob oculos pono, tum parentum indulgentiam in proles, tum liberorum pietatem in parentes, toties vim iſtam (ſine qua nulla non ſolùm reſpub. ſed ne parua quidem familia poteſt conſiſtere) tanquam ſummum Dei in genus hominum beneficium videor agnoſcere: Toties vobis (quibus hæc ſcribo, Clementiſsimi Principes) ſubditíſque veſtris debeo congratulari: qui iſta naturæ iura vobis à Deo opt. max. excellentiore quodam modo inſita, ab omni temporum iniuria hominúmque peruerſorum calumnijs integra dum ſemper retinuiſtis, nimirum nullum maius veſtræ humanitatis virtutíſque teſtimonium præbere, nullam maiorem ſpem regni veſtri conſeruandi amplificandique, in ſubditorum animis potuiſtis excitare. Tali etenim inter vos conſenſu & firmiſsimo amore, nihil eſt quod mihi reliquíſque veſtris ſubditis gratius eſſe poſsit, nihil vtrique

veſtrum acceptatius eſſe debeat, nihil denique ad omnium fortunas magis accommodatum. Obnixè itaque, & quantis poſſum precibus vos obteſtor, nè de ſolito quippiam ardore remittatis, vtque mutuus amor ita altas in animos veſtros radices agat, in immenſum in dies magis magiſque accreſcens, neque fraudulentis calumniatorum inſidijs, neque acerba leuis fortunæ inconſtantia, neque flagitioſa huius ſæculi malitia frangatur. Beneuola animorum coniunctio vobis murus ahæneus eſto, vt inquit ille: hunc vos murum tenete fortiter: hunc timeant ſycophantæ bilingues: hic efficiat vt illi in primis veſtræ virtuti diſpliceant, qui blandum in ore verbum, in manu crudele ferrum habent, verbo pacem, ferro bellum moliuntur, pace dolos, bello vim exercent, dolis animos, vi corpora contrucidant. Nam ſumma illa matrum virtus pietáſque in liberos non priuatis tantùm familijs, ſed & ipſis quoque rebuſpub. atque adeò ſummis tandem imperijs multum attulit emolumenti. Hinc eſt illud, quo tantoperè commendari ſolet Dalmatica illa Eurydice, quòd vbi exul in Illyria eſſet, vt filios rectè inſtitueret, prouecta iam ætate, diſciplinis animum ſtudiumque applicaret. Sed vt propiùs te alloquar, Sereniſsima Regina, ſi huius, ſi omnium aliarum parentum de prole ſolicitudo cum tua hac ſingulari in filium charitate conferatur, tanto interuallo cunctas ſuperabis, quantò difficiliùs fuit in ferreo ſæculo conſtantiam amoris curſumque virtutis tenere, quem tu fortiſsimè & ſumma in filium cura retinuiſti. Tu enim de ſalute eius, qui vnicus tibi filius eſt, dignus quidem te, & meritò tibi chariſsimus, adeò ſemper ſolicita fuiſti, vt non modò ſummam curam ipſa geſſeris, ſed & aliorum quoque fidei ipſum inſtantiſsimè commendaueris, ſubortis deinde tumultibus ac ſeditionibus cum omnia ſuſque deque verterentur, & reipub. noſtræ facies, eiúſque adminiſtratio, deiectis his qui rerum faſtigijs præerāt, aliiſque ſubitò in eorum locum per vim ſuffectis, penitùs mutaretur, quanto tum metu, quanto animi angore corripiebare, quæ filio nihil charius haberes. Qua verò ſedulitate, quo ſtudio ipſius ſalutem tā apud proceres, quàm eos, quibus eius cura demandata fuerat, modò per litteras ac internuntios, modò precibus ac muneribus procuraueris, teſtis ego ſum oculatus, & qui certiùs teſtari poſsit, qui clariùs prædicare debeat, arbitror eſſe neminem. Nam ea tempeſtate, ego ſereniſsimæ matris tuæ mandato, meóque munere functus, his rebus interfui, & quaſi de manu (quod aiunt) in manum tranſmiſi atque tradidi, & (quod tu fortaſsis optares à me ſilentio inuolui) pluſculam apud te moram agens, quàm ſæpiſsimè (dum preces ideò apud Deum ſolicitè funderes) lachrymarum tuarum miſertus ſum. Denique cùm eò tandem res deductæ eſſent, vt de liberatione tua certis conditionibus ageretur, filij honorem, dignitatiſque incrementum

rebus omnibus, vitæ (dixerim) tuæ prætulisti. Tum etiam constantissimè affirmabas, nihil te vnquam quod in eius detrimentum aut incommodum vergeret (licet sæpiùs ad id interpellata esses) admittere velle. Digna sanè vox pietatem maternam ac Regium omnio maiorum suorum animum referens, egregiámque in filium (qua vix vnquam propensior fuit) voluntatem satis superque testatam faciens. Tu verò, spei optimæ Princeps, cuius ætatem iudicium lõgè superat, cùm hæc aliáque multa maternæ in te charitatis indicia à tam humana, tam pia, tam generosa parente tibi esse relicta (quæ per fidißimos nuncios, & frequentes literas, si modò liberè ad te perferri potuissent, probè intellexisses) cùm inquam, hæc attenta animi cogitatione tractaueris, ita nimirum tecum dices,

> Ecquid in antiquam virtutem, animósque viriles
> Te matris pietas, materni & sanguinis ardor
> Excitat, vt simili studio, pietate, fidéque
> Hanc redames, illíque velis te credere solum?

De optima saltem matre tibi per infortunium erepta, velut olorino cantu, eo disticho poteris meritò & grauiter apud te conqueri, quo pulchrè Homerus facit Telemachum calamitatis loco deputare, quòd fratre careret:

> Vsque adeò nostram gentem Saturnius orbam
> Reddidit, vt me stirps dependeat omnis ab vno?

Quò etenim vnicuique sua mater sanguinis & naturæ copula fratre coniunctior est, eò etiam oportet esse chariorem. Vt hoc igitur officij libentiùs à te præstetur, perpende (quæso) præter insitam pietatem, quot regna potentißima, regionésque amplißimæ, & prouinciæ populosißimæ ab illa sola succeßionis iure ad te iustum ac legitimum eius hæredem (modò Deus tibi vitam, quod optamus, diutinam concesserit) deuoluantur? quæ omnia matris solius nomine tibi obuenient. Verùm cùm Scotia nostra extra omnem controuersiam posita sit, neque domi, neque foris quisquam reperiatur, qui de iure illius quicquam in dubium reuocet: de alijs tum regnis tum prouincijs quid iustè ac legitimè aliquando sperandum sit, non immeritò inquirendum esse iudicaui. Nam cùm tot amplißimarum ditionum succeßio, tam exteros quàm earum incolas suspensos forsan teneat, vt omnis ex omnium animis scrupulus penitùs euellatur, & ius quo Serenißima Mater tua, túque vnicus tantæ matris filius & hæres futurus, ante alios meritò gaudetis, neminem lateat, en hunc vobis libellum offero, in quo totius causæ ratio, ius, legitimúsque succeßionis ordo, series, atque progressus describitur, aduersariorum quoque prætendentium argumenta (etsi parum roboris & momenti illa habeant) plenè ac dilucidè refelluntur. Quam ego operam longo tempore in Anglia legatus, in vtriusque vestrum, patriǽque communem

gratiam commodúmque non inuitus suscepi. Tum sanè multum sæpiúsque cum expertissimis legum Angliæ Iurisconsultis, Iudicibus & Aduocatis super tam ardua quæstione contuli, disceptaui, eorúmque demum sententias exploratas habui. Nec ita multò posteà, cùm hæc maturiore accedente consilio mecum reputarem, & meo officio, & illi quo vos rempublicamq; nostram colere debeo, omnino cõsentaneum putaui, si in volumen aliquod breue ea omnia compingi curarem. In hanc etiam mentem me impulerunt multi Christiani Principes, qui à me ex Anglia reuerso, salutati, quæ verbo de ea re auidissimè audiuerant, vt scripto meo aliquando tenerent, vehementer rogarunt. Quapropter nè aut vestræ dignitati tuendæ, aut eorum precibus, aut vacillantis populi dubitationibus, & anxiæ multitudinis publico commodo deesse viderer, has lucubrationes in publicum ædidi, quas pro vestro animo planè regio (Clementissimi Principes) tanquam amoris ac debitæ obseruantiæ meæ pignus grato, vt spero, vultu accipietis, & initi laboris consilium pro rei subiectæ magnitudine vestro iudicio dignum affirmabitis, consilijque normam pro varia & multiplici consequenti vtilitate probabitis. Vt enim plurimarum regionum ad vtrũque vestrûm iustissimo titulo pertinentium iusta ac legitima vnio regiam potestatem longè splendidissimam per Reges plurimos ad vos vsque deriuatam clarissimè euincit, ita summam quoque animorum coniunctionem, & in auita religione consensionem à vobis hîc non obscurè postulat. Neque enim aliud quicquam regium nomen & stemma omnium clarissimum, à matre in filium tam feliciter deriuatum pati potest, quàm vt cum indubitato regni titulo vnanimis in syncera religione professio sequatur. Pro qua asserenda, vt auorum atauorúmque æmulata virtutem, fidem, & pietatem religiosissima mater constantiam sexu superiorem exhibuit, ita succrescenti Principi filio etiam atque etiam videndum fuerit, nè in eiusdem Catholicæ religionis professione inferior existat, sed vt aliarum virtutum, quibus illa præter sui sexus conditionem multùm præcellit, se imitatorem præbet mirificum, ita etiam in fide & Catholicæ religionis vnione persimilem conformémque se ei exhibeat. Neue tam piæ matris animus quicquam occasionis habeat, cur de filij sui charissimi amore aliquid remittat, sed affectibus in dies crescentibus, quando præsentem intueri non liceat, absentem saltem complectatur, mutuóque amore respondeat: & sic omnibus in rebus ei prospiciat, vt non solùm subditi eos reuereantur, sed exteræ etiam nationes tam præclaram æmulationem cernentes, suspiciant & admirentur. Ita enim fiet, vt subditi vestro exemplo ad pacem, mutuum consensum, charitatemque inuicem fouendam sese excitent, & omnia vobis iure debita regna, prouincias, & regiones citra contentionem sponte

ſua deferant, nihilque magis in votis habeant, quàm eorum ſubeſſe imperio, quos in ſumma animorum fideíque vnione, regni habenas iure & legibus gubernare animaduertant. Quæ quidem regna, ſubditóſque ad diuini ſui nominis gloriam, Eccleſiæque ſuæ ſanctæ & fidei Catholicæ propagationem, communem quoque pacem & tranquillitatem, piè & iuſtè regere ac moderari ille ſolus omnium Princeps ſua gratia vobis concedat, qui Regum corda tenet, regit, ac moderatur. Pariſijs Calend. Ianuarij, 1580.

AD NOBILITATEM POPVLVMQVE BRITANNIÆ T. ST. ANGLI CARMEN.

Huc ades, intentísque oculis hunc inſpice librum,
Anglorum qui iuſta cupis cognoſcere iura,
Iuſtóſque hæredes, & tanti ſtemmata regni,
Temporis & quanta ſerie poſt aſpera bella,
Aurea conſtiterint firmatæ fœdera pacis,
Septimi in Henrici ſponſa, ſociáque iugali:
Cuius ab illuſtri deſcendit ſtirpe Maria,
Illiúſque ſuæ matri par, inclytus hæres,
Penè ſub Arctoo qui ſydere regna gubernat,
Quique ſuæ titulis & auito iure parentis
Cogitat Anglorum poſthac fælicia ſceptra,
Virtutéſque, viróſque ſua virtute tueri,
Pòſt ſobolem Henrici extinctam, qui nominis eius
Dicitur Octáuus, quis enim tum dicere contrà
Iure ſuo queat, aut regno ſpoliare Britanno?
Néue quis ignarus dubitet, qui robore legis
Proximus in tanta patria ſuccederet hæres,
LESLÆVS veríque tenax, & pacis amator,
Reginæque ſuæ ſoliti ſtudioſus amoris,
Hoc prælo commiſit opus. Vos ergo Britanni,
Huc velut ad lætam læti concurrite meſſem,
Veridicíque viri monitis, operíque fauete,
Demiſsíſque animis Reginæ iura futuræ
Excipite, alterius ſæcli cùm poſtulet ordo.
, Illud enim fælix regnum eſt, cui nulla tyrannis
, Imperat, & cuius veris virtutibus hæres
, Tinctus habet frænos, plebíque imponit habenas.

T. St.

DE TITVLO ET IVRE SERENISSIMÆ PRINCIPIS MARIÆ SCOTORVM REGINÆ, QVO ANGLICI REGNI SVCCESSIONEM SIBI IVSTE VENDICAT, LIBELLVS:

Simul Anglorum Regum, & Competitorum à Lancastrensi & Eboracensi familijs descendentium historiam ad hæc nostra tempora complectens.

PRÆPOTENTIS Dei, qui ex nihilo omnia condidit, summa (Amice Lector) prouidentia in eo elucet, quòd potentia, ac facultate planè illa, (quam dicendo consequi nullus potest) non solùm res singulas finxerit, verumetiam animantibus omnibus singulare quoddam donum impertiuerit, vt ad suum quæque genus & reficiendum & conseruandum indita quadam naturæ vi acerrimè incumbat. Qua quidem re admirabiles ingenij ac rationis dotes, quibus homo solus magno Dei beneficio cumulatus est, efficiunt, vt omnes animantes conditio hominis multis partibus longisimè superet. Nam per hæc præclara ingenij & rationis munera homo non solùm sibi cauet ab ijs rebus, quæ præsentes iam & ante pedes positæ videntur,

(id quod belluæ, cæteráque animantia rationis expertia instinctu quodam naturæ faciunt) verumetiam causas ex causis prouidè prudentérque nectendo, longisimè in futurum prospicit, si quæ vel sibi vel Reip. pericula multos post annos videātur impendêre: iјsque ne accidant, via vt vel occludatur, vel planè præcidatur, omni ratione, quam suspicionis odore posit præsentiscere, sedulò laborat. Idque eò maiori cura, ac diligentia attentiori, quò malum, quod vrgere sentiunt, grauiori metu animos hominum percellit. Hāc, quam dixi, curam ab vnoquoque eò in primis referre debere, vt Principi auctoritatem integram, patriæ, ac Reipublicæ salutem certam, vtrique denique pacem ac tranquillitatem pariat, omnes summa animorum cōspiratione assentiūtur. Ad cuius negotij perfectam cumulatámq; rationem consequendam cùm multæ quasi muneris politici partes desiderētur, tùm in primis hęc duo: primum vt subditi Regem, qui Reip. iam clauum moderatur, amore, reuerentia, ac honore iusto prosequantur: deinde vt priusquàm hic vitā cesserit, exploratè cognoscant, cui deinceps obseruantiam, & fidem suam integram seruare debeant. Cuius rei certa, exploratáq; cognitio, quemadmodum voluntates ad obsequium promptas, officijq; plenas elicit à subditis, ac adeò vniuersum populū summa iucunditate permulcet, totúmque latè Regnum dulcisima pace cumulat: ita è contra vbi de eo, qui iusta succesione Reip. gubernacula, Regníque fasces est suscepturus, animorum acerbis dissensionibus, partiúmque studijs certatur, erumpunt factio

Hominis est futura prospicere.

Subditi Regem amore prosequi, & futurum hæredē cognoscere debent.

factiones, ex factionibus apertæ inimicitiæ, ex inimicitijs grauißima pericula, ac nonnunquam funestißimæ totius Reip. conuersiones. Quæ incommoda vt faciliùs tollerentur, totius penè orbis consensione factum est, vt postposita electione (antiquitus enim non agnationis succeßione, sed virtutis electione regnatum est) Reip. regendæ quasi habenæ quędam non melioribus & pręstantioribus, sed certis hominibus, qui ex vna familia continenti serie fluxerunt, ijsque nonnunquam tanto muneri sustinendo planè ineptis, traderentur. Quod tamen neceßitatis vitium abundè compensatur, partim beneficio vniuersæ illius pacis, quam populus consequitur, longè maximo, partim consilijs atque iudicijs prudentißimorum virorum, quibus vtuntur Reges, multò grauißimis: vsque eò, vt omnes, quos in vniuerso orbe subesse aut legimus, aut vidimus, per multa sęcula hęreditariam potiùs sanguinis succeßionem, quàm ancipitem virtutis electionem, summa prudentiæ ac iudicij laude amplecti iam visi fuerint.

Succeßio regum hæreditaria Reip. vtilis.

Omnes porrò Principes, qui Reip. saluti prospectum esse paulò studiosiùs cupiebant, cùm proprios liberos, qui in Reip. gubernacula sufficerentur, non haberent, in eam curam sedulò operam dabant, vt ad anlesam ciuilium discordiarum præcidendam populus legitimum Regni hęredem certò & exploratè cognosceret: pręsertim si de vera Regni succeßione factiones, & dissensiones consecuturas cogitatione ac animo pręcepissent.

Anglorum regum cura de futuro hęrede.

Hanc singularem mentis prouidentiam, píámque Regni curam non solùm in multis exteris Principibus enituisse, sed etiam in Regibus, qui Angliæ, & ante & post Normannorum incursionem factam præfuerunt, apertissimè testantur Edoardus Rex ille sanctæ Ecclesiæ haud obscurus confessor, & Richardus eius nominis primus (de quibus posteà paulò vberiùs loquemur) quorum ille Edgarum Athelingum abnepotem suum: hic paulò ante susceptam Hierosolymitanam profectionem Arthurum Britanniæ Ducem, suum ex fratre nepotem, publicis optimatum & plebis suffragijs, hęredes & Regni successores constituit. Eadem vigilantia Richardus eius nominis secundus Edmundum Mortimerum primæ nobilitatis virum, cui Philippa Leonelli Clarentiæ Ducis, ac Regis patrui filia hęres elocata erat, omnium ordinum decreto (quod trita vulgi voce Parleamentum dicimus) Regni successorem designauit: atque, vt propinquiora exempla attingamus, Henricus Angliæ Rex eius nominis octauus ante postremam illam ac memorabilem eius in Gallias expeditionem, quantam in hac parte prudentiam declararit, notius est, quàm vt debeam persequi fusiùs.

At nunc si Deus Opt. Max. illam quæ Reip. Anglicanæ clauum tenet, huius lucis vsura (qua sunt omnes & principes, & plebeij naturæ fragilitate nati) priuaret, quàm miserabiles, & illi Regno funestæ calamitates consequerentur, nisi certa indubitatæ successionis ratio hominum auribus, animisque inculcetur, horret

planè

planè mens pręsagire, ipsáque cogitatio malorum, quæ huic Reip. impendentia vix vlla ratione excludi posse videntur, vulnerat animum: cùm nihil planè (si rem ad humanæ rationis calculos exigamus) expectari possit aliud, quàm vt æstuantibus mutuæ dissensionis fluctibus obruta, ac intestinis ciuilium contentionum flammis implicita prorsus consumatur.

Cuius rei tantò maior est metus, quò apertiores huius incendij flammæ his proximis annis euolarint: imò quò certius est horum fluctuum impetus Reip. Anglicanæ oras iamdudum conquassasse, ac adeò perfregisse. Illas dico acerrimas lites, quę tot in locis inter tot homines hac de causa excitatę fuerunt: libros etiam paßim in vulgus disseminatos (quibus disseminandis necdum modus vllus ponitur) quos vel affectus cuiusdam deprauatio malitiosè effudit, vel constans veritatis defensio sincerè elicuit.

Ex incertitudine successoris, dißidia Anglis imminent.

Quare cùm sententię non solùm eorum, quos fortuna ad plebis sortem abiecit, aut saltem paulò supra plebem excitauit, verumetiam horum, quos virtus ac nobilitas in primo honoris gradu collocauit, plurimũ de succeßione dißidentes, certißimas Anglis causas inijciant, metuendi sibi à malis, quę vigere iam videntur, puto ad officium pertinere eorum, qui verè & germanè Angli sunt, aut illis fauent: vt quam quisque prudentiam & operam ad viam tot malis intersępiendam adferre poßit, eam primo quoque tempore consumat, impendátque vniuersam. Videmus quanto ingenio, prudentia, labore, sumptu laborant homines, vt quibus

Boni cuiusque ciuis est mala Reip. imminentia propellere.

in locis maris aut fluminum irruptiones futurę timeantur, ijs intra oras ac alueos coërcendis obices ponantur: videmus in magnis ciuitatibus quanta diligentia adhibeatur in incendijs, ne quę oriantur, summa prouidentia pręcauendis: aut si quę orta fuerint, singulari prudentia quamprimũ extinguendis. Vnde Augustus Cęsar inter cętera, quę pręclarè gesserat, in primis hoc nomine laudatur, quòd ab eo die, quo Roma in septem separatim partibus incendio conflagrauit, septem distribuerit in vrbe cohortes, quæ excubijs diligenter agendis, huic malo in posterum viam omnem pręcluderent. Nonne igitur omni cura & vigilantia pro sua quisque virili parte eniti debet ad hanc consopiendam flammam, quæ iampridem emicare cœpit, quęque (nisi diligens cautio adhibita fuerit) non vnam solùm ciuitatem, sed vniuersam longè latéque Remp. suo igni implicitura, ac adeò consumptura videtur?

Commodissima has contentiones sedandi via.

Cuius sanè extinguendæ illa mihi videtur commodissima & longè expeditissima via, vt ciues intelligant, qui iure successionis (quæ certa Regum serie continenter nexa nihil habet labeculæ admixtum) Regni Anglici fasces ac diadema suscipere debet. Iam enim plerosque videas, qui vel rem planè totam ignorantes, vel falsis quorundam libellorum persuasionibus circumuenti, de recta sententia, quam semel imbiberant, ac pia obseruantia, quam alioqui pręstare & vellent, & deberent, vno quasi digitulo se in aduersa omnia transuersim abripi facilè patiantur.

Quam ego iudicij ac opinionis deprauationem cùm ex

ex hominum mentibus euelli vehementer cupio, tùm rationibus, quàm possum firmissimis idem hoc in libello conabor studiosè: non quod opinione facultatis meæ (quæ sentio quàm sit exigua) arrogantiùs elatus, amplius aliquid, quàm cęteros, in hoc genere consequi me posse putem: sed, cùm veritatis expiscandæ studio incensus, aduersariorum scripta diligenter legerim, ac arguméta eorum omnia Iuris Angliæ peritissimorum consilio, & iudicio, dum ibidem pro Serenissima Scotorum Regina legationis munere fungerer, adiutus, ad calculum accuratè reuocarim, vnus è multis ad hoc libenter (idque à non paucis Principibus, & magni nominis & authoritate viris rogatus) aggredior: quod me effecturum sperem, vt certissimis rationibus ipsam veritatem planè insculpam iustis rerum ęstimatoribus, id est, ijs qui nulli priuatæ affectioni pertinaciter adhęrescunt, vel qui nulla sceleris cogitatione, aut partium studio verè ex animo in contrariam inclinant sententiam.

Authoris ratio, cur hunc librum in lucem emiserit.

SERIES EORVM, QVI EX LANCASTRENSI, ET EBORACENSI REGIIS FAMILIIS CONTINENTER NEXI, REGNVM Angliæ aut iustè vendicant, aut iniustè ambiunt, eo in primis nomine descripta, vt liqueat omnibus, quo iure Serenissima Princeps Maria Scotorum Regina reliquos competitores, qui in Regni Anglicani Solium anticipato tempore irruere contendunt, excludere debeat.

Regnum Angliæ successionis iure ad Reginã Scotiæ pertinet.

ANGLORVM Imperium, Elizabetha eorum Principe sine liberis defuncta, ad Serenisimam Scotorum Reginam legitimæ succesionis iure, tituloq; pertinere, certum, exploratúmque omnibus euasit: vt ne id quidem aduersarij negare posint, si modò priuatis contentionum causis & affectibus animi depositis, quid sibi videatur, syncerè, & ex animi sententia testari velint. Neque enim diuino tantùm naturalique iuri, sed & municipalibus Anglorum legibus, & iuri communi, quod vocant, hoc consentaneum est, quo veluti per successorium quoddam edictum, fœminæ in proximo gradu constitutæ, deficientibus masculis, ad Regni gubernacula inuitantur.

Fœminæ in Regno Angliæ iure succedunt.

Fœlix, faustáque sit memoria illustrisimæ Principis Margaretæ Scotorum quondam Reginæ, quæ cùm esset Henrici Anglorum Regis septimi filia natu maxima, nupsit Iacobo Scotorum Regi eius nominis quarto, ex quo, Deo (cõstanter dixerim) authore, felicibusq; auspicijs ac lætis auibus, suscepit Iacobum quintum

Margareta Henrici VII. filia natu maior, Reginæ Scotiæ Auia.

Sere-

Serenissimæ Principis nostræ Mariæ patrem. Ex quo patet Henrici septimi liberis sine prole defunctis, Mariam Principem nostram Margaretæ Auiæ suæ ius ac locum obtinere, & cęteris omnibus, qui ex Regia stirpe originem duxerunt, cognationis iure anteponi. Atque hęc quidem simplex est veritatis narratio, quæ si fidem apud omnes caperet, verbis dilatanda non esset. Sed quoniam eò plerosque impellit ambitio, vt contentionum magis quàm veritatis sint amantes, eiúsque lumen fuco obumbrare conentur, fusiùs à nobis est explicanda: & quamquam satis per se clara est, multarum rerum documentis illustranda venit, vt Serenissimæ Principis Mariæ Competitores, si rationum momentis minùs acquiescunt, frangantur tamen, vt quod contrà dicant, habeant nihil, & detracto velo, purè synceréque res omnibus & Principibus & populis appareat.

Quæ in hoc opere tractantur.

Primùm igitur Anglorum Regum genealogiam qua nullum iustæ successionis maius argumentum esse potest, ostendemus, candémque ab Eduardo tertio Anglorum Rege, & clarissimis illis Lancastrensi ac Eboracensi familijs ad hęc nostra tempora per modum historiæ verè deducemus: deinde Competitorum argumenta ponderabimus, vt rebus sic vltrò citróque disputatis, veritas faciliùs elucescat.

Lancastrensis & Eboracensis familiarum series, progressus & insignia.

Rex Henricus eius nominis septimus à Lancastrensi familia oriundus, vxorem habuit Elizabetham, Eduardi quarti Anglorum Regis primogenitam, familiæque Eboracensis hæredem. Quo quidem cōnubio cruentæ illæ factiones Albæ Rosæ, quam Eboracēsis, & Rubræ,

quam Lancastrensis familiæ ferebant, à gentilitijs partium insignibus ita denominatæ, & quæ rem Anglicam tam diù, támque miserè afflixerant, Deo tandem miserante, finem inuenere. Duæ siquidem Regiæ familiæ potentisimæ, Lancastrensis videlicet, & Eboracensis, à duobus Eduardi tertij Anglorum Regis filijs, Ioanne nimirum de Gandauo Duce Lancastrensi, & Edmundo Duce Eboracensi ortæ, de principatu inter se contendentes, proceres ac plebem Anglicam in contraria studia diu distraxerant. Nec bellorum aut cædis ciuilis modus aut finis vllus, donec vtriusque familiæ iura per eas nuptias in vnum coaluere, sicque factiones omnes, ac bella intestina è medio sublata videbantur. Causa autem & origo huius dissensionis hæc erat.

Vtráque familia ab Eduardo 3. originem duxit.

Dissensionis magnæ inter has familias Causa.

Eduardus tertius Rex Angliæ, is qui à rebus in Gallia præclarè gestis, victoris nomen apud suos obtinuit, quatuor filios genuit, Eduardum Vvalliæ Principem natu maximū: Lionellum Ducē Clarentiæ natu proximum: Ioannem de Gandauo dictum, Ducem Lancastriæ, tertium fratrem: & Richardum de Langley Ducem Eboracensem, qui fuit quartus frater.

Quatuor Eduardi 3. filij.

Eduardus Princeps mortuus est ante patrem, relicto post se filio, qui Auo succedens, Richardus secūdus Rex Angliæ appellatus est. Hic Regno priuatus per Henricum quartum patruelem suum, filiū dicti Ioannis Ducis Lancastriæ ex Blancha vxore, in carcere decesit sine liberis. Regnum igitur ad hæredes tertij fratris, & ad familiam Lancastrensem hoc pacto translatum est.

Lionellus autem 2. frater Dux Clarentiæ, vnicam filiam & hæredem habuit Philippam, vxorē Edmundi Mortimeri Comitis Marchiæ, cui nomen Claudus Roger. Ex his natus est Rogerius Mortimerus Marchię Comes, coętaneus Richardi secundi qui Regnum amisit. Cuius Rogerij vnicam filiam, & hæredem Annam Richardus Cantabrigiæ Comes, familiæ Eboracensis ex dicto Richardo Langley quarto fratre, duxit vxorem. Vnde factum est, vt iam familia Eboracensis propter hanc Annam ex Clarentiæ Ducibus oriundam, propiorem, vt videbatur, titulum ad Regnum Anglię nacta, grauissimam illam cum Lancastrensi familia simultatem duabus infestissimis factionibus exercuerit.

Eboracensis familiæ principium.

Tertius frater Ioannes de Gandauo Dux Lancastriæ, primam vxorem habuit Blancham filiam, & hæredem Henrici Lancastrię Ducis. Qui Henricus, (quod valdè notandum est) ab Edmundo descenderat seniore quidem filio Henrici tertij Regis, ideóq; Regni hærede, sed pater eum exhęredauerat, pręposito iuniore filio Eduardo primo. Quam iniuriam non ferens Henricus posteà eius nominis quartus Rex, ex illa Edmundi familia natus, parentibus Ioanne de Gandauo, & Blancha iam dictis, Richardum secundum vltimum ex Eduardi illius primi successoribus, Regno, vt ante diximus, priuauit. Henrico quarto succesit filius eius Henricus quintus maximæ existimationis Princeps, qui ex Catherina vnica Caroli sexti Regis Francorum filia suscepit Henricum sextum Anglię Regem. Cui Eduardus 4. familiæ Eboracensis coniecto in carcerem, vbi

Ioannes de Gandauo Lācastriæ familiæ caput, & eius successio.

& mortuus est) Regnum ademit, filiúmque eius Eduardum Principem statim à prælio Tubsberiensi clãculum extingui iussit. Mansit tamen adhuc Lancastrensis familia. Nam Ioannes de Gandauo ex alia vxore sua, quæ tertia & postrema fuit, Catherina Svvinforda, filium genuit Ioannem Comitem de Somerset, & Marchionem de Dorset. Rursus iste Ioannes Comes filiam habuit Iohannam nuptam Iacobo primo Regi Scotiæ, qui tertius ex Steuardorum familia post duos Robertos 2. & 3. genuit Iacobum 2. Regem Scotiæ, cui successit Iacobus 3. ex quo natus est Iacobus 4. qui vxorem duxit Margaretam sororem Henrici octaui natu maximam, ex qua Iacobus quintus, cuius filia Maria nunc Scotiæ Regina: & filium Ioannem Ducem Somersetensem. Cuius vnica filia Margareta de Somerset nupsit Edmundo, qui vterinus frater Henrici sexti ex eadem matre Catherina (nam patrem habuit Odoënum Iudder secundum Catherinæ maritum) ab eodem Comes Richmondiæ declaratus est. Horum filius erat Henricus septimus Rex Angliæ, postquam Richardum 3. Tyrannum in prælio iuxta Bosvvorthum occidisset. Sed ad familiam Eboracensem, quæ à quarto Eduadi tertij filio descendit, veniamus. Ille Richardus Comes Cantabrigiæ, quem suprà diximus, Annam Mortimeram vnicam ex Clarentiæ familia hęredem duxisse vxorem, filium habuit alterum Richardum Ducem Eboracensem, Principem illius factionis, quæ gestabat albam Rosam. Qui cum Henrico sexto factionis Lancastrensis, cuius rubra Rosa erat insigne, diu

diù dimicans in prælio Vvaikfildensi, est occisus, relictis tribus filijs, videlicet Eduardo quarto, qui Henrico sexto in carcerem coniecto, diadema ad Eboracensem familiam sic translatum occupauit, & liberos genuit Eduardum 5. qui patri succeßit, atque Elizabetham: Georgio Duce Clarētiæ, qui ab eodem Eduardo quarto fratre suo interfectus est, relicta Margareta filia Comitissa Sarisburiensi, quę nupsit Polo: Richardo tertio Duce Glocestriæ, qui mortuo Eduardo quarto fratre, & filio eiusdem Eduardo 5. clanculum extincto, Regnum per tyrannidem occupauit. Hunc igitur Henricus 7. vt cœpi dicere, descēdens ex familia Lancastrensi, & alterius factionis Princeps, nullis relictis liberis occidit propè Bosvvorthum. Et vt extirpatis factionibus, suam cum Eboracensi vnam eandémque familiam faceret, Elizabetham Eduardi quarti Regis filiam duxit vxorem. Atque origo & finis tantarum dissensionum sic à nobis obiter descripta sit.

Henricus 7. ex familia Lancastrensi descendit.

Harum familiarū in Henrico 7. & Elizabetha eius coniuge vnio.

Nunc de Henrico septimo pergamus dicere, is ex eadem Elizabetha filium genuit, Henricum eius nominis octauum (nam Arthurum & Edmundum, qui ante patrem decessere, prudens prętereo) filias verò Margaretam & Mariam. Henricus octauus vxorem duxit Catherinam Ferdinandi Regis Hispaniarum filiam, fratris Arthuri nuper antè demortui viduam, ex eáque genuit Mariam, quæ postea in Anglia regnauit. Deinde repudiata Catherina, eo prętextu, quòd mortui fratris priùs vxor fuisset, superinduxit Annam Boloniam Thomæ Boloni equitis filiam, ex qua genuit

Henrici 7. Soboles.

Henrici 8. proles.

filiam nomine Elizabetham, viuente etiamnum Catherina. Demum Anna capite mulctata, cùm priùs eam tum adulterij tum proditionis ream damnasset, duxit Ianam cognomento Semęram, equestri familia ortam, ex qua genuit Eduardum sextum, quo absque liberis decedente, quamuis acta Parleamenti edita aliquando auctoritate Henrici Octaui in dubium vocarent iura successionis Mariæ & Elizabethæ filiarum dicti Henrici, ad successionem tamen Regni Angliæ Maria primum, deindè Elizabetha, quæ nunc dominatur, vocatæ sunt. Quibus absque liberis decedentibus, proximus in successione locus Serenissimæ Mariæ Scotorum Reginæ iure debetur.

Sed priusquam huius quęstionis explicationem aggrediamur, alienum non erit cùm de sobole & prosapia Regia, tùm de illis qui ius Regni & successionis ad se spectare contendunt, paucis dicere.

Henricus itaque septimus ex Elizabetha Eduardi quarti filia, vti supra demonstrauimus, genuit Henricum Octauum, & Margaretam nuptam Iacobo quarto Scotorum Regi, & Mariam nuptam Ludouico duodecimo Galliarum Regi, qui ex ea nullam sustulit prolem. Henricus Octauus, vti meminimus, genuit tres liberos diuersis matribus natos, nempe Eduardum sextum, Mariam, & Elizabetham. Ex Margareta Henrici septimi primogenita, & Iacobo quarto Scotorum Rege, cui primò nupsit, ortus est Iacobus quintus pater Serenissimæ Principis Mariæ nunc Scotorum Reginæ, Et inde, Rege mortuo, nupta Archibaldo Augusiæ

Margaretæ filię natu maioris Henrici 7. successio.

Comiti,

Comiti, eadem peperit Margaretam Douglasiam olim vxorem Mathęi Steuardi Comitis Lenoxiæ, nobilis Scoti. Hęc Margareta liberos habuit duos ex Lenoxio genitos, Henricum & Carolum, iuuenes summæ spei & indole planè Regia prędıtos. Sed de his aliàs.

Mariæ filiæ natu minoris liberi.

Maria Henrici septimi filia natu minor post obitū Ludouici Gallorum Regis nupsit Carolo Brandonio Suffolcię Duci, qui ex ea duas genuit filias, Franciscam scilicet ac Eleonoram. Nam Henricum huius Caroli filiū, qui non diu superstes fuit, de industria pretermitto. Frãcisca nupsit Henrico Grayo Dorchestriæ Marchioni, ad Suffolciæ Ducatum postmodū euecto. Is Henricus ex ea genuit filias tres, nempe Ianam, Catherinam, & Mariam. Iana natu maior nupsit Gilfordo Dudley Ioannis Ducis Northumbriæ filio, quod quidem connubium inauspicatò videtur initum fuisse, eò quòd tàm illis ambobus, quàm parentibus ac multis alijs exitium attulit. Catherina desponsata fuit Henrico Harberto Gulielmi Pembrochiæ Comitis primogenito. Maria natu minima simili modo desponsata fuit Arthuro Grayo, Gulielmi Grayi filio. Sed vtraque sponsalia, parentum potius suffragante consensu quàm vllius legis authoritate, postea, vt accepi, partibus in iudicium accersitis, palamq́ue renunciantibus, irrita omnino & inualida publicè declarata fuere: sicut etiam alia eiusdem Catherinæ cum Comite Hartfordiæ (cui duos filios adhuc superstites peperit) clam attentata sponsalia, de quibus nonnihil posteà dicemus. Et hęc de prole Franciscæ.

Duo Hartfordiæ Comitis filij ex Catherina.

Nunc ad Eleonoram veniamus. Eleonora Mariæ Suffolciensis altera filia natu minor, nupsit Georgio Cliffordio Comiti Cumberlandię, qui ex ea genuit filiam nomine Margaretam, nunc Comitis Darbiensis vxorem, cui numerosam prolem peperit. Et hęc vera est (quantùm inuestigare potui) genealogia vniuersę prolis ab Henrico septimo & Elizabetha vxore descendentis, quę ius aliquod in Regno Anglię sibi vendicare valeat. Restat igitur, vt pauca quoque de prosapia Regis Eduardi quarti subiungamus.

Eduardi 4. proles & successio.

Is Eduardus albæ Rosæ factionis princeps, filios genuit duos, quos Richardus frater Regnum affectans, pessimo post homines natos exemplo, interficiendos curauit: filias verò quatuor, quarum natu maximam nomine Elizabetham, Henricus septimus rubræ Rosæ factionis princeps, vt supra ostendimus, duxit vxorem: Alteram nomine Catharinam (vt de cęteris duabus taceam, quarum nulla extat soboles) vxorē duxit Gulielmus Cortenaïus Deuonię Comes, ex eáq; genuit Henricum Cortenaïum, quem lęsæ Maiestatis insimulatum Henricus Octauus consobrinus capite mulctauit. Huic Henrico Cortenaïo superstes fuit filius vnigenitus Eduardus nomine, quem ab ipsis vsq; teneris annis carceri mancipatū, Maria Anglię Regina, insigni clementię exemplo, non liberauit modò, sed prędijs etiam, bonísque omnibus paternis donauit, in integrúmq; restituit. Sed iuuenis postmodum obijt Patauij in Italia: cui si vixisset, post Henrici septimi prolem extinctam, corona Anglię iure optimo cedere debuisset.

In

In hoc Cortenaïo iam extincto deficeret Eduardi 4. progenies, quantùm ad lineam rectam, si non superesset Henrici septimi & Elizabethæ progenies. Quòd si aliquando euenerit, quęrendus est hęres in linea transuersa, siue (vt Iurisconsulti loquuntur) in linea collaterali.

Linea transuersa successionis regni.

Scire igitur oportet Richardum Plantagenistam dictum, Ducem Eboracensem, quem in pręlio Vackfildensi ab Henrico sexto interfectum diximus, & de cuius prosapia nunc agimus, filios habuisse tres, Eduardum quartum scilicet, qui Henrico sexto Lancastrensi expulso, Regnum adeptus est: Georgium Clarentiæ, & Richardum Glocestriæ Duces. Quocirca deficiente Eduardi progenie in linea, vt dictum est, recta, recurrendum est ad lineam transuersam, hoc est, ad Georgium Clarentię Ducem, qui secundus Plantagenistæ in ordine filius fuit, & ad sobolem ab eo descendentem. Nam de Richardo fratrum natu minimo, qui sine liberis decesit, superuacaneum erit verba facere.

Georgij Clarentiæ Ducis familia.

Georgius itaque Clarentiæ Dux, frater Eduardi quarti natu minor, ex Isabella Vvaruici & Sarisburiæ Comitissa liberos procreauit duos, Eduardum scilicet, ac Margaretam. Post mortem Georgij, quem Eduardus quartus frater ob suspicionem affectati Regni dolio, vt fertur, vinario demersum è medio tulit: Eduardus filius iam inde à puero in carcere Londini, quem Turrim appellant, detentus, simili modo accusatus ab Henrico septimo tandem capite plectitur. Margareta Sarisburiensis Comitissa nupsit Richardo Polo Equiti

Polorum familia.

aurato, qui ex ea genuit Henricum, Arthurum, Galfridum, Reginaldum, qui posteà ob insignes virtutes in Cardinalium ordinem cooptatus, Cardinalis Polus appellatus est. Henricus primogenitus (vt de cęteris taceam) duas reliquit filias, Catharinam scilicet Polam, nuptam Francisco Hastingio Huntingtoniæ Comiti, & Vvenefredam natu minorem: de qua, dummodò sororis natu maioris soboles (quę satis numerosa est) extiterit, non erit opus plura dicere. Hoc itaque modo deficiente Henrici septimi progenie, ius albę Rosæ siue Eboracensis familię, quę ab Eduardo quarto fluxit, per lineam, vt vocant, transuersam à Georgio Clarentiæ Duce in familiam Polorum, indeque in Hastingiorum siue Huntingtonensem transit.

Cardinalis Polus.

Familia Huntingtonensis à Georgio Clarẽtię Duce deducta.

Ex eadem etiam prosapia, videlicet ab Eduardo tertio Anglorum Rege, longa successionis serie, ortum habet Philippus Hispaniarum Rex Catholicus, à Ioanne scilicet de Gandauo, Duce Lancastrię, Eduardi tertij filio, qui duas habebat filias, Philippam & Catherinam: quarum Philippa peperit Eduardum Regem Portugalliæ (à quo etiam reliqui illius regni reges profluxere) patrem Eleonoræ Imperatricis (quæ mater fuit Maximiliani Cęsaris, patris Philippi Regis Castiliæ, qui genuit Carolum Quintum inuictissimum Imperatorem, patrem Serenissimi & prudentissimi Principis Philippi Catholici Hispaniarum Regis nunc feliciter regnantis,) & augustissimę Marię, matris inuictissimi Romanorum Imperatoris Rudolphi, qui nunc piè & moderatè imperium administrat.

Romanorum Impera. Rodulphus, & Hispaniarum Rex Catholicus Philippus regésque Portugalliæ ab Eduardi 3. stirpe deducuntur.

Sed vt nihil eorum omnium quę ad hanc Regiam ſucceſsionem pertinent, omittere videamur, hoc breuiter de D. Margareta Duglaſsia Sereniſsimæ Mariæ Scotorum Reginę amita, adijcere viſum eſt. Illam nimirum in matrimonium Lenoxio Comiti nobili Scoto, Rege ipſo Henrico 8. conſentiente & applaudente, datam eſſe, cui dotis nomine amplas poſſeſsiones atque terras in Anglia donauit. Ex Margareta Comes ille duos ſuſcepit filios, Henricum & Carolum. Quorum Henricus, vt erat princeps mirę pulchritudinis atque procerę ſtaturę, ita optimę ſpei, in Anglia natus, in Scotiam, vt Comitem patrem inuiſeret, veniens, & in aula quoque ſereniſsimę Scotorum Reginę Mariæ aliquantulum moram trahens, & in illis pręclaris & honeſtis iuniorum Principum exercitijs verſatus, ita Reginę animum ob ſpeciem virtutis ſuę, in ſui amorem allicit, vt ſponte illum in maritum eligeret, ſentiens inde ius ſibi accreſcere, cùm ipſe Henricus in Anglia natus, & educatus fuiſſet, & ſupplere poſſet omnem defectum, ſi quis ſit, qui contra Mariam Reginam obijci poſſet: quod fuſiùs ſequenti tractatu diſſeremus.

Comitiſſæ Lenoxiæ liberi.

Hoc matrimonio inter ſereniſsimam Mariam Reginam, & Henricum (quem Albanię Ducem & Roſſię Comitem creauit) omnibus & ſolennitatibus, & cęremonijs de iure requiſitis, abſoluto & perfecto, peperit inde Maria eidem Henrico filium Iacobum Heroicę indolis optimęque ſpei Principem, & ipſius ſereniſsimæ Reginæ hęredem legitimum: qui & paternæ,

Maria Scotorum Regina Henrico Stuardo Lenoxiæ filio nupſit, vnde filius optimæ ſpei princeps naſcitur.

materneq; tum pulchritudinis, tum virtutis viuas etiam in impubere ætate præ se fert imagines.

Hęc de succeßione Regni Angliæ, & de illis qui ius aliquod in succeßorio edicto sibi vendicant, breuiter dicta sufficiant. Sed vt ea omnia meliùs & perfectiùs dignosci poßint, gradus omnes descendentium, & collateralium ab Eduardo tertio (à quo vtraque familia, Eboracensis & Lancastrensis, ortum habuit) in tabula exprimi curauimus, ita vt totius stemmatis & succeßionis ordo ac series inde facillimè cuilibet intuenti pateat.

HIC INSERENDA EST TABVLA GENEALOGIARVM.

GENEALOGIA REGVM ANGLIÆ,

a Gulielmo Duce Normandiæ Conquestore dicto, vsque in annum presentẽ 1580.

Cvm nonnulli regnãdi cupidine inflãmati, cõmẽtitiis nescio quib⁹ titulis, ad Anglicani Regni diadema aspirent, ad tollendam omnem hac de re dubitationẽ, hoc schemate prouisum est: quo cõstat Henricum 7. Angl. Regẽ, cuius fœlix faustaq; sit memoria, ex Elizabetha cõiuge tres tantùm liberos superstites reliquisse, Henricum eius nominis 8. Margaretã maioris natu filiam, Iacobo 4. Scot. Regi nuptã, & Mariã Ludouico 12. Fran. Regi primum, deinde Carolo Brandono, Suffolciæ Duci collocatã. Hẽrici 8. itaque sobole deficiente, successionis Regnorum Angliæ & Hiberniæ ius ad Serenissi. Mariam Scot. Reginam, Iacobi 4. & Margaretæ ex Iacob. 5. Scot. Rege eorũ filio neptem, eiusq; deinceps liberos rectissimè, aliis omnib⁹ exclusis, deuolui debere, hoc schema intuentibus apparebit.

Series eorum, qui ex Lancastrensi & Eboracensi Regiis familiis continenter nexi, Regnum Angliæ aut iustè vendicant aut iniustè ambiunt, eo imprimis nomine descripta, vt liqueat omnibus, quo iure quisq; ex Henrici septimi, & Elizabethæ suæ coniugis liberis, nepotibus & deinceps, ad Regni Angliæ successionem suo ordine vocari debeat.

LECTORI BENEVOLO.

Habes hic (Lector beneuole) continuam florentissimi Anglicani regni ab his quingentis annis successionem quam non tam Serenissimæ Scotorũ Reginæ Mariæ, eiusq; filio optimæ spei principi, gratificandi studio, proponere volui, quàm vt sublato omni de legitima successione scrupulo, totius Britanniæ dignitati, paci ac saluti consulatur, & omnis seditionis materia, quæ inde suboriri posset, pænitus extinguatur.

Vale & huic nostro labori faue.

I. LESLÆVS EPISCOPVS ROSS.

Gulielmus Normãdiæ Dux, dictus Conquestor, Eduardi Confessoris Angl. Regis, cognatus, Heraldo vltimo Angl. Rege, in pugna apud Hastĩgs victo & cæso, regnũ Angl. adeptus est, An. 1066. cuius posteri ad hæc nostra vsque tempora eodem regno potiuntur. 1580.

DE TITVLO ET IVRE SERENISSIMÆ PRINCIPIS MARIÆ SCOTORUM Reginæ, quo Anglici Regni successionem sibi iustè vendicat, Libelli pars altera,

In qua etiam aduersariorum obiectiones diluuntur.

ASSERIMVS ergo legitimam Anglicani Regni hęredem (quam Angli peruulgata voce Apparentem vocant) esse eam fœminam, quæ propter singulares, ac penè diuinas dotes, quibus vel natura eam egregiè, vel Deus magnificè cumulauit, digna planè sit, vt Regnum non dico Anglicanum longè nobilissimum, sed etiam quodcunque aliud, aut dignitate excellentius, aut amplitudine maius, hęres obtineat, ac Regina administret.

Quanquam dignitati ipsius & amplitudini in hoc genere nihil tribuendum censeo (absit enim, vt aliorum ius, si quod sit, cuiusque dignitas excludat) nisi enim rationum momentis clarissimè demonstraro, & iustitiam ipsam, ac omnes planè leges cum huius Principis dignitate omnino congruere, huic dignitatis sola laus maneat integra, alijs ius omne, si quod illis Deus & lex tribuerit, sartum tectum seruetur.

Iam verò cùm & Deus, & natura, & lex, hoc eam fœminam expectare iubeant, cuius titulum & ius Regni præsenti oratione prosequor (eam dico prestantissimam Heroinam Dominam Mariam Scotiæ Reginam) spero fore, vt postquàm æquus lector ius successionis eius attentè introspexerit, & diligenter examinauerit, si antè erat ei persuasum, in verissima sua opinione multò magis confirmetur: si non erat, aut si contrarium planè senserat, his argumentis victus, mutet sententiam, & iustissimis de causis veritati cedat.

Regina Scotiæ legitima regni Angliæ hæres.

Ius igitur huius Serenissimæ Principis sicut est clarissimum, maximeque perspicuum, ita & diuinæ legi, & naturali, & municipali huius Regni, & omnium ferè consequenter Regnorum est proculdubio maximè cōsentaneum, vtpote ex maxima sanguinis Regij propinquitate natum atque profectum.

Regina est, filia Reginæ, patre Iacobo nata Rege Scotiæ, qui filius erat Margaritæ sororis Henrici Octaui Regis Angliæ natu maximæ, cuius Margaritæ filia quoque est Domina Lenoxiæ, sed ex posteriori marito. At verò Do. Francisca, quam non ita pridem Henricus tùm Marchio Dorcestrensis, pòst Dux Suffolciensis, vxorem duxit, & Do. Eleonora, quæ Comiti Cumberlandiæ nupsit, earúmque soboles, ex Maria omnes descendunt Galliæ Dotaria (vt vulgo loquuntur) sorore memorati Henrici Octaui, natu minima, quam Carolus Brandonus Dux Suffolciæ coniugē acceperat.

Possem hîc antiquiora tempora in medium proferre, & à multis retrò seculis etiam ante victoriam Norman-

mannorum, prestantissimos Angliæ Reges commemorare, ex quorum Regio sanguine illa descenderit. Quod quidem non est nostri instituti, & ius successionis hactenus solùm vrget, vt inde constet eam in Angliæ Regno certè pro alienigena, seu omnino extranea, reputandam non esse. Sed ea quæ iam proferre volumus argumenta, & probationes ad confirmandum ius successionis eius, & titulum Regni Anglicani hereditarium, ex his legibus, diuina scilicet & naturali, colliguntur, illisque tanquam fundamentis innituntur. Quæ non solùm ad politicas cæterarum gentium administrationes assumptæ, sed inter antiqua iura Angliæ & consuetudines patrias primùm ratione comprobatæ, deinde longo vsu, & temporis diuturnitate receptæ, iam inde à prima politiæ eius Regni institutione, ad hodiernum vsque diem obseruatæ sunt.

Non defuere tamen malè affecti homines, qui artificiosis quibusdam argumentorum nebulis acies humanarum mentium perstringere, & clarissimam lucem huius certissimi tituli, si fieri posset, ne ceteri eam viderent, prohibere conati sunt, dum eam aut extinguere penitus, aut obscurare saltem exoptarent, verbo quidem, & tanquam alicuius legis specie, re autem vera contra legem: & pretextu Senatusconsulti seu statuti Parlamenti, re autem vera contra veram Parlamenti sententiam.

Nobis autem, etsi in hac causa tam certis & solidis fundamentis nixa, rationis & legis, defendendi partes sustinere, satis esset, & (quod est facillimum) solùm ea

declinare, quæ ab aduersarijs obijciuntur, quæq; à communibus, quas vocant, legibus, & municipalibus Regni statutis, maximè petuntur: tamen, vt æquitati causæ nostræ, & firmitati accedat aliquid, plurimas magni momenti rationes proferemus in medium, atque eas grauissima legum auctoritate sic confirmabimus, vt ab aduersarijs nullo modo rectè refelli queant. Itaque omnino speramus, hoc libello perlecto, & quid habeat diligenter introspecto, nullum posteà scrupulum, nullam vel leuissimam de iure successionis dubitatiunculam candidis hominum animis adhęsuram. Quorum expectationi, & conscientiæ, etsi hac disputatione magnopere confidimus abundè satis nos esse facturos, nec de æquitate causæ nostræ quicquam omnino dubitemus: tamen fatendum est modum ipsum & viam differendi hac de re difficultatibus maximis esse refertam. Istiusmodi enim causæ Principum sicut rarissimè contingunt, ita rariùs inuenias lege aliqua aut decreto de illis disceptatum, disputatum, definitum: & si interdum fiat, vt quędam senatusconsulta eò spectare videantur Neque enim patria Angliæ iura, nec ipsum corpus Romani siue ciuilis iuris de dominatione Regia, sed de priuatorum hominum causis agit. non enim solent Principes aut Reges subijcere sese legibus, quibus soluti sunt.

Instit. de iust. & iure §. fin.

L. Princeps ff. de legib. l. digna vox C. eod.

Nihilominus ad æquitatem causæ nostræ meliùs declarandam, etsi negare nolim quòd ex iure municipali sciri oporteat, ad quem Regni successio pertineat, & quòd patrijs legibus tam Regum, quàm subditorum ius

ius hęreditarium decerni debeat, asſero tamen inter ius Regis, & aliorum intereſſe plurimùm. Non enim regiæ ſucceſsionis titulum regulis & axiomatis patrij iuris ita teneri, vt eadem via & ordine in hoc, atque in priuatorum hominum hæreditatibus decernendis & examinandis procedatur.

Ad cuius rei confirmationem conſideremus municipalia, ſeu communia, quæ vocant, Regni Angliæ iura, quęnam ſint, & eorum ſanctiones, quibus nitantur fundamentis, quem locum habeant, quatenus admittantur.

Illud certè eſt perſpicuum, commune ius Angliæ non eſſe legem ſcriptam, ſed generali tantùm totius Regni conſuetudine niti, vt ex tractatu Ranulphi Glanuillenſis vetuſtiſsimi & celeberrimi auctoris apertiſsimè conſtat, qui regnante Henrico ſecundo, cùm eidem eſſet intimus à conſilijs, & in iure dicendo Prętor primus, de legibus & conſuetudinibus Angliæ librum ſcripſit. Teſtatur hoc alterius etiam Dicæarchi (nos Iuſtitiarios vocamus) clariſsimi viri Do. Forteſcui liber ille, quem iam tùm Regni Cancellarius hoc argumento compoſuit, de laudibus legum Angliæ, & per ea quæ ſcribuntur 33. tt. b. 51. & per E. 4. 19. Porrò autem illa, quæ apud Anglos conſuetudo dicitur, illa eſt tantùm, quæ longo vſu & multorum annorum praxi in forenſibus regiæ Majeſtatis Curijs perpetuò apud illos agnoſcitur, & conſeruatur, & meritò pro lege habetur. Qua in re antiquam Lacedęmoniorum politiam imitari videntur, qui multis iam pręteritis ſeculis olim

Ius patrium Angliæ conſuetudine magis quàm lege ſcripta nititur.

In prolog. ſuo eiuſd. li. fo. 1. & 2.

De dicto Ranulpho vide Giraldum Cambrenſ. in Topographia de Vvallia.

Forteſ. de laud. leg. Angl. C. 17.

Inſtit. de iure nat. gen. & ciu. §. ex non ſcript. l. de quibus. & l. diuturna. ff. de legib.

Remp. ſuam prudentiſsimè, magnáque cum ſui nominis gloria per leges non ſcriptas adminiſtrarunt, cùm contra apud Athenienſes leges ſcriptæ prorſus obtinerent.

Hoc cùm vſque adeò verum ſit, vt nec ratione aliqua, nec auctoritate negari queat, illud pręterea conſiderandum eſt, vtrùm ex hac perpetua conſuetudine ius Regni quoque hęreditarium examinari, probari, & definiri poſsit, an non. ſi poteſt, pręteritorum temporum teſtimonijs oſtendendum eſt, ita factitatum fuiſſe: alioquin, qui contrarias partes ſequuntur, aſſerunt tantùm, & non probant. Non enim dici poteſt, quicquam conſuetudine aliqua teneri, aut obligari, niſi ita fieri priùs conſuetum fuerit, & niſi ex vi eiuſdem conſuetudinis. Atqui certiſsimum eſt non habere Anglos vel vnum aliquod exemplum ex curijs Regijs, quod de tali conſuetudine proferre queant. Dicam ampliùs, quin & probabo facilè, nullam prorſus regulam iuris Anglici communis ſiue generalem ſeu ſpecialem, aut iam ab aduerſarijs eſſe citatam, aut in poſterum citari poſſe, quæ ad Regem ipſum obligandum, regnique ſucceſſionem decernendam pertinere, & extendi iuſta aliqua interpretatione exiſtimata fuerit. Illud certè non negabo, multas regulas iuris proferri poſſe, quæ pęrogatiuam Regis, & iuriſdictionis Regiæ pręeminentiam oſtendant, ſed quæ illum obligatum & obnoxium teneant, ne vnam quidem, vti iam dixi, proferre poſſunt.

Aſſerunt denuò aduerſarij in libello, quem de hoc eodem ſucceſsionis iure ediderunt, hoc eſſe in Anglorum

rum iure clarißimum axioma, neminem, qui extra Angliam natus sit, & patre ac matre, qui Regi Anglorum subditi non sint, editus, cuiuscunque hęreditatis in Anglia potiundæ esse capacem. Quod axioma cum generale sit, nulla verborum exceptione restrictum, ad regni quoque succeßionem necessariò extendendum esse adiungunt. Quid verò per Anglorum ius significari velint, non satis intelligo. Sin illud sit, quod existimo, ius commune seu municipale Angliæ, non est sanè in iure communi Angliæ tale aliquod axioma, sicut postea clarißimè demonstrabo. Si verò disputandi causa hoc loco concederetur, esse hoc vniuersale axioma in eodem iure communi, tamen dum ita esse vniuersale asserunt, vt nullam patiatur exceptionem, aut inscitiam suam produnt, aut verborum fidem negligunt. Constat enim apertißimè ex statuto 25. E. 3. (quod explicationem habet illius regulæ iuris, quam illos nomine axiomatis seu Maximæ insinuare arbitror) eam ad Regiam sobolem non extendi.

Vndè perspicuum euadit, non pertinere generaliter ad omnes. Quod si ad liberos Regios non extendatur, ne in cęteris quidem hęreditatibus vllis, quę à maioribus ad ipsos deuenerint, sequitur à fortiori, minus ad successorem regni & imperij ius hęreditarium obligandum posse extendi.

Atque vt planè & breuiter respondeatur testimonijs in libri aduersariorum margine notatis, nempe 5 Eduard. 3. tt. Ayle 13. Edou. 3. tt. Bref. 3. Edou. 3. tit. Coson. 42. Edou. 3. fol. 2. 22. Henric. 6. fo. 42. 11.

Henric. 4. fol. 23 & 24. litleton. ca. vilenage luce clarius apparebit ijs qui hos libros legere, & perlustrare voluerint, nullam in illis reperiri voculam, quę vel speciem aut vmbram aliquam huiusmodi sententiæ, habeat, vt regni scilicet titulus obnoxius sit huiusmodi prętensæ generali regulæ seu maximæ.

Etenim omnes casus in memoratis libris descripti, & disceptati, pertinent tantùm ad alienigenas, vt illis auferatur potestas petendi terras, tanquàm hęreditarias, & veluti subditorum iure secundum Angliæ leges experiundi, ac litem intendendi. Nihil autem prorsus ad Regem ipsum spectat, aut eius subditos, quasi illi minùs inde capaces redderentur.

Casus ab aduersarijs propositus tantùm ad subditos pertinet.

Quęro enim, an ex occasione illius inhabilitatis seu impotentię, quam statuunt libri isti, vlla sit de titulo Regni controuersia? Certè nulla. Ausim dicere ne vnum quidem verbum. Id quod erit perspicuum omnibus, qui libros illos legere, & euoluere voluerint. Nec pudet tamen aduersarios ea notare pro sufficienti & idonea auctoritate, ad tuendum & efficiendum id quod cupiunt. Sed quemadmodum illam regulam iuris Anglorum de impotentia hęreditandi sic videri volunt interpretari, vt sit axioma iuris vniuersale: ita mihi videtur, quòd ignorare non deberent illud quoque axioma legis esse vel ęquè, vel magis etiam generale, quòd scilicet nullum axioma nulláuè Maxima iuris ad Regem aut Regni ius obligãdum extendi queat, nisi eorum in illis specialis & diserta mentio fiat, vt apparet ex varijs Prouincijs, & regulis iuris, quę non

Successio regia nulla Maxima iuris te-

minùs latè patent, quàm illa aduersariorum commentitia Maxima, nec tamen Regem, aut Regni ius obnoxium tenent.

Exempli causa. Perspicuum est illam Maximam de tenente ex gratia (quem leges Anglorum, Tenent By the courtesy vulgò vocant) absque vlla prorsus exceptione esse vniuersalem: non obligat tamen ius Regiæ successionis, nec ad eius aliquod beneficium extenditur, qui Reginam Angliæ in matrimonium duxerit. Id quod omnes Anglici iurisconsulti magno consensu disertè definierunt, cùm Philippus Rex Reginam Mariam duxisset vxorem, tametsi ad maiorem securitatem, & vt mens atque sententia tam Regis & Reginæ, quàm omnium ordinum totius Regni luculentiùs declararetur, statutum est, & in acta publica relatum, ne Rex Philippus ius aliquod seu titulum ex illa gratiosa tenentia vendicaret.

Nec quod fundi inter filias sint distribuendi.

Est pręterea & illa Maxima generalis: si quis possidens fundos in Feudo simplici, absque prole mascula mortuus fuerit, relictis nonnullis liberis fœmineis, fundi inter eas æquis portionibus distribuentur. Quam Maximam in Regni successione non habere locum, cùm viri in Anglorum legibus eruditissimi viuente iam tùm Eduardo non ita pridem Illustrissimo Principe definierunt: tùm ex ipsa consuetudine seu praxi nemo vel communi sensu pręditus non facile intelligit. Ibi enim natu maxima fit hęres in toto, perindè ac si esset proles mascula.

Generalis est, & illa Maxima. Vxor, marito de-

Nec quod vxor habebit tertiam partem.

5. E. 3. tit. prer. 21. E. 3. 9. & 28. tt. 6.

functo, hęres erit ex triente, & tertiam habebit partem ex optimis quibuſque coniugis ſui poſſeſsionibus. Conſtat tamen nullam vnquàm Reginam in tertiam partem Regni ſucceſſuram, vt apparet in 5. E. 3. pręrog. 21 E. 3. 9. & 28. tt. 6. & ex alijs plurimis libris.

Nec regula de poſſeſsione fratris.

Prętereà, Regula de poſſeſsione fratris, cùm ſit vniuerſalis, & indeterminata: nunquàm extenſa eſt, neque extendi vnquàm poteſt ad regni hęreditatem. Nam frater ex vno parente ſuccedet, non ſoror ex vtroque, vt ex Iudice Moylo Anglo inſigni Iuriſconſulto patet, & exemplis Regum Etheldredi fratris & ſucceſsoris Eduardi Regis & martyris, Eduardi Confeſſoris, qui frater erat Edmundi Regis, & multorum aliorum oſtendi poteſt, qui ex altero tantùm parente ex dimidio ſanguine, vt dicunt, in Regnum Angliæ ſucceſſerunt. Qualis fuit Maria quoque nuper Regina, & nunc ſoror eius. Quæ in omnibus legum Anglicarum, quas vocant, relationibus (recordis vulgo ſeu ſcriptis memorialibus) habentur, in quibus ſingulis ſeorſum Regni ſeu ſucceſsionis titulus diſceptatur (id quod quotidiana praxis tam in foro rationum, Exchequer dicto, quàm in cęteris curijs manifeſtè docet) diſponunt de rebus ſuis tanquàm hęredes inuicem ex ſucceſsione ſanguinis: quod vt facerent, ſi vulgares & priuatæ perſonæ eſſent, lege ijs non concederetur, quòd illas conſtat dimidio tantum ſanguine, vt vocant, coniunctas eſſe, nempe ex vno patre, ſed diuerſis matribus genitas,

Demy ſang.

L. Iuriſconſultus 55. fo. ff. de grad. aff.

Atque

atque ita cognatas dici.

Illa rursus generalis regula est in iure Anglorum, quòd executor testamenti habebit bona mobilia testatoris, & non hęres. Quod tamen in causa regiæ hęreditatis longè secùs se habet, vbi successor illis potietur, non executor, vt apparet in 7. tt. 4. ex Gascoyno.

Nec quòd executor habebit bona testatoris. 7. tt. 4. fol. 42.

Non minùs generalis est & illa Maxima. Siquis lęsæ Maiestatis, aut Feloniæ quam vocant, conuictus sit, hęres eius propter illam maculam generis, & familiæ, nisi veniam priùs consecutus, denuò suo sanguini restituatur, fundos hęreditarios iure sanguinis tanquàm ex descensu adire non potest Quæ Maxima quamuis generalis sit, non tamen porrigitur ad regiam successionem, etiamsi decreto parlamenti declaretur reus, vt in causis Richardi Ducis Eboracensis, & filij eius Regis Eduardi quarti & Henrici septimi Regis euadit manifestum: qui cùm decreto Parlamenti pro conuictis declarati essent, nec vnquàm restituti, non tamen Eduardo quarto nec Henrico septimo fraudi erat, quo minùs in regni hęreditatem iure successerint.

Nec quòd conuictus lęsæ Maiestatis nisi veniam consecutus hæreditare nequeat.

Sed ad hoc videri volunt aduersarij scriptis suis satisfacere, cùm dicunt, Henricum septimum & si conuictum, Regno tamen potitum esse, tanquã iure in eum collato, eò quòd ipso facto dum ad illum delatum est, cessauit illa, vt ita dicam, inhabilitas seu incapacitas. Vbi apertè concedunt ex conuictione illa non esse

consecutam inhabilitatem aliquam ad regni successionem. Et si enim dici non potest, inhabilem, aut minùs capacem esse eum, qui iam de facto regnat, & penes quem Regni possessio est: si tamen ad illud iure hęreditario capessendum prorsus inhabilis fuisset antea, tum vel inuiti fateri debent, eum non Regem iure successionis, sed vsurpatione Tyrannum extitisse. Quarè Henricum septimum verum & legitimum Regem agnoscentes, regnúmque iure in eum collatum confitentes, ex eo consequenter & directè concedunt, eum cùm nondum de facto regnaret, regni tamen iam tum capacem fuisse legitima successione obtinendi, non obstante crimine lęsæ Maiestatis, de quo conuictus tenebatur. Quod si dederint, habeo quod volo, neque est propemodum quòd ampliùs requiram.

Respondetur distinctioni aduersariorũ inter causas hominis conuicti læsæ Maiestatis & alienigenæ non subditi.

Sed illi diligentiùs tandem animaduertentes hoc illorum argumentum valere non ad id quod cupiunt efficiendũ, aliò modo occurrendum existimant, nempe aliam esse causam eius qui conuictus sit lęsæ Maiestatis, aliam alienigenæ, & eius, qui regiæ potestati subiectus non sit, namque in crimine lęsæ Maiestatis, necessitate quadam fieri, vt regni successio etiam ad hominem conuictum deuoluatur, alioqui enim ad neminem deuenturam: in causa autem alibi natorum, seu externæ, vt aiunt, natiuitatis secus esse. Ad quod porrò confirmandum similem casum quendam ponunt de I. S. Verbi gratia qui saisitus est, vt practici loquuntur de quibusdam fundis, & liberos

habeat

habeat A. & B. Iam vero A. viuente adhuc patre de crimine conuictus est, moritur deindè pater, illo nondum restituto. In hoc casu fundus ille nec ad A. deueniet, neque ad B. sed transibit ad Dominum Feudi per modum Escheti, sic enim iura loquuntur Anglorum cum bona Fisco sunt addicta. Secus autem fuisset, vt dicunt, si A. trans mare natus fuisset, patre I. S. propter crimen lęsæ Maiestatis profugo, postea verò in patriam redeunte & gignente B. deinde vita defuncto. hic enim dicunt quod B., fundos paternos hęreditabit.

Sanè verò, siquis ita regnum seu diadema possideret, vt per modum Escheti, quem vocant, amitti posset, vt in prędicto casu de fundo I. S. factum est, tùm fortassis huic casui Regni quoque causa aliquo modo affinis esset. Atqui nihil tale est.

Debent porrò illud quoque considerare, Regem non modò linealiter ex descensu maiorum, sed maximè etiam per succesionem ad Regnum tanquàm ad corpus quoddam politicum peruenire. Ex quo facile fuisset discrimen cernere inter vtranque causam, regiæ scilicet Maiestatis & I. S. subditi: atque inter fundos, qui ex superiori aliquo Domino tenentur, & regnum quod non ex terrena aliqua potestate, sed ex Deo solo posśidetur.

Quanquam disputandi causa libenter scire velim, vbi hanc suam distinctionem reperiant, quaque nitatur auctoritate. Nihil enim adscripserunt margini quod aliquam auctoritatem habeat, & ideo nisi Pytha-

gorę prærogatiuam sibi arrogent, vt ad fidem faciendam satis sit quod illi dixerint, non est quod fidem dictis adhibeamus. Illud pro certò scio, posse me testimonia in contrarium satis idonea proferre, & in propositis ab illis casibus nullum prorsus subesse discrimen. Videant obsecro 22. tt. 6. Vbi notare est opinionem Neutoni Iudicis, nempe quod casus ab illis allati distinctionem huiusmodi non admittant, sed quod in vtrisque fundus ad Dominum Feudi per modum Escheti sit. Et Prisotus Iureconsultus ac patronus in causa eius, qui iure hæreditario petebat fundos eo quod maior natu filius in transmarinis partibus natus esset, non est ausus super illum titulum stare sententiæ legis. Atque hęc authoritas contra aduersariorum distinctionem plurimùm facit, quæ maioris est momēti sat scio, quàm vlla hactenus ab illis adducta ad suum illud discrimen comprobandum. Sed si hoc illis vel maximè demus, hanc illorum distinctionem legibus consentaneam esse, & ab ijsdem profectā: regiæ tamen illæ causę, ad quas hanc distinctionem accōmodant, nullam cum illis casibus affinitatem habent, vt cœpi quidem dicere.

Verùm vt pergamus probare id quod est instituti nostri, sicut iam perspicuū euasit, quod Rex, aut Regni ius cōmemoratis hisce maximis seu generalibus axiomatis nō teneatur, sic de cęteris omnibus Maximis iuris Anglici vniuersalibus (quæ infinitę sunt) constanter assero.

Illa aduersariorum malè interpretata Maxima non

Sed vt ad eam dumtaxat Maximam reuertamur, quam illi falsò talem existimant, & quam generalem esse statuunt, eam inquam, quę est de inhabilitate personarum alienigenarum, sole meridiano clarius est,

illam nunquàm ſic interpretatam fuiſſe, vt ad regium Angliȩ diadema pertineret. Id quod ex regibus Stephano, & Henrico ſecundo conſtare poteſt. Quorum vterque & ſi alienigenȩ,&Gallus,& extra obedientiam Regis nati,& parentibus,nec ipſis immediatè Regibus, nec Regi Angliæ ſubditis,ſemper tamen legitimi Angliæ Reges exiſtimati ſunt,nec quiſquam inuentus eſt, qui eorum titulo derogauerit, aut eundem redarguerit aliquando propter conſiderationem, aut exceptionem aliquam externæ natiuitatis.

concernit Reges alienigenas, vt apparet ex Stephano Rege, & Henrico ſecundo.

At operȩprecium ſanè eſt aduerſariorũ videre ſubterfugia & euaſiones cõtra exemplũ Henrici Regis. Aiunt eũ non ſecundum ordinem iuris, ſed per capitulationẽ quam vocãt,hoc eſt in publico conuentu per cõſenſum ordinũ regno potitũ eſſe,eò quòd mater eius, per quam ad illum regnum deuenturum erat, adhuc viueret.

Replicatio contra aduerſariorũ euaſionem de Henrico ſecundo.

Sit ita ſanè, quod viuente adhuc matre,per capitulationem regnum adierit:hoc tamen non probat,inhabilem eum reputatum Regni hȩreditandi, ſed contrà potiùs habilem, & capacem extitiſſe. Et quamuis illud admiſerim,non regnaſſe eum ex ordine iuris,matre adhuc ſuperſtite,tamen mortua matre eius,quin iure Anglorumq; legibus & conſuetudinibus conuenienter ſucceſſerit, nemo hactenus dubitauit. Sic enim de omnibus Angliæ Regibus quotquot poſteà regnarunt,ſcrupulum mouere,nóſq; ad hȩredes in Scotia aut alibi diſquirendos cogere poſſent : quod nec illos velle, aut conari, vt exiſtimemus, efficit illa, quæ de eorundem prudentia apud nos conſtans eſt concepta opinio.

Audiui porrò ex his quosdam qui instituti sui hac in parte adiuuãdi causa dicerent, Henricum secundum ex matre Regina natum,& ita per regulam communis iuris Regem fuisse. Certè Imperatricis seu Augustæ filium fuisse, hoc probè scio, alicuius autem Reginæ Angliæ nequaquàm. Et si enim Matildis Augusta, mater eius, ius& titulum haberet ad regnum Angliȩ obtinendum, nunquam tamen illud possedit, sed per Stephanum Regem ab illius possessione prohibita est. Et ideò non potest sanè Henricus secundus, Reginȩ Angliȩ, aut omnino Regis alicuius filius rectè dici, nisi per illa verba, Infantes de Roy. &c. intelligi velitis liberos remotiori gradu, qui recta linea à Rege descenderint. Hoc enim pacto verè diceretis eum Henrici primi Regis filium, quia verè filius & hæres erat Matildis Imperatricis, filiæ & hȩredis eiusdem Henrici primi. Qua adeò ex re turpiter ruit aduersariorum illa generalis Maxima.

De Arthuro Richardi Regis nepote.

Itaque ad eandem tuendam & sustinendam, libentissimè ad Arthurum filium Galfridi confugiunt, qui vnus fuit ex filijs dicti Henrici secundi. Sic igitur dicunt (egregij scilicet omnis antiquitatis professores) eum ideò ne regnaret, reiectum & repulsum fuisse, quòd extra Regni ditionem natus esset. Ac verùm quidem illud est, eum extra regni ditionem natum fuisse, quod verò ea de causa repulsam tulerit, falsissimum: neque vllam habent illi authoritatẽ vnde vanam hanc quàm proferunt opinionem astruant. Nam & ex Chronicis Anglicanis facilè ostendi potest, Richardum primum

Vt autem pax ista& summa dilectio, tam multiplici, quàm arctiorum vinculo connectatur: prædictis curiæ vestræ Magnatibus id ex parte vestra tractãtibus Domino disponente condixi-

Regem

Regem huius Arthuri patrium, cum Hierosolymitanam expeditionem susciperet, regni hęredem, vt antè diximus, designasse Arthurum. Quod factum sic ab eo omninò non fuisset, si propter externam natiuitatem minimè capax regni fuisset Arthurus reputatus.

mus, inter Arthurum egregium Ducem Britāniæ, nepotem nostrum & hæredem, si fortè sinê prole obire nos cōtigerit, & filiam vestram matrimoniū contrahendum. &c.

Quamuis autem Ioannes Rex tyrannicè regnum vsurpauerit tàm contra Richardum 1. fratrem eius natu maximum, quàm hunc Arthurum nepotem, non tamen conficitur indè, quòd quia alienigena, ideò repulsam tulerit. Hoc si probare hi possent, aliquam certè rationem, & pręiudicium aliquod ad id quod volunt efficiendum, rectè adduxisse viderentur. Nunc autem nihil prorsus hactenus protulerunt, nec fieri vnquàm posse, vt quicquam afferant, compertisimum habeo.

In tractatu pacis inter Richa 1. & Tancredum Regem Siciliæ. Vide Reg. Houeden. & Richardum Canonicum S. Trinitatis Londini.

Ex his igitur vides, optime lector, quod nec illa aduersariorum Maxima, quàm prętendunt, nec aliæ pręterea plurimæ non minùs generales, quas antè commemoraui, cum æquitate & ratione aliqua ad vis regni obligandi trahi, aut extendi queant. Atque hęc argumenta hęque auctoritates in pręsenti ad illud ostendendum suffecerint, nempe quòd titulus regni regulus & Maximis iuris communis Anglici non subijciatur, nec per idem examinari & decerni posit. Quod si verum est, omnia, quæ contra titulum Serenisimæ Mariæ Scotiæ Reginæ, ne regno Angliæ succedat, obijciunt aduersarij, abundè refelluntur, & delentur penitus.

Sed pergamus sanè adhuc disputandi causa, & vt omnia quàm accuratisimè discutiantur, atque indè

magis euadant perſpicua. Iam hoc loco nonnihil aduerſarijs concedamus, ponamuſque ita ſe rem habere, vt titulus Regni huius per regulas, & Maximas iuris Anglorum communis diſceptari, ac definiri debeat: deinde ſcrutemur vlteriùs & videamus, ſit ne talis aliqua regula iuris, aut aliquod ſenatuſconſultum, quod rectè interpretatum, titulum Mariæ Scotiæ Reginæ impugnare videatur, an non. Nam quod ad linealem deſcenſum attinet ab Henrico ſeptimo & ex eius filia natu maxima, vt declarauimus, nemo, vt mihi quidem videtur, tam perfrictæ frontis eſt, vt hoc neget. Quid ergo afferri poteſt ex omnibus regulis, Maximis, & Pręiudicatis communis iuris Anglici? Ac vna ſola regula, tanquàm Maxima generalis contra eam obijcitur, quę tamen tam corruptè & deprauatè profertur, vt vix illis aſſentiendum putem, illam eſſe iuris Anglicani, aut regulam, aut Maximam. Ea ſic habet. Quiſquis extra regni limites naſcitur, & parentibus non ſubditis Regi Angliæ, non poteſt eſſe cxpax alicuius hęreditatis in Anglia. Quæ quidem regula toto cœlo à veritate aberrat. Omni enim alienigenæ & extero licitum eſt hęreditatem fundorum ſibi intrà hoc regnum acquirere, vt videre eſt tàm in 7. & 9. Eduardi quarti, quàm in 11. & 14. Henrici quarti. Et quamuis exiſtiment nonnulli talem acquiſitionem ſeu emptionem in vſum Regis cedere debere, tantiſper tamen communi omnium ſententia penès alienigenam manet hęreditas, donec Rex ad eandem in-

Falſa Maxima ab aduerſarijs edita.

7. E. 4. fo. 28. 9. E. 4. fo. 5. 11. tt. 4. fol. 25. 14. tt. 4. fo. 10.

titulatus seu ad ius eius inscriptus fuerit, facto memoriali scripto ad eius rei, quam vocant, Recordationem. Atque hoc pacto homo prorsus alienigena capax est hęreditatis infrà hoc regnum. Vndè fit consequens necessariò, hanc aduersariorum generalem Maximam, quam tantoperè ostentant, in nullam prorsus regulam iuris Anglicani euanuisse. Et si ita est, tùm multa protulerunt illi aliena à re proposita.

Sed videamus tamen adhuc, an sit reuera aliqua in iure Anglorum Maxima, huic quæ ab aduersarijs adfertur saltem vicina, quęque huic non multùm dissimilis videatur, ex qua argumentum fortè contra titulum dictæ Mariæ Scotiæ Reginæ deduci queat. Vna est regula, verbis quidem non planè dissimilis ei quam allegarunt aduersarij, quæ quidem habetur & declaratur ex statuto quodam edito anno 25. Eduardi tertij Regis. Vbi proposita hac quęstione, vtrùm infantes extra dominium Angliæ nati, ius petendi hęreditatem infrà idem dominium essent habituri, in illo quidem statuto decretum est, quòd omnes infantes hęredes, qui ab illo tempore extra dominium Regis nasciturí essent, quorum parentes iam tùm illis nascentibus subditi erant dominio Regis, ijsdem fruerentur beneficijs, & commoditatibus, quibus cęteri ad hęreditates infra dictum dominium habendas & capiendas.

Vnde debita & iusta statuti interpretatione inferri potest, sicut hactenus vulgò interpretatum fuit,

commune ius Anglorum tale ſemper fuiſſe, hodieque eſſe, vt nemo extra dominium Regis Angliæ natus, cuius parentes eidem dominio non eſſent ſubditi, idoneus eſſet ad petendum, aut omnino hęredis nomine vllam hęreditatem infra idem dominium petere poſſet. Quam ego regulam eandem eſſe ſuſpicor cum illa imaginaria Maxima, quam inſinuant aduerſarij. Quæ tamen vt ad omnes in vniuerſum hęreditates extendatur (quod illi velle videntur) nulla cum ratione fieri poteſt. Nam vt antè dixi omnis alienigena & externus hęreditatem per acquiſitionem capere & habere poteſt. Et ſi alienigena vxorem ducat hęredem, tam penès illum, quàm penès vxorem eſt hęreditas: alienigena autem hoc pacto acquiuiſſe dicitur. Nemo dubitat quin poteſtatem habeat acquirendi fundos ad ſuum vſum, ſuccedendi autem tanquàm hæres alicuius dominio Anglicano ſubditi, nullo modò. Apparet igitur ſatis perſpicuè, regulam illam etiam inquilinos obſtringere, & ad ſucceſsiones duntaxat hæreditarias, non ad fundos acquiſitos pertinere.

Statutum Eduardi tertij an. 25. concernit hæreditatem non acquiſitioné.

Nunc ergo illud videamus, an hæc ipſa commemorata Maxima, iuſta aliqua interpretatione ad Sereniſsimam Mariam Scotiæ Reginam, quod ad eius titulum regni Anglicani attinet, trahi poſsit. Crebrò aduerſariorum ſermone vſurpari ſolet, eam in Scotia natam eſſe, quæ regio dominio Anglię nō eſt ſubiecta, parentibus porrò non ſubditis, ideóque inhabilem eſſe ad Anglię regnum hæreditandum. Vbi etſi primo ſtatim loco & debito reſpondendi ordine argumentationis huius

huius consequentiam meritò negare possem, veritatem tamen antecedentis iam primùm ex Anglorum mente ac sententia lubet discutere, deinde videbimus de consequentia. Id verò eo animo tantùm prestabo, vt aduersariorum imprudentiam coarguam, qui dùm sibi maximè cauere optant, minimè omnium prætensis ab Anglico regno iuribus cauent. Neque hinc serenissimis Scotorum Regibus, qui supremam in suos potestatem, neque à quoquam quouis iure dependentem, & obtinuerunt semper & obtinent, obtineréq; se apertè profitentur, ac suo sibi iure vendicant, preiudicium aliquod creari velim. Et quidem vt ad argumentum tandem deueniam, Reginam Scotiæ in Scotia natam fuisse concedendum est necessariò: Scotiam verò subesse ditioni Anglicanæ, quamuis serenissima Scotiæ Regina, & eius omnibus Scotiæ subditis iure, vt dixi, pernegantibus, plurimi tamen in Anglia & ex eruditis, & ex vulgo homines omnino asserunt & affirmant, & varijs præsertim historijs ad id inducti & persuasi, nec non Registris, Recordationibus seu scriptis memorialibus, & instrumentis homagij, quod appellant, quæ in Archiuis illius regni extare dicunt, in quibus fieri mentionem aiunt, quod Reges Scotiæ agnouerint Angliæ Regem pro superiore Domino Regni Scotiæ, eique homagium præstiterint. Quod si verum sit (etsi reclamantibus vt iam dixi Scotis, qui verè asserunt illud homagium, quod Fealtie vocant, pro quibusdam duntaxat terris & regionibus in septentrionali parte Angliæ à Scotorum Regibus olim possesis, exhibitum fuisse,

Scotiam dominio Angliæ subiectam esse Angli affirmāt.

Northumbria ſcilicet, Cummerlandia, Huntingtonia, & alijs regni Angliæ prouincijs limitibus Regni Scotiæ proximis, quæ iam ſub Scotorum ditione eſſe deſierunt) neceſſe omnino eſt ex iure communi Anglorum regnum Scotiæ infra dominium Angliæ cenſendum & reputandum eſſe. Etſi autem iam inde à multis annis nullus Rex Scotiæ ſeruitium illud Angliæ Regibus pręſtiterit, non eſt tamen cõſequens ex Anglorum iure, ideo Regnum Scotiæ tùm cùm prefata Domina Maria Scotiæ Regina nata eſſet, qui fuit annus regni Henrici Octaui tricesimus quartus, extrà dominium Regum Angliæ fuiſſe, nullamque illis obedientiam debuiſſe: ſic enim Anglorum leges apertè dicunt, ſi tenens debitum ſeruitium pręſtare Domino recuſet, non ideo tamen dominium ſuum amittere eum, qui Dominus eſt, ſed fundos nihilominùs ſub poteſtate eius & dominio ſiue ſignoria, vt vulgò aiunt, permanere.

Sed objiciet fortè aliquis per hanc eandem rationem, Galliam quoque dici regno Angliæ ſubditam, quandoquidẽ ante annos cẽtum & paulo ampliùs diadema Galliæ iure penes Angliæ Reges fuerit, quorum adhuc ius & titulus inconcuſſè upud Anglos manet.

Ad quod reſponderi poteſt, inter titulum vtriuſque regni, Galliæ ſcilicet, & Scotiæ, quem ſibi vendicant Reges Angliæ, latiſsimum diſcrimen eſſe. Quamuis enim regnum Galliæ iure tenuiſſe & poſſediſſe Angliæ Reges fateamur, tandiù tamen dum aliorum occupatione à dicti Regni poſſeſsione Angli excludũtur, illud horum dominio ſubeſſe nullo modo affirmari poteſt:

pręſertim ſi hoc conſideremus, quemadmodum ex eo tẽpore occupati illius Imperij, Galliæ populus à ſubiectione & obedientia Anglorum Regum prorſus defecerit, ſeſeque totum occupantibus Gallis dederit atque ſubmiſerit. At de regno Scotorum longè ſecùs eſt.

Non enim in eo conſiſtit titulus ſeu ius, quod in regnum Scotiæ ſibi Angliæ Reges arrogãt, vt illud poſsideant, ſed vt pro eodem regno ipſis homagiũ ſeu debiti ſeruitij ſignificatio exhibeatur. Quod etſi Scotiæ Reges Anglorũ Regibus pręſtare iam inde à multo tempore intermiſerint, non ideo tamen eoſdẽ Scotiæ Reges rectè & iure vſurpatores iniuſtoſue poſſeſſores dixeris.

Atque ita optime lector, videre eſt iudicio omnium cum æquitate & abſque vllo animi affectu ſentientium, ex Anglorum quidem iure & teſtimonijs, Scotiæ regnum infrà dominium Angliæ homagio præſtando obnoxium, & olim fuiſſe & adhuc etiam eſſe. Vnde falſa & nulla prorſus apparet ex eodem Anglorum iure prima illa ſeu antecedens propoſitio. Ex quo tamen non infertur, Galliæ quoque regnum ſimiliter dici poſſe Angliæ dominio eſſe obnoxium, propter eam quam ſuprà poſui, claram & manifeſtam diſcrepantiam.

Sed ſit ita, vt quidam aduerſarij volunt. Quid enim ſi hoc & Reginæ Scotiæ & eius ſubditis, & aduerſarijs quoque aſſentiremur (quod etiam Scoti apertè profitentur, ſuoque ſibi iure vt dixi, vendicant) Scotiam ſub dominio Angliæ non contineri? certè conſequentiam nihilominus nullo modo poſſe conſiſtere apertiſsimum eſt, ídque tribus maximè ex cauſis, Prima

Cauſæ, cur titulus regni illa imaginaria Maxima contineri nequeat.

est, quòd nec Rex nec titulus Regni (vt quorum in illa fictitia maxima non habetur specialis mentio) intelligi queant intra illius Maximæ ambitum comprehendi, sicut ex plurimis consimilibus Maximis in iure Anglico generaliter enunciatis, iam ante abundè declarauimus. Altera causa est, quòd regnum ipsum ob duos hosce respectus non potest intelligi verbis illius Maximæ contineri, nam primùm illa Maxima duntaxat alienigenas reddit inhabiles ad petendam hęreditatem aliquam, quæ infra Angliæ dominium sita sit: atqui regnum Scotiæ saltem ex Anglorũ iure, vt supra diximus non infra Angliæ dominium sed ipsissimum est dominium. Exempli causa, verum est omnes fundos seu terras sub Regis dominio positas, ex Rege mediatè vel immediatè teneri seu possideri: Regnum vero ipsum (in quo solo consistit Regis dominium) ex Rege teneri? quis nisi falsò & ineptè dixerit? absque regno enim nec Rex, nec ius dominij potest existere: vnde nec est regale aliquod dominium omnino, tantisper dum inter Competitores causa agitur, antequàm ad certam aliquam personam regnum delatum fuerit. Quarè cùm regnum ipsum infra dominium Anglię dici nequeat, certè nec infra illam Maximam contineri verè dici potest. Deindè id adeò ex hac quoque cõsuetutine euadit perspicuum. Illa enim Maxima inhabilem reddit alienigenam ad petendos fundos duntaxat hæreditarios tanquã ex lineali descensu à suis maioribus. Non enim extenditur ad fundos acquisitos ab alienis, vt antè satis probauimus. Atque ita ad regnum illa Maxima pertinere

Absque regno seu diademate, nec Rex, nec dominium esse potest.

nere nequit, vtpotè quod incorporatio quędam eſt, ſeu res incorporata, cuius obtinendi ius ſeu titulus non vulgato more priuatarum hęreditatum ad poſteros deſcendit, ſed per ſucceſsionem tranſit, vt cęteræ incorporationes.

Nemini dubium eſt, quin Prior religioſorum natione exterus, non inquilinus, tempore pacis ſemper potuerit nomine incorporationis ſuæ fundos repetere. Similiter & Decanus, & paſtor, alienigenæ, non inquilini, reſpectu incorporationum ſuarum terras petere poterunt, illa commentitia Maxima non obſtante, vt liquet cũ ex varijs caſibus, quos habent ipſi iuris Anglici codices, tùm ex ſtatuto tempore Richardi ſecundi edito. Quamuis autem vulgato more, quaſi ex deſcenſu, regnum ſemper tranſierit, propriè tamen non eſt eius deſcenſus, ſed ſucceſsio. Atque hanc rationem affert lex, cur cum Regibus in rebus omnibus plùs concedatur, vel etiam indulgeatur, quam priuatis hominibus: nequeat tamen Rex conceſsiones ſuas & litteras patentes poſteà propter ætatis defectum ſubterfugere, eáſque non habere ratas & confirmatas, quod alij infantes poſſunt: ſed quoad regnum & Regalem poteſtatem, ſemper maturæ ætatis fuiſſe reputabitur, quemadmodum Paſtor, Vicarius, & Decanus, alięque perſonæ quęcunque incorporatæ reputabuntur. Qui ſecundum leges dici non poſſunt infrà ætatem exiſtere reſpectu incorporationum ſuarum, quamuis vnius tantùm anni ſit incorporatio.

Pręterea non poteſt Rex, niſi decreto Parlamenti

40. E. 3. fo. 10. 13. E. 3.

Tit. bref. 264. 16. E. 3. iurans defait. 166. 17. E. 3. tit. ſcire fac. 7.

Decanus, Paſtor, Prior, alienigenæ, poſſunt nomine incorporationum ſuarum fundos petere.

An 3. R. 2. 6. C. fo. 3. 21. tit. droit. 26. lib. Aſſ. P. 54. 12. li. Aſſ. tit. Enfant. 13. tt. 8. fol. 14. 7. E. 4. fo. 10. 16. E. 3. iurans de fait. 9. tt. 6. fo. 33. 35. tt. 6. fol. 35. 5. E. 4. fo. 70. 49. li. Aſſ. A. 88. 22. tt. 6. fo, 31. 13. tt. 8. fo. 14.

Rex quoad regalem potestatem semper est maturæ ætatis.

iure declinare, aut auersari litteras patentes ab eo concessas & datas, qui iniustè regnum per tyrannidem occupauit, non magis quàm cęteræ personę incorporatæ, eius concesſiones subterfugere aut declinare poterunt, qui loca eorum iniustè tenebat. Atqui in descensu hęreditario iura Angliæ secus habent. Ibi enim licet hęredi irritum habere omnem titulum à quocunque decessore datum aut concessum, cuius ipsius titulus, aut ius ex lege non valuisse conuincitur. Ex quibus omnibus perspicuum est, Regem suo regno incorporatum esse, & illud succesſione propriè, non solùm ex descensu posſidere. Atque hęc iam secunda causa est, ex tribus quas initio proposui, cur neque Rex, neque regnum dici queant verbis illius generalis Maximæ comprehendi.

Liberi Regis disertis verbis ab illa Maxima excipiuntur.

Tertia verò, & omnium pręcipua causa est, eò quòd in dicto statuto, cui nititur, & ex qua desumpta est hęc quam sibi aduersarij fingunt, Maxima, disertè & expressè excipiuntur ab illa Maxima per hęc verba (infantes de Roy) liberi à sanguine regio descendentes. Quibus verbis valde abutuntur aduersarij, dum ea restringunt, & ad primum duntaxat gradum extendi interpretantur, cùm illa ampliorem, latiúsque patentem significationem rectisſimè admittant, ídque adeò tribus ex causis.

L. liberan. ff. de verb. sign.

Primùm hoc vocabulum (liberi) in iure ciuili, cui (infantes) vsitata & primigenia dictio illius statuti gallicè scripti, planè æquipollet, gemina & peculiari sua significatione non solùm liberos in primo gradu, sed cęteros quoscunque indè descendentes complectitur.

Ver

Verbi gratia, cùm dicit lex, Manumiſſus aliquis, aut libertate donatus, nullam litem intendat contra liberos patroni, ſeu eius qui manumiſit, niſi impetrata priùs venia. Hîc non tantùm primus gradus, ſed cęteri quoque continentur. Tale eſt & illud in lege xij. Tabularum. Primus locus ſucceſsionis poſt mortem parentum inteſtatorum debetur liberis. Hæc ſucceſsio tam ad remotos gradus pertinet, quàm ad primum. Imò verò in omnibus cauſis cum fauore interpretandis (qualis noſtra eſt) hęc vox, filius, nepotem etiam continet, & ſi non proprietate vocabuli, interpretatione tamen in eiuſmodi rebus omnibus admittenda, de quibus lex diſponit.

L. ſed & ſi, de in ius vocando Inſtit. de hæred. ab inteſt. L. Lucius ff. de hæred. inſtit. l. iuſta. & l. natorum & l libeorum de verb. ſign. l 2. § ſi mater ad S. C. Tertul l. filius Ad. S.C. Maced. l. Senatus de ritu nupt. l. quod ſi nepotes ff. teſt. cum notatis ibidem.

Iam quod ad Gallicam dictionem, Infantes, attinet, dicimus eam æquè ad cęteros deſcendentes, atque ad primum gradum referri, qua in re eorum appello iudicium, qui eius linguæ periti ſunt. Anglicè propter inopiam linguæ non habent Angli vocabulum, quod illi gallico, Infantes, aut latino, liberi, prorſus reſpondeat. Pro quo abutuntur impropriè quidem, vt poſſunt tamen, hac dictione (Children). Certè Hiſpani etiam illam vocem (Infantes) in hac ampliori ſignificatione vſurpant, cum hęredis deſignati proximum hęredem, Infantem Hiſpaniæ, nominant: quomodo nuper defunctus D. Carolus de Auſtria appellatus eſt, dum adhuc viuerent Pater & Auus eius.

Gallica vox (infãtes) ęqui pollet latinæ dictioni (liberi.)

Si igitur dictio ſtatuti primigenia, per quam illa Maxima declaratur, naturaliter & propriè ad omnes deſcẽdentes pertinere poterit, quid eſt, quòd nos eam reſtrin-

gamus, & ad primum duntaxat gradum coarctemus, prętcr id quod alioqui natura vocabuli, aut ipſa ratio ferre poſsint?

Existimo enimuerò aduerſarios difficulter admodum bonam aliquam & ſolidam rationem reddituros, cur inter hos caſus diſtinguant, & diſcrimen ponant. Contra autem, nobis pro ſecunda cauſa ex tribus pauló antè propoſitis, non contemnendæ ſuppetunt conſiderationes valdeque ſanè probabiles, verbi gratia, quod Aui nepotes ſuos nō modò liberos, ſed filios etiam ſuos tanquam plauſibiliori nomine appellant. deinde quod defuncto filio (Auo ſuperſtite) non ſolùm amor, & affectus aui, ſed etiam quodcunque ius & titulum tam lege quàm ſanguinis propinquitate habebat filius, omnia ad nepotem tranſeunt & deuoluuntur, qui patris ſui locum repręſentat & ſuſtinet, cum quo vna quodammodo perſona eademque caro reputatur. Hanc igitur coniunctionem tam arctam, intimam, & naturalem quare ſeparabit aut ſeiunget natalis tantùm loci, hoc eſt, rei extrinſecùs aduenientis nuda planè & frigida conſideratio? huc adde abſurditates multas & magnas, quæ indè ſequi atque oriri queant. Etenim plurimi Angliæ Reges tam ante tempora Eduardi tertij (quo regnante editum eſt hoc ſtatutum) quàm poſt, filias ſuas Principibus exteris, atque ijs interdum non pręſtantiſsimis & maximis, in matrimonium elocarunt: quod nunquam profecto feciſſent, ſi illud cogitaſſent, dum ornare ſuam progeniem, & amplificare magnitudinem eius ſtuduiſſent, eò ſpectare hos conatus ſuos, vt eam ab here

Aui nepotes ſuos vocant filios. L. Gallus §. inſtituens ff. de liberis & poſt. l. ff. C. de Impub. alijs ſubſtant C. I. 44. Pater & filius idem quodā modò in perſona & carne reputantur.

Abſurdum & inconueniēs, legitimum ſucceſſorem excludere tātùm propter locum natalem.

hęreditate huius tanti tàm ampli, támque illustris Regni excluderent. Quod contingere potuisset, si filia, quæ filium aut filiam haberet, superstite patre decessisset. Hic enim illa commentitia Maxima liberis, ne Auo succederent, obstitisset.

Hęc absurditas maior & notabilior fuisset si in tempora Henrici secundi aut huius Eduardi, aut Henrici primi & sexti incidisset, cùm huius regni dominia tam longè, latéque apud alias nationes transmarinas aucta erant atque amplificata. Nunquàm tamen apparuisset absurdius, si quod tale accidisset, quod fieri certè potuisset, quàm hac nostra recenti memoria, propter nuptias non ita pridem inter Philippum Regem & Mariam Reginam initas.

Posito enim quod eorum filia externo Principi nupta, ante illos mortua fuisset, relicto filio qui patrem & auiam superuixisset, illis denique alium non habentibus sanguine & genere sibi tàm propinquum, hunc filium illa nuper conficta Maxima miserabiliter & contra naturam ipsam valdè immaniter à successione regni Angliæ exclusisset, & idem Angliæ Regnum ab hęreditate regnorum Hispaniæ & vtriusq; Siciliæ cum pertinentibus: Ducatus Mediolanensis, & aliarum terrarum atque dominiorum in Lombardia & Italia: Ducatum Brabantię, Luxemburgi, Geldriæ, Zutphaniæ, Frisiæ: Comitatuum Flandrię, Artesiæ, Hollandiæ, Zelandię, & Namurci: Nouarum denique terrarum, quæ iampridem inuentę sunt, & in partem regni Hispanię reputantur, quęque (nisi fallor) duplo aut etiam

triplo amplius in circuitu continent, quàm cęteræ omnes modo enumeratæ prouinciæ. Atqui hæ omnes regiones ex illo matrimonio iure ad dictum filium, si talis aliquis natus fuisset, deuolui & deuenire debuissent. Quod si virtute huius egregiæ Maximæ, aut ille à Regno Angliæ, aut Angliæ regnum à dictis regionibus hęreditadis exclusum fuisset, possetne hac in causa reddi aliqua ratio, cur hanc, quæ vulgò ita censetur, Maximam tueamur? aut potuissetne vllo modo fieri, vt in Anglia rigidam hanc Maximam exactè obseruando, commodum aliquod indè regno nasceretur, quod vel centesimam partem intolerabilis damni, regno, regníque vero hęrede miserè spoliatis, resarciret?

Sed ad vitandam hanc exceptionem, quæ regij sanguinis propria est, dixerit fortasse quispiam priuilegium illud quidem fuisse concessum liberis regijs, non respectu successionis regni, sed aliarum terrarum, quæ ad ipsos à maioribus deuenirent. Quod etsi facilè admitti, & rectisimè concedi posset, negari tamen non potest, quin, quòd illud ipsum priuilegium proli regiæ, alijsque ab eodem sanguine descendentibus còncederetur, in causa fuerit regia dignitas, decus, & amplitudo, quam obtinebat pater, & insignis illa obseruantia seu reuerentia, quam lex eidem meritò deberi vult atque pręstari.

Tollitur illa euasio, priuilegium regię prolis non respectu regni, sed aliarũ terrarum, esse consessum.

Si igitur priuilegium, quod regni seu regiæ Maiestatis causa proli regiæ concedit Lex, illud regno seu regiæ ipsi Maiestati detrahere atque auferre aduersarij conantur, facinus committunt ab omni ratione alienum

num

num, taléque quod cum regulis artificiosæ ratiocinationis pugnet, in quibus dicitur, Propter quod vnum quodque, & illud magis.

Ad hęc illud libenter scire vellem, qua ratione fieri dicas, vt sanguine regio extra dominium Angliæ nati, fundos quidem infra regnũ hoc tanquàm hęredes maiorum suorum obtinere poßint, regnũ autem non poßint. Eſſet profectò, vt ego iudico, ab omni ratione alieniſsimum. Contrarium verò ipsa vis rationis euincit, cogitq; fateri, nempè vt de vtroq; idem iudiciũ faciamus. Imò lex maiora & ampliora priuilegia atq; beneficia in regni succeßione liberaliùs largitur. Sãguis enim regius vbicunque cõpertus, instar pretiosi & eximij thesauri æstimabitur, decúsq; ac dignitatem suã apud populum, simúlque ius suum, quando debetur, omne reportabit.

Sanguis regius vbiuis decus, & dignitatẽ suam reportat.

Ex lege ciuili ius hęreditarium priuatorũ hominum intra decimum gradum compingitur & coarctatur. At sanguis regius excurrit longiùs, vsque eò dũ talis aliquis inueniri queat: cum quo affinitatem cõtrahere magnopere semper cõcupiscunt victores maximi & potentiſsimi, qui ad eius potẽtiam & vires respicientes, infirmitati & debilitati sui Tyrannici gladij non sine causa vehementer metuunt. Hac de causa Henricus primus ob eruditionem & prudentiam dictus Beauclerke, hoc est, bellus clericus, libentiſsimè sese cum antiquo Saxonum sanguine regio cõiunxit, & copulauit. Qui in regia succeßione continuè iam indè ab Aluredo pręstantiſsimo Rege perdurans, morte optimi Regis Eduardi interciſus est: & iterum per Mathildis nuptias, quæ in

Vide Anton. Corsetum de potest. & excell. Regi q. 106.

Victores libenter se cõiungunt cum sanguine regio.

Henricus primus.

quarto ab eodem Eduardo gradu, linealiter deſcenderat, reſtauratus, quaſique reünitus. Ab hoc Eduardo Regina Scotię, vt antè declarauimus, hanc generis ſui nobilitatem ampliſsimam & ſplendidiſsimam traxit. Hę igitur alięque plurimę rationes & cauſę adduci poſſent ad veram ſententiam illius legis, de quâ agimus, diſcutiendam & declarandam.

Quę duę cauſę & conſiderationes ſi nondùm aduerſarijs ſatisfecerint, addemus tertiam, quam nulla vnquàm arte honeſtè ſubterfugere, nulla euaſione declinare poterunt. Hęc eſt ipſa regni conſuetudo, & praxis tàm illis temporibus, quę dictum ſtatutum anteceſſerunt, quàm quę poſt ſubſecuta ſunt.

L. fin. ff. de legibus.

Nitimur interpretatione iuris Angliæ communis, quod in illo ſtatuto commemoratur & declaratur. Ius autem quid ſibi dicere velit, & quam interpretationem admittat, quomodò intelligimus meliùs & certiùs quàm ex vſu & praxi eiuſdem iuris? Eſt enim conſuetudo, interpres legis optima. Atqui in Angliæ regno ante illud ſtatutum non modo Regum liberi, atque alij in primo gradu, ſed remotiores etiam, taleſque qui prorſus extra dominium Regis nati fuerant, ad Regni ſucceſsionem admittebantur. Hunc vſum atquè hanc praxim videre eſt tàm ante victoriam Normannorum quàm poſt eandem extitiſſe. Inter cœteros Eduardus Rex & Confeſſor, legitimis hęredibus infra regnum orbatus, Eduardum nepotem ſuum cognomento Vdiſlaum, filium Edmundi Regis, qui Latisferreus dictus eſt, iam multos annos exulem, ex Hungaria in Angliam

Conſuetudo optima legis interpres.

Eodem anno Rex cùm in diebus ſuis proceciſſet, Aeldredum vigornenſem Epiſcopum ad Regem Hungariæ tranſmittẽs, reuocauit indè filium fratris ſui Edmũdi Eduardum

gliam reuocauit, vt sibi in regnum succederet. Quod factum tamen non est, eò quòd Vdislaüs iste ante Regem Eduardum patruum suum vita decesserit.

Quo mortuo, Rex Eadgarum Athelingum Vdislai filium, sibi sanguine proximum, hęredem regni Angliæ, sicut iure optimo fuit, declarauit. Et quia Eadgarus ille admodum puer propter teneram & immaturam ætatem tantæ administrandæ prouinciæ non sufficeret, Rex tutelam tam immaturi Principis quàm ipsius Regni vniuersi, Haroldo Cantij Comiti tantisper commisit, donec Eadgarus ad ætatem regno administrando idoneam peruenisset. Qui tamen Haroldus fidem datam fefellit, & Principem adolescentem circumueniens, ab illo ad sese diadema transtulit.

cum tota familia, vt vel ipse vel filij eius sibi succederent in regnum.
Flor. hist. 1066.
Aelredus Regiovallens. de Regib. Anglorum ad Regem Henricum 2.

Hinc iam perspicuum euadit ante conquestum seu victoriam Normannorum, externam natiuitatem non existimatam fuisse causam iustam, & idoneam, quamobrem titulo regni prohiberetur is qui fuisset sanguine proximus. Quamuis autem Eduardi Regis & Confessoris consilium & mens non eum sortiretur effectum, quem & ille exoptauerat & postularat lex, eadem tamen planè successio in Stephano & Henrico secundo Regibus, reuera & efficaciter locum habuit, vt antè declarauimus. Nec illa aduersariorum euasio, de Alienigenis, quorum vterque parens extra Regis dominium fuerint, quicquam eos iuuabit: quādoquidem hęc clausula non ad liberos Regis, sed ad alios referenda est, vt in eodem statuto clarum est. Atque hi duo Reges (Stephanum dico & Henricum secundum) sicut in ex-

Stephanus Rex & Henricus 2.

Vanum commentum aduersariorum, quod Henricus secundus ex compositione non sanguinis propinquitate regnum adierit.

Rex Stephanus omni hęrede viduatus, præter solummodò Ducem Hēricum, recognouit in cōuentu Episcoporum & aliorum de regno optimatum, quod Dux Henricus ius hæreditarium in regnum Angliç habebat. Et Dux benignè concessit, vt Rex Stephanus tota vita sua suum regnū pacificè possideret. Ita tamen cōfirmatum & pactum, quod ipse Rex & ipsi tum præsentes cum cæteris regni optimatibus iurarēt, quòd Dux Henricus post mortem Regis si illum superuiueret, re-

teris locis nati sunt, ita & parentes habuerunt non subditos, sed alienos prorsus & peregrinos. Quòd verò aduersarius persuadere conatur Henricum illum secundum ex pacto & conuentione potiùs quàm propinquitate sanguinis, cœpisse regnare: quàm sit hoc vanum & ridiculum, iudicent ij quotquot historias regni huius, & rerum gestarum narrationes, vel mediocriter degustarunt. Peperit sanè, fateor, quietem interim & tranquillitatem ei conuentio illa, cum bona quoque spe, & certa confidentia, fore, vt post mortem Stephani Regis ipse pacificè & sine omni cōtradictione regnum obtineret, quod & factum est. Sed ad ius & titulum eius nihil quicquam ei indè accreuit amplius. Erat enim verus regni hęres, idque attestante & agnoscente ipso eius aduersario Stephano. Etenim Henricus primus filiam Mathildem Henrico Imperatori in matrimonium dedit, qui ex ea nullam prolem suscepit. Si enim suscepisset ex ea liberos, ad eos sine dubio ius hęreditarium regni Angliæ pertinuisset. Imperatore mortuo, illa ad patrem reuersa est, qui effecit vt optimates omnes prę̄stito iuramento fidem darent, se eam, vt Reginam post ipsius mortem, & liberos eius post eam esse amplexuros.

Non ita diu post nupta est Galfrido Platageneto homini Gallo, Comiti Andegauensi, qui hunc Henricum secundum ex ea genuit, iam tum degens in Gallia. Vnde Rex iuramentum illud obedientiæ & obseruantiæ tam erga illam, quàm erga filium eius post eam de nuò renouauit. Consimili persuasione ficta & falsa,

aduersarius sibi & lectori suo imponit, in causa Arthuri Ducis Britanniæ, nepotis Richardi primi Regis, quasi scilicet iure eum regno exclusisset Rex Ioannes patruus eius, quòd apud exteros natus fuisset. Si dixisset, ideo eum exclusum ne regnaret, quia æquum fuit patruum anteferri nepoti, etsi id quoque falsò, & apertè contra regulas iuris Anglicani asseruisset (vt inter cętera ex Richardo secundo Rege manifestum esse potest, qui Eduardo tertio auo suo successit, cùm haberet tamen multos patruos pręstantissimos & nobilissimos viros, qui nec tàm imperiti, erant vt ius suum ignorare pręsumerentur : nec vsque adeò amicis, opibus, auctoritate, potentia, animo denique destituti, vt à iure suo & titulo vendicando abstinere cogerentur) etsi igitur id quoque falsò, vt cœpi dicere, speciem tamen aliquam probabilis assertionis nec alienæ à ratione præ se tulisset, quandoquidem cum auctoritate multorum doctissimorum & iuris ciuilis consultissimorum virorum plurima pręterea concurrunt & conspirant argumenta, ius patrui prius & antiquius esse, quàm nepotis.

gnum sine aliqua contradictione obtineret. Flo. hist. an. 1153.

Simile commentum de nepote Richardi Regis.

Differentientes opiniones de patruo & nepote, vter priùs in regnum succedere debeat.

Illud verò affirmare, locum natalem eius, qui hęres sit regni, satis idoneum impedimentum esse contra ius sanguinis, & propinquitatis, fragili admodum & tenui fundamento niti, cùm in alijs causis videri potest : tùm in nostra certè, incertissimo & falsissimo. Cùm verissimum sit, Richardum primum, vti diximus, hęredem suum designasse illum Arthurum

in Britannia natum, non Regis alicuius, ſed Galfridi Britanniæ Ducis, fratris ſui, filium, idque Ioanne patruo eius adhuc ſuperſtite. Et in omnibus noſtris Chronicis pro tali cenſetur: denique pro tali orbis ipſe terrarum vniuerſus eum habebat, Richardo mortuo: nec Ioannem alium exiſtimabant quàm Tyrannum, primò, quòd eum excluderet, deinde etiam homicidam, quòd in vinculis tenuerit, & clàm de medio tollendum procurauerit.

Poſſeſsiones regni Angliç in Gallia deuenerunt in manus Regis Galliæ propter cædem Arthuri.

Pro quo ſcelere Rex Galliæ egregias illas terras quotquot in Gallia Regis Anglorum erant, ſibi vniuerſas accepit, vtpotè iure iam deperditas, & ad ſe tanquàm prçcipuum Dominum pertinentes. Per hoc tam immane facinus Ioannis Regis, Normanniam quoque amiſerunt Angli, & totius Britanniæ hçreditãdæ ſpem, quæ ad Arthurum & hçredes eius per matrem Conſtantiam deuentura fuiſſet. Et quamuis prçfatus Ioannes, ſatagente Regina Eleonora matre eius, ambitioſa fœmina, & in primis Huberto Archiepiſcopo Cantuarienſi procurante, aliíſque in Anglia nonnullis factioſis hominibus, regnum Arthuro nepoti prçripuerit, (quod non erat ei difficile, qui iam omnes theſauros Richardi fratris prçter alios quoque Angliæ redditus ingentes in ſua poteſtate haberet, Arthuro autẽ etiamnum infante, & in tranſmarinis partibus degente ſub tutela matris Conſtantiæ,) tamen huius facti contra omne fas perpetrati tam Archiepiſcopum, quàm alios plurimos vehemẽter & ſeriò pœnitebat, poſtquam viderent Arthuro cçdem crudeliter & iniuſtè comparatam,

tam, & (vt aliqui authores ſcribunt) ab ipſo Ioanne eſſe commiſſam. Quod tam immane & nefandum facinus non fuiſſet opus Ioannem admittere, ſi externa natalia Arthurum à regni ſucceſsione prohibuiſſent: multoque minùs neceſſe fuiſſet, Do. Eleonoram Arthuri ſororem innocentiſsimam fœminam in carcerem arcis Briſtolienſis conieciſſe, vbi miſerabiliter vitam finiuit, ſi ad hoſce duos ſolo peregrinæ & tranſmarinæ natiuitatis nomine excludendos egregia illa Maxima valuiſſet.

Polyd. 15. Flor. hiſt. 1208.

Quid, quod ex alijs quoque geſtis illorum temporum, & ex hiſtoria de eodem Ioanne apparet, peregrinam natiuitatem ex parentibus non ſubditis, non ſatis idoneam cauſam viſam eſſe, ob quam ius regni amitteretur? Nam Barones Angliæ cum Ioanne Rege litigantes, renunciata erga eum obedientia, Ludouicum filium Philippi Regis Galliæ natu maximum, propter ius Blanchæ vxoris eius, Regem ſuum eſſe volebant. Erat autem Blancha externis natalibus orta, ſed Neptis memorati Richardi, Alphonſi Regis Caſtiliæ filia ex Eleonora vxore, quæ filia Henrici ſecundi, ſoror eorum quos dixi, Regum Richardi & Ioannis fuit. Quam hiſtoriam in hunc duntaxat finem proferre volui, vt ex ea facilè illorum temporum hanc fuiſſe opinionem cognoſceremus, externam natiuitatē ad titulum regni hęreditarium, nullum planè impedimentum exiſtimari. Sin autem, qua tandem ratione, aut quo prętextu regnum Angliæ poſtulaſſet Ludouicus Gallus, nomine Blanchæ vxoris ſuæ in Hiſpania natæ?

Ludouicus filius Galliæ Regis, vxoris ſuæ nomine regnum Angliæ petebat. Pro hæreditate vxoris meæ, ſcilicet neptis Regis Ioannis, vſque ad mortem ſi neceſsitas exigeret, decertabo. Flor. hiſt. an. 1216.

Atquè hęc exempla talia esse arbitror, vt cuiuis homini non pertinacissimo, suisq; friuolis imaginationibus nimis addicto, aut aliter in deterius deprauato, pro indubitata & solida iuris communis interpretatione sufficere queant. Neque sanè alienum esset ab instituto nostro, considerare hoc in loco & perpendere, quibus & quàm calamitosis cladibus propter hanc iniustam, & tyrannicam ex ementitis titulis dominationem. Regnum Anglię affectum atque afflictum fuerit. Nolo autem magnitudinem, & numerum earũ calamitatum odiosa commemoratione suscitare, quæ cùm ex alijs causis, tùm verò maximè ex illa duarũ amplissimarum familiarum Eboracensis & Lancastrensis intestina discordia contigerunt: prę sertim cum nostra ferè memoria tam feliciter extincta sit, & prorsus composita.

Nunc eorum tantùm te admonebo optime lector, de quorum falsis, fictisque titulis inpręsentiarũ agimus. Atq; vt ab eo potissimùm exordiar, quod est antiquissimũ. quid (obsecro) de Haroldo factũ est, qui largitionibus & auxilijs propinquorũ suorum, regnum hoc cõtra prę fatũ Eadgarum adolescentẽ, verũ (vt antè dixi, & vetusta historiographorum monumenta apertè testãtur) atque legitimum hęredem, tyrannicè obtinuerat? Eum ne vel per vnũ integrũ annum ambitiosa & nefaria sua tyrannide frui potuisse existimatis? nihil minus. Nondũ enim primo anno iniustæ dominationis eius reuoluto, regno simul & vita spoliatus est. Imò ab illa eius tyrannide causam & initiũ habuit totius regni subiugatio per Gulielmũ Normandiæ Ducem, spurium filiũ Roberti sexti,

Haroldus muneribus, & genere fretus, regni diadema inuasit. H. Hunte. hist. Ang. li. 6. Cui regnum iure hæreditario debebatur Ealred. Rhiual. in hist. R. Ang. ad. H. 2. Cui de iure debebatur regnũ Anglorum. Io. Lond. in Chron. Angliæ. Eadem verba sunt in Marthęo Vvestm. in Flo. hist. an. 1066. Quæ calamitates huic regno contigerunt ex tyrannica Haroldi, Stephani, & Ioannis, regni vsurpatione.

ſexti, eiuſdem Normandiæ Ducis, poſt cõſecuta. Et nos modò omnia tuta & ſecura, taliúmq; periculorum vacua arbitrabimur, ſi à via recta & regia iuris ac iuſtitiæ declinantes, denique Haroldi veſtigijs inſiſtemus?

Rex Eduard. miſit, &c. vt vel ipſe Eduard. vel filius eius ſibi ſuccederent, &c. Rich. Ciceſt. Vvil. Malmeſt. de reg. Ang. E. 2. c. 45. li. 3. c. 5.

Quid commemorabo hoc in loco bella ciuilia inter Stephanum & Henricum 2. crudeliter geſta, quæ inde nata ſunt, quòd Henricus iniuſtè Regno prohibebatur, quod Mathildi matri ſuæ primùm, deinde poſt eam ſibi debebatur? Quis regnum Ioannis miſerabile & luctuoſum non defleat, atq; illas Normandiæ & Aquitaniæ prouincias vnà cum ſpe totius Britanniæ Ducatus, cęteráſque in Gallia egregias poſſeſsiones omnes ſimul amiſſas, & de Anglorum poteſtate ereptas, propter tyrannidẽ eius contra Arthurum nepotẽ? Sed haſce pręteritorum temporũ triſtes & ingratas cõmemorationes omittamus, & adhuc etiã porrò inquiramus, ſi fortè recentior aliqua vel ſtatuti illius, vel iuris potius ipſius interpretatio, ad noſtrũ inſtitutum conuenientior, adeóq; propenſior in cauſam noſtrã inueniri queat. Atq; ecce mirã Dei bonitatẽ & prouidentiã, qui ſi ſuperiora exempla non ſufficerent, de poſteriori interpretatione nobis proſpexit, tã iuſta, tam certa, tàm ad noſtrã cauſam apta & cõſentanea, vt luculentiorẽ nemo ſanæ mẽtis deſiderauerit. Interpretationẽ dico ad noſtrã cauſam directè pertinentẽ, nuptias D. Margaretæ, filiæ Henrici 7. natu maximæ cũ Iacobo 4. Rege Scotiæ, & opinionem dicti prudẽtiſsimi Principis, qua eandẽ filiam ſuã in Scotiam elocauit, quæ vna res ſatis magnas habet vires ad quaſcunq; cauillationes & cõmenta aduerſariorũ refellẽda

Polyd. 26. Henricus 7. cum suis Cõsiliarijs est optimus presentis causæ nostræ interpres.

Nam cum Iacobus quartus Rex legationem mitteret ad Henricum septimum, vt in illas cum Margareta nuptias sibi consentiret, non defuere ex Consiliarijs eius viri legum & consuetudinum Angliæ non ignari, qui matrimonium illud non probarent: fieri enim posse, vt hac ratione Titulus regni ad Margaretam & liberos eius deuolueretur, & Anglia Scotiæ subijceretur. Quibus respondebat prudentissimus Rex, talem deuolutionem (si fortè contingeret) nullum Angliæ prẹiudicium afferre posse: futurum enim, vt Anglia, vtpotè prẹcipua, principalis, & prẹstantissima insulæ pars, Scotiam ad se traheret, quemadmodum iam indè à Conquestu traxit Normanniam. Quæ responsio vniuerso Senatui mirificè placuit. Vnde & de nuptijs res transacta est, vt author est Polydorus Historicus gentis Angliæ, qui acta illius temporis sic conscripsit, vt ab ipsomet Rege edoctus fuerat.

Dico igitur sapientissimum hunc veluti Salomonem, quatenus prẹuidit talem deuolutionem accidere potuisse, interpretem causæ nostræ vnà cum prudentissimo & grauissimo suo concilio extitisse. Nam alioqui frustrà de Regni huius subiectione disseruissent, si D. Margaretæ liberi nullo iure hẹreditario regnum Angliæ obtinere potuissent.

Nam de marito eius, non erat periculum, vt illi subijcerentur Angli, qui nullum Anglici regni ius sibi ex his nuptijs acquirebat. vnde rectissimè inferri potest, hanc nouam Maximam istorum hominum, per quam Principum successiones definiri volunt, nec ipsi Regi

homini ſapientiſsimo, nec alicui ex vniuerſo eius concilio notam fuiſſe: ſin verò, non tamen exiſtimatam ad ſanguinem regium in Scotia naſciturum extendi potuiſſe. Atque ita vndique ſtabilis & inconcuſſus manet Mariæ Reginæ certiſsimus Regni Anglici titulus. Porrò ex his quæ diximus, facilè apparet, quàm leuibus & exilibus argumentis conatus ſit aduerſarius dictionem illam (Infantes ſeu liberos) ad primum duntaxat gradum reſtringere. Eiuſdem momenti eſt & alia illa eiuſdem conſideratio, qua imaginatur & ſuſpicatur ideò ſtatutum hoc editum fuiſſe, quòd rex toties, rebus neceſſariò exigentibus, in tranſmarinis partibus apud Reginam vxorem ſuam eſſe cogeretur. Quaſi verò non ſolerent plurimi ante eum Reges mare tranſmittere, aut quaſi perſonale hoc ſtatutum eſſet hominis cauſa ſpeciali conſilio factum, non etiam pro communis iuris ſententia ac declaratione accipiendum: quòd aſſerere, ex diametro repugnat, & aduerſatur literæ ipſius ſtatuti. Quaſi denique liberi ipſius non ſępiſsimè ad exteras nationes proficiſcerentur, vt Ioannes de Gandauo Dux Lancaſtriæ, qui Petri filiam Regis Caſtiliæ natu maximam duxit vxorem, cuius nomine regnum Caſtiliæ vt ſuum vendicabat: vt Edmundus frater eius Comes Cantabrigiæ, qui filiam eiuſdem natu minimam in matrimonio habuit: vt Lionellus Dux Clarentiæ, qui Mediolani Violantam Galeatij Ducis Mediolanenſis filiam & hęredem accepit coniugem: ſed horum maximè Princeps Eduardus, qui Ioannem Regem Galliæ bello cepit, & captiuum duxit in Angliam cum to-

Nuptiæ filiorum Regis Eduardi 3.

tius regni triumpho & applausu (cuius filius natu maximus Eduardus paulò pòst mortuus, & trans mare in Gasconia natus est) alter verò Richardus, qui Auo succesit, natus est Burdegalis. Atque vt hi illustrisimi filij Eduardi Regis vxores acceperunt alienigenas, ita & suas ipsi filias cęteris Principibus in matrimonium dederunt. Vt Dux Lancastriæ, Philippam filiam Regi Portugalliæ, & filiam Catherinam Regi Hispaniæ: Iohanna autem neptis eius ex filio Comite Somerseti, nupta est Regi Scotiæ: Iohanna Thomæ fratris sui filia de Vvodstochia dicti, Ducis Glocestrensis, fuit Hispaniæ Regina: & altera filia Maria, Ducissa Britanniæ.

Iam verò si huius hominis valebit interpretatio, nemo omninò ex generosisimis hisce fœminis oriundus (quamuis sanguine regio proximus) regno Angliæ ad ipsum post mortem primogenitorum deueniente frui potuisset. Quod certè & contra vetera maiorum exempla, quæ ostendimus, & contra commune Anglorũ ius (quod non existimandum est hoc statuto abrogari, sed tantùm declarari) & contra omnem rationem dimicasset. Nam vt regno Anglorum magnam factam esse iniuriam existimassemus, si Hispaniæ regno, vel cęterarum, quas dixi, gentium cuiuscunque, quæ ex pręfatis nuptijs ad ipsum iure deuenissent, defraudatum fuisset, sicut hodie propter Galliam detentam, grauem sibi iniuriam fieri ijdem Angli queruntur & expostulant: ita profectò liberi istarum nobilisimarũ fœminarum durè & iniustè secum agi rectisimè iudicassent, si tale ali-

aliquid in illos fieri contigisset. Neque huiusmodi friuolæ interpretationes & coacta glossemata, quæ iste bonus vir comminiscitur, & huic statuto affingit, aut tunc quicquam valuissent, aut nunc valere poterunt.

Sed inter cęteras omnes vanissimas & ineptissimas commentationes seu coniectationes eius in illa verba (Infantes de Roy) vna tamē antecellit, scilicet persuadere nobis cupit (quæ hominis est peritia) hoc statutum quoad (Infantes de Roy) editū fuisse propter incertiorem, magísq; dubiam eorū, quàm cęterorū hominum, in auitas hęreditates successionem. Cùm enim iuris (inquit ille) axioma esset, neminē ex parentibus nō subditis natum, hereditates maiorū adire potuisse: Porrò cùm ipse Rex subditus esse non potuerit: videri planè, liberos regios deteriori quàm alios conditione fuisse, penitúsq; exclusos, adeóq; ex hoc statuto non dari illis aliud aliquod priuilegium, quàm vt æquali cū cęteris iure fruerentur, atq; ideo hoc statutū, quoad, Infantes de Roy, in superficie verborum, non in rei veritate, esse decretum.

Inepta imaginatio aduersarij de statuto an. 25. E. 3.

Iam verò inter cętera affirmat, vt antè diximus, hoc vocabulum (Infantes de Roy) cuius in hoc statuto habetur mentio, de liberis in primo gradu exponendum esse, quod ex annotatiuncula quadam D. Rastalli sibi videtur probare: sed ad hoc respondemus suauissimo somnio consopitum fuisse hominem, cùm hanc ineptam & phantasticam expositionem animo conciperet, planéq; infantem ratione & legum scientia sese declarasse. Aut enim nulla erat Maxima, aut non tam certa, antequàm hoc statutum ederetur, quod non dat

Nulla erat de liberis Regis transmarinis dubitatio.

liberis Regum ius aliquod nouum, nec respōdet ad dubium aliquod de illis & eorum hęreditatibus, sed illud dicit, quòd lex de Regno seu diademate Angliæ talis est, & semper fuit, (quam legem nos, dicit Rex, dicunt optimates, dicit plebs, ratam & confirmatam habemus in perpetuum) quòd liberi Regis, vbicunque nati sint, terras primogenitorum suorum hęreditare poterint.

De alijs personis omnis erat dubitatio, vt clarum est ex forma statuti, nempe an extra Regis dominium nati, in maiorum suorum hęreditates iure communi succedere potuerint. Apparet autem magnis angustijs constringi aduersarium, quando misella D. Rastalli annotatiuncula de liberis Regis, & non liberorum liberis, niti cogitur. Quæ tamen nihil eius partes iuuat, quoad hoc statutum. Sed siue ille, siue Typographus, seu quisquis alius fuerit, sicut alias multas annotationes summatim de contextu colligit, ita in hęc verba gallica (les Infantes de Roy) adscribit margini, The Kings Children, hoc est, liberi Regis. Illa autem vox quàm latè pateat, & quousque extendatur, nihil quicquam dicit omnino.

Neque tamen Reginæ titulo seu iuri hęreditario quicquam pręiudicat, siue illa vox, Infantes, strictè pro primo gradu sumi debeat, siue ad alios extendi largiùs. Nam si hoc statutum ad regiæ prolis successionem in alias duntaxat maiorum suorum hęreditates, non ad regnum & diadema pertineat, sicut pleriq; exponunt, & vt diximus rectè exponi, atque admitti potest: tum hęc quæ vulgò censetur Maxima de externis natalibus,

quæ

quæ ex hoc ſtatuto deduci videtur, titulo regni, quominus ſit Reginæ Scotiæ, nulla ex parte derogat, nihil enim ibi de regno. Contrà verò, ſi per hęreditatem liberorum Regis, diadema quoque intelligatur, tamen nec vrgenda eſt regula de externis natalibus, vſque ad liberos Regis, qui diſertis ſtatuti verbis excipiuntur: nec vox, Infans, ad primum duntaxat gradum violenter reſtringenda eſt, propter eas rationes, pręiudicata, exempla, & cętera argumenta, quæ copioſè in contrarium protulimus: quandoquidem titulo Regni ad eos iure deueniente, rectè Regis aut Regni liberi appellari poſſunt. Eſt & alia cauſa, cur etiamſi ad diadema ipſum pertineat hoc ſtatutum, & de eo exponi queat, ac debeat, Regina tamen Scotiæ terminis eius non concludatur. Non enim ex Anglorum ſententia intelligi poteſt de perſonis in Scotia aut Vvallia natis, ſed de ijs ſolùm qui vltra mare extra inſulam geniti fuerint, hoc eſt in Gallia, Flandria, & ſimilibus locis. Nam Anglia, Scotia, & Vvallia omnes intra vnum territorium, vt quidam Angli ſentiunt, compręhēduntur: neque certè mari diuiduntur. Quinetiam omnes vetuſtæ relationes ſeu ſcripta iuris Recordatoria, quæ vocant, de ſeruitio aliquo in his duabus regionibus pręſtando, hęc habent verba, (infra quatuor maria). Quod neceſſariò debet intelligi in Scotia, & Vval'ia, non minùs quàm in Anglia, quia vna eſt terra continens omnium, quam circundant quatuor maria. Similiter multa ſunt antiqua ſtatuta regni Anglici, Gallica Normannorum lingua ſcripta, quæ ſic habent, Deins les quatre mers, hoc eſt,

Statutū hoc non pertinet ad Reginam Scotiæ, vt quæ non eſt vltra mare nata.

intra quatuor maria. Iam quod ad statutum attinet, inscriptio eius est, De ijs qui vltra mare nati sunt. Argumentum autē à Rubrica ad Rubricæ contextum declarandum, Doctoribus iuris vbiq; vsitatum est & necessarium. Quęstio porrò nata in corpore statuti est de liberis vltra mare extra Regis Anglorum dominium natis, cum multis prętereà alijs statuti partibus ad hūc sensum spectātibus. vnde videtur hoc statutū nulla in parte pertinere ad eos, qui in Vvallia aut Scotia nati sunt. Quamuis autē hodie iam inde à regno Eduardi primi, Vvallia sub proprio dominio Angliæ reducta sit, eidē annexa & vnita, ante tamē Regi Angliæ tanquàm Domino superiori, seu supremam, quam dicūt, signoriam habenti, perinde ac Scotia subdebatur. Quare si hoc statutum ante tempora Eduardi primi scriptum fuisset, videretur non ad Vvalliam magis quàm ad Scotiam extendi potuisse. Itaque magnoperè sanè demiror hominem minimè pudore absterritum fuisse, ne tàm pueriliter de hac voce (Infantes) litigaret, neuè tam apertè ius commune, & acta Parlamenti, hoc est, Regni Anglorum senatusconsulta detorqueret, de prauaret, corrumperet.

Vide statuta Vvalliæ in magna Charta.

Vvallia erat subiecta dominio Angliæ antequā regno vniretur.

Atque hinc iam videre facilè poteris, optime lector, nihil aut ex illa quam fingunt generali Maxima, aut ex alia aliqua regula iuris deduci posse, quod iusta & æqua interpretatione, vt dictum est anteà, titulum serenissimæ Mariæ Reginæ Scotiæ, quo ei regnum Anglię debetur, impugnare aut labefactare videatur.

Illud igitur nunc postremo loco consideremus, an sit decretum aliquod, aut actum Parlamenti, quod aut hunc serenissimæ Marię titulum tollere, aut eidem pręiudicare existimetur. Et quoniam de illo superiùs commemorato statuto anni 25. Eduardi tertij, in quo est declaratio iuris communis, satis abundè iam anteà respondimus: eo omisso, examinemus statutum 28. & 36. anni Henrici Octaui, sacram, quod aiunt, & solam aduersariorum anchoram, an in eo subsit, aut ab eo deduci fortè posit aliquid, vndè violetur, aut lędatur hic serenissimæ Mariæ Reginæ titulus, per quem in regnum Angliæ succedere debeat.

Statuta H. Regis 8. de regni succesfione.

Ex illo statuto quod anno 28. Henrici Octaui editum est, constat primùm, per illud datam Regi fuisse hanc auctoritatem, vt per literas suas, quas Patentes vocant, aut vltimo testamento suo manu propria obsignato, Regni successorem declarare, determinare, cōstituere, & designare posset. Constat porrò ex altero statuto anni eiusdem Regis 35. decretum, adeóque in acta publica relatum fuisse, quòd diadema regni Anglici Regi & hęredibus eius ex se legitimè procreatis successiuè cederet, ac permaneret: hoc est filio Maiestatis suæ natu maximo, quem de Do. Iana tùm eius vxore susceperat, & deficiente tali sobole, filiæ suæ D. Mariæ, & hęredibus de eius corpore legitimè genitis: & iterum eiusmodi prole deficiente, filiæ suæ D. Elizabethæ & hęredibus de eiusdem corpore legitimè susceptis: & si talis quoque proles deficeret, illi vel illis personis quibus pręfato Regi Henrico Octauo videretur, manere

per eam, quam vocant, Reuersionem: prętereà iuxta talem statum (sic leges Anglicæ loquuntur) atque eo modo, ordine, & conditione, quæ litteris eius Patentibus, vel vltimo Testamento manu propria obsignato, exprimerentur, declararentur, nominarentur, & pręscriberentur.

Cuius decreti siue senatusconsulti in Parlamento editi auctoritate ac virtute, Henricus Octauus Rex, vt volunt aduersarij, posteà vltimo suo testamento scripto & manu propria subsignato ordinauit, atque instituit, vt, si contingeret Eduardum Principem, D. Mariam, & D. Elizabetham mori absque liberis de corporibus suis legitimè susceptis, tùm diadema regni huius transiret & permaneret hęredibus D. Franciscæ neptis suæ, & filiæ Mariæ, nuptæ primùm Ludouico Regi Galliæ. Et tali prole deficiente, hęredibus D. Eleonoræ neptis suæ, filiæ eiusdem Mariæ natu secundæ, legitimè procreatis. Quod si illa quoque sine prole legitima decessisset, tùm vt ad proximum legitimum hęredem deueniret. Ex quibus inferunt aduersarij, & concludunt regni successionem ad liberos D. Franciscæ, & eorum hęredes transire debere, non ad D. Mariam nunc Scotiæ Reginam, iuxta illud, quod falsò tale existimant, Henrici Octaui Regis testamentum.

Responsio ad prædictum statutum.

Ad hoc pro tuendo iure D. Mariæ Reginæ Scotiæ, inter cętera respondetur, Henricum Octauum Regem nunquam sua manu signasse Testamentum quod obtendunt, ideóq; testamentum illud contra causam memoratæ Reginæ nullum prorsus prędiudicium afferre posse.

posse. Contra quam responsionem pro tuenda fide & auctoritate illius Testamenti sic iterum resistunt aduersarij, plurima testamenti illius exemplaria inuenta fuisse, sua ipsius manu signata, aut saltem interpolata, certè eorum aliqua, pro maiori parte, ipsius autographa, seu sua manu conscripta, ex quibus verisimile esse, desumptum fuisse, bellísque descriptum characteribus originale illud, seu principale testamentum, quod vulgò Henrici octaui Regis Testamentum appellatur. Addunt prętcrea graues quasdam esse, & vehementes coniecturas, quòd pro eo quem gessit erga Remp. paterno amore, & vt successionis incertitudo tolleretur, gratam & probatam habuerit illam sibi à Parlamento delatam potestatem, & quod originale testamentum, in quo certa erat declaratio, & determinatio successionis, propria manu ipse consignauerit. Quas coniecturas tanto vehementius instant vrgere, & exaggerare, quòd nulla prorsus subesset causa, cur erga Reginam Scotiæ, aut D. Margaretam Lenoxiæ Comitissam propensiùs afficeretur: nulla, cur in sorores suas Reginæ Galliæ filias, vllam animo offensionem conciperet. Sed vt hac de re nulla sit amplius vel minima controuersia aut dubitatio, constat, inquiunt isti, vndecim testes de industria à Rege vocatos ad se, qui consignando testamento interfuerint, & eidem sua nomina subscripserint: imò verò Principibus quibusdam viris ex concilio regio mandatam & commissam fuisse huius testamenti executionem, quibus legata ex eodem testamento amplissima & maxima soluta fuerint, sicut

Argumentorum aduersarij hæc est summa, vt ementito H. octaui Regis testamento Regina Scotiæ excludatur.

& cętera, quorum meminit testamentum, confecta & transacta omnia. Prętereà inter Regem Eduardum & executores testamenti, vt ad effectum perduceretur certiùs, legatorum assignationes, & literas Patentes intercessisse. Ipsum postremò testamentum in Cancellariam scripto relatum fuisse. Vnde in contrariam partem ne quęrendum quidem esse omninò, imò ex duobus alterutrum concedendum necessariò, vel quòd sua manu hoc testamentum subsignauerit, vel quòd nullum prorsus testamentum fecerit. Vtrunque concedi debet, aut vtrunque negari. Negabit forsitan quispiam? Si ex testibus aliquis, suum ipsius impugnabit testimonium: sin executorum quisquam, basim & fundamentum eorum omnium subuertet quæ fecit, dum testamentum hoc in scripta Cancellariæ referri, & sub magno sigillo diuulgari procurauit: atque ita per inconstantiam & leuitatem ac veluti pręuaricationem, dum factis dicta repugnant, se parum idoneos testes declarabunt. Iam verò pręter ista duo genera testium & executorum, ex quibus nonnulli regiæ Maiestati continuò assistebant, nemo facilè imaginari potest quomodo alius aliquis hoc testamentum impugnare queat, & probare quod Rex illud non consignauerit. Si tamen sint aliqui, considerandum esset quot illi sint & quales, omninò autem difficile erit negatiuam facti probare. Sed id perspicuum est (rursus inquiunt isti) quod nulla vnquam eiusmodi legitima demonstratio contra pręfatum testamentum producta fuerit. Si enim fuisset, iam in Camera stella-

ſtellata,quam vocant, hoc eſt, in Curia prima & maxima regij ſenatus promulgata, ad Crucem ſancti Pauli Apoſtoli prędicata, inter acta Parlamenti declarata, in ſingulis quatuor totius regni partibus publica Pręconis voce denunciata fuiſſet. Imo ponamus (inquiunt) iam probatum eſſe quod teſtamentum illud omni Regis autographo caruerit, nihilominus tamen illa ipſa exemplaria ſeu archetypa, (quæ diximus) ſcripta & ſignata, aut ſaltem interpolata ſua manu, rectè ſufficiens ſyngrapha & autographa eius ſignatura dici poterunt. Nam cum finis & ſcopus illius ſtatuti huc denique tenderet, vt de certiſsima ſucceſsione proſpiceretur, & comperti aliquid haberetur, quod in dicto teſtamento abundè factum eſt, & cum ad id ſolùm requireretur eius ſyngrapha, vt dolo malo ac ſiniſtris fictionibus nullus relinqueretur locus, de quibus nulla poteſt in memorato teſtamento oriri ſuſpicio: quid refert tandem, aut ad rem quid intereſt, quando Rex pręclarum illud actum ſeu decretum tàm gratioſum, tam vehementer expectatum compleuerit & perſcripſerit, ſuane manu, an non, illud conſignauerit.

Quod ſi ita obijciatur: Regem ad certum quendam ordinem & exactam formulam aſtrictũ & obligatum fuiſſe, quam nullo pacto negligere aut prętermittere potuerit, vt non labefactatum prorſus abſq; ea periret, & irritum ac nullius pōderis fieret decretum. Hac ratione, inquiunt, tota interdum Parlaméta irrita faceremus tàm ex jis, quæ tempore Mariæ Reginæ, quàm quæ Hẽrico octauo regnante habebantur. Tempore quidem

An. H. 8. 35.
An. H. 8. 33.
& 21.

Mariæ, eò quòd omisit stylum à Parlamento constitutum his verbis, Anno Henrici Octaui tricesimo quinto: regnante verò Henrico Octauo: quia prçter verba statuti, quod dicit licere Regi suum assensum decreto Parlamenti per literas Patentes sua manu subsignatas prçbere, quamuis ipse in persona sua non adsit, idem Rex sçpissimè solo sigillo suo assensum dederit. Quæ tamen Parlamenta non ideo sua auctoritate carent, quia hæ formulæ in illis omittuntur.

Respondetur ad replicatum aduersariorum.

Atque hçc ferè summa est eorum quæ aduersarij nobis respondent pro tuendo illo falso & suppositio testamento. Ad quæ nos hac vtemur defensione, dicentes. Primùm non nos in eo ponere caput quçstionis nostræ, an Rex sufficiens aliquod testamentum condiderit, hoc enim in aliud tempus reijcimus: sed an secundum illum modum & illam formulā, quam statutum postulat, aliquod condiderit testamentum, vbi si in forma sit defectus, sicut à nobis esse perhibetur, quantumuis aliâs optimum suisque omnibus numeris absolutum fuerit, quamuis sub magno sigillo ex archetypo descriptum, in publica scripta Cancellariæ relatum, pro testamento eius vulgò reputatum, & eo hactenus ordine completum fuerit: nihil tamen facit ad primam & prçcipuam quçstionem. Superest igitur, vt consideremus quantam vim habeant aduersariorum coniecturæ, ex quibus verisimiliter inferri volunt, valdéque asseueranter dicunt, testamentum formulam illam requisitam habuisse. Sed ante omnia videndum est, quæ in contrarium coniecturæ, & quot, quantíque momenti

occur-

occurrant, ad illas aduersariorum, aliásque eius generis quascunque redarguendas & conuincendas.

Variæ præsumptiones & rationes cōtra imaginarium Testamentum.

Dicimus igitur multas, magnásque esse coniecturas & rationes, quæ nos in eam opinionem adducunt, vt existimemus Regem, sicut nullam vnquàm causam bonam & iustam habuit, cur tale actum seu decretum, quale obtenditur, moliri voluerit, ita reuera nec huiusmodi confectum ab eo fuisse. Equidem non negabo talem ei auctoritatem delatam fuisse, neque illud porrò inficiari debeo, hanc eum auctoritatem pro Reip. dignitate & vtilitate, pro totius gentis pace & tranquillitate, aliquo saltem modo honorificè etiam exercere potuisse. Sed aut causam vllam fuisse cur faceret, aut vsum esse potestate illa eo modo quo prętenditur, tàm inaudito, tàm alieno à dignitate & honore, hoc est planè quod nego. Nam cùm illo ipso tempore quo testamentum hoc condidisse perhibetur, pręclara sobole auctus, atque ornatus esset, nempe Eduardo non ita pridem Rege, Maria & Elizabetha pręstantibus heroinis: cumque eorum status & successio paulò antè decreto Parlamenti constabilita fuissent: quid necesse fuit, aut quam verisimilitudinem habere videatur, Regem talibus machinationibus nouiter excogitatis vsum fuisse, quales nemo, vt arbitror, ante eum, vel ex Anglicis, vel alienis vspiam Regibus factitasset: & sicubi fortè factitatæ fuissent, miserabilem & calamitosum exitum sint consecutæ.

Quid, quęso, habet verisimile, talia eum consilia machinatum, maturiori pręsertim ætate iam senescentem

(cum prudentia atque amore tam erga Deum, quàm erga patriam maximè pollere debuisset) quæ hostilis contentionis in Anglia & calamitosi exitij maius incendium erant excitatura, quàm excitauerant olim capitales factiones rubræ atque albæ Rosæ ante paucos annos per incorporationem & vnionem vtriusque familiæ Eboracensis & Lancastrensis, in persona patris eius, ex nuptijs D. Elizabethæ filiæ Henrici 4. Regis natu maximæ felicißimè extinctæ & consopitę? Quamuis autem cogitauerit, aut dixerit etiam aliquis, talem nullam fuisse metuendi causam, eò quòd ex decreto Parlamenti res acta esset, non tamen ignorare potuit Rex, quod nec Parlamenta pro Henrico 4. habita, aut continuatus in Henrico sexto duorum hominum descensus (qui in aßignando regni titulo nullum habebat locum) nec Parlamenta habita pro Richardo 3. nec ea in quibus pater eius lęsæ Maiestatis postulabatur, quicquã paterno iuri pręiudicare aut cęteros adiuuare potuerint, qui potiorem titulum obtendebant.

Et sicut hoc non potuit nescire, ita neque illud est credibile, eum fide sibi commißi ex Parlamento abuti voluisse, & regio sanguine proximam absque perspicua causa exhęredare, tanquam prętextus Parlamenti omnia tuta & secura faceret, cuius vim & auctoritatem quàm esset contra legitimam hęredem exigua ac planè nulla, ipse non ita pridem in paterna causa, cum amplißimo vtriusque eorum beneficio, abundè expertus fuisset. Quanquam si cogitasset aliquando apud animum suum fraudẽ aliquam, aut pręiudicium creare

re D. Mariæ Reginæ Scotiæ, certè illo maximè tempore non fecisset, cum omni sua cura & cogitatione in id incumberet, vt quacunque ratione potuisset, nuptias inter Eduardum filium, & eandem Dominam ac Reginam conficeret & conciliaret. Indignum profectò & ipsius prudentia, quæ summa erat, & consiliarijs eius, qui plurimi & sapientissimi extiterunt, tam rustico & indocto modo illas nuptias procurare voluisse.

Illud autem minimè omnium dici potest, eum ideò illam parùm honorificam exhęredationem molitum esse, quòd erga liberos sororis suæ Reginæ Galliæ singulari amore propensiùs afficeretur. Extiterunt enim ex intimis eius Consiliarijs Principes quidam viri, qui persanctè affirmauerint, Regi nunquàm magnoperè placuisse nuptias sororis suæ cum Duce Suffolchiæ, qui eam primùm in Gallia clandestinè, pòst in Anglia palàm duxit in matrimonium, & vt fertur, veniam seu impunitatem pro clandestino matrimonio, scripto contestatam à Rege impetrauit. Vtcunque hoc sit, illud certum & indubitatum est, quòd si verum sit hoc testamentum, quod obtendunt, non solùm à Regina Scotiæ, Do. Lenoxiæ, & hęredibus earum, sed ab ipsis quoq; DD. Francisca & Eleonora liberis Reginæ quondam Galliæ, regni Reuersionem seu successionem trãstulit ac transportauit. Facinus quodammodo incredibile, & idcirco parum verisimile.

Debeo nunc (optime lector) hoc in loco alias porrò duas luculentas & eximias coniecturas tuæ memoriæ suggerere. Nam cum alia multa absurda hoc actum

Fictitium illud testamẽtum præiudicio est regno Angliæ, ne Galliæ diadema repetere possit.

concomitentur, quod nobis ex ementito illo testamento astruere & confirmare volunt, tùm illud maximè quod manifestam ac iustam occasionem subministrat ad delendum prorsus & in perpetuum de stylo regni Angliæ expungendum titulum Galliæ, quem suo regno coniunctum, & quasi in vno corpore coünitum asserunt. Vnde enim aut qua adeò ex re vel nunc excludunt Galli vel hactenus excluserunt Anglorum Reges (Galliæ diadema propter titulum Eduardi tertij repetentes, ad quem materno iure descenderat) quàm ex politica & ciuili lege sua fœminas à iure regni prohibentes, quam vocant Salicam? Et quid aliud facit hoc Henrici Regis actum quod obtẽdunt, quàm commendat & corroborat eorum causam, basim autem & propugnaculum defensionis propriæ ad ius proprium tuẽdum & repetendum tollit funditus ac subuertit? Etenim si leges Anglicæ municipales Reginam Scotiæ excludere queant, quæ titulo generalis hęreditatis ad regni successionem vocatur: non minùs bona & efficax est eorum lex municipalis, & per cõsequens iniustè & cum iniuria diadema Galliæ per hosce tot annos pręteritos vendicant, suúmque esse affirmant.

Sed vt in proposita quęstione progrediamur longiùs, vel potiùs, vt ad domestica accedamus propiùs, & ad viuum rem omnem resecemus, dicimus, quòd sicut satis magna & iusta causa fuerit, cur Rex anno 28. regni sui Eduardo Rege nondum nato, de regni successione limitanda & constituenda cogitaret, ita illo postea nato, & post illum regni successione ex decreto

Parla-

Parlamenti Mariæ Reginæ, & eius sorori Elizabethæ anno 35. confirmata, non est existimandum voluisse eum rem tanti momenti periculo exponere per testamentum, quod facilè mutari, & falsificari potuerit, ne dum asignare & cōstituere eo modo quo prętenditur.

Nam cùm tanta prudentia & experientia princeps esset, non potuit esse nescius, hanc esse proximam & expeditisimam viam, vndè status seu regni titulus ambarum ad minimum filiarum in discrimen veniret perpetuæ exhęredationis. Dum enim Rex suo exemplo ausus esset tot ramusculos sanguinis propinquitate coniunctisimos pręcidere & amputare, facilè ambitiosos animos ad audax aliquod facinus, & sceleratum aggrediendum incitasset, vt cùm viderent aditum sibi ad talia ab ipso Rege patefactum & pręparatum, & cùm per se satis propensi, & procliues essent ad mala quęque exempla imitanda, atque ad grandia honesto aliquo pretextu expetenda, filias iure regni quod ad ipsas deuenire oportebat spoliare, & idipsum ad hęredes D. Franciscæ transferre non dubitarent. Obsecro autem vos, hoc tam pręclarum inuentum & egregium machinamentum nonne ipso euentu refellebatur, cùm nihil propiùs esset, quàm vt ex eo Maria nuper Regina & Elizabetha soror eius regno penitus excluderentur, nisi Deus pro sua benignisima misericordia consilium illud mirabiliter disipasset?

Fictitium illud testamentum probat occasionem affectandi regnum.

Meritò igitur videri poterunt hęc argumenta satis habere virium, ad destruendas & euertendas infirmas ac tenues aduersariorum pręsumptiones, incertis tan-

tùm suspicionibus, opinionibus & coniecturis nixas. Verbi gratia, quòd Rex in Reginam Scotiæ & D. Lenoxiam offensus fuerit, quod falsum est, & quidem de D. Lenoxia, ne minimam sanè probabilitatem habet, quemadmodum nec de Regina, si verum fateri volumus. Quanquàm si fuisset certè, æquè multóque etiam magis est verisimile, Regem (illo præsertim tempore, propter causas quas diximus) supprimere offensionem suam, & dissimulare voluisse. Iam verò fac ita esse, quòd reuerâ talis aliqua offensio interuenerit, an existimatis aut Regi, aut regno honorificum fuisse, aut denique Parlamentum id vnquam cogitasse, vt Rex ex quacunque leuicula offensione eos statim exhæredaret? Quòd si non erat causa, vt aduersarij fatentur, quamobrem Rex offensionem aliquam in liberos Reginæ Galliæ conciperet, cur vtranque Dominam Franciscam & Eleonoram exhæredauit?

Altera eorum coniectura, quam in eo statuunt, vt succesionis incertitudo per testamentum eius tolleretur, exigui momenti est, & in ipsorum facilè redundat caput. Tantùm enim abest, vt hac ratione certior & contestatior euadat succesio, vt contrà multò magis dubia & incerta, quàm antè constituatur. Nam cùm anteà ius postulandi regni, ex ordinario & indubitato legis municipalis dictamine, ex regij, legitimíque sanguinis firmissimo & certissimo iure, & ipsius denique naturæ lege penderet, vndè multa incommoda, turbæ, pericula, seditiones, apud omnes gentes prudenter euitari solent: ita nunc si solo statuto nitatur, eadem facilitate

litate per aliud statutum infringitur & expugnatur. Si verò ex testamento pendeat, multis deprauationibus, dolis malis, calumnijs, & cauillationibus est obnoxium. Accedit quòd multis modis iustissimè redarguatur, vel quòd testes non sint idonei, vel quòd ipse testator fuerit inhabilis, vel si debito ordine non sit factum, vel propter mortem testium priusquàm examinarentur, vel alijs consimilibus ex causis plurimis. Monumenta omnis antiquitatis, historiæ omnium prȩteritorum sȩculorum, nostrorum quoque tempore quotidiana experientia, multa nobis calamitosa exempla plurimorum & optimorum testamentorum exhibent: quæ tamen fraudulentis rationibus, falsisque & subornatis testibus, annuente & suffragante eorum qui cùm dignitate sunt inexplebili auaritia, irrita prorsus, ac nullius penitus momenti euaserunt. Vnde Valerius Maximus contra M. Crassum, & Q. Hortensium ita exclamat: Lumina curiæ ornamenta fori, quod scelus vindicare debebant, inhonesti lucri captura inuitati, auctoritatibus suis texerunt. Hȩc igitur aduersariorum coniectura pro nobis potiùs facit, & inducit, vt existimemus noluisse Regem pondus tanti negotij in id discrimen adducere, vt nudi duntaxat testamenti firmitate vel infirmitate niteretur.

Testamenta sæpe falsantur & adulterantur.

Val. Max. dict. & fact. lib. 9. c. 4.

Ex his quæ diximus probabiliter conijcitur, causam Regi non fuisse, cur tam periculosum facinus ex nudo tantùm testamento aggrederetur. Nunc quare putemus nihil tale aggressum fuisse, sic accipite. Satis constat Regem oblatas occasiones maximorum

emolumentorum non facilè vnquàm solere prętermittere. Atqui is tamen cùm ad eum decreto Parlamenti delatum esset, vt de omnibus Capellanijs & Collegijs statueret, & disponeret, nunquàm aut quàm minimùm vsus est illa potestate: & hanc eum auctoritatem exercuisse (quod isti comminiscuntur) nullo suo pręsenti commodo & emolumento, magno autem cum dedecore, & non solùm suis, sed alienis etiam obmurmurantibus propter notabilem, & omnibus sęculis inauditam tot sanguine regio proximorum exhęredationem, existimabimus, nisi plenissima & apertissima argumenta necessariam fidem non tàm faciant, quàm extorqueant?

In illo testamento nulla inseritur conditio de nuptijs hæredū D. Franciscę, sicut est de nuptijs filiarum ipsius Regis.

Rursus si talem successionis modum assignasset, cui dubium esse potest, quin, qua conditione nobilissimas filias per illud testamẽtum obstrinxit, vt nisi de sententia Consiliariorum suorum nuberent, successionis beneficio non fruerentur, eadem quoque heredes DD. Franciscæ & Eleonoræ obstrinxisset?

Prętereà cogor existimare talem nullam assignationem testamento Henrici Regis factam fuisse, eo quod nec in Cancellaria, nec alibi vspiam in Anglia, aut nunc extat, aut per multos iam annos hosce pręteritos extitit vllum eiusdem originale exemplar, vel authenticum Recordationis monumentum, id quod ipsi fatentur aduersarij, & in illis quæ vulgò disseminantur exemplaribus, testes qui obsignando testamento interfuisse perhibentur, tales sunt, vt si hinc mediocrem eorum conditionem, indè causæ ipsius magnitudinem &

gra-

grauitatem ſpectemus, parùm profectò ad eam rem idonei ac ſufficientes videri debeant. Cauſæ enim magnitudo tanta eſt, vt cùm tot regni hęredes ex vtraque ſorore omni hęreditatis iure priuet, vnum aliquem poſtulauerit adeóque flagitauerit de intimis Conſiliarijs ſuæ Maieſtatis regijque ſenatus, aut honorabilem aliquam & illuſtrem perſonam, qui dictæ obſignationi interfuiſſent, tùm ſignificanda certè & declaranda poſtea talibus viris ea res fuiſſet, ſi non ab ipſo Rege, ſaltem coram notario aliquo aut authentica perſona, ad maiorem teſtamenti confirmationem.

Illud porrò hic conſiderandum eſt, cum ius regni res planè teſtamentaria facta ſit, & ab vltimo teſtamẽto dependeat, quando & apud quem Ordinarium exhibitum, ratumque ac probatum fuerit hoc teſtamentum: vbi & apud quem prǽſtiterint executores iuramẽtum de teſtamento fideliter adimplendo: quis illis bona & facultates regias adminiſtrandas commiſerit: quando & ad quem eorundem indicem ſeu inuentorium detulerit: quis teſtes iuratos de fide & veritate teſtamenti examinauerit, nominatim verò de ſyngrapha Regis, in qua ſola res non leuioris momenti ſita eſt, quàm diadema ipſum: vbi, aut in qua Curia Eccleſiaſtica vel ſęculari inueniri queant eorum depoſitiones ſeu iuramenta. Sed nimis profectò arduum eſſet id inuenire quod nemo omnium mortalium vnquàm fuiſſe nouit.

Nihil conſtitutũ aut actũ de probatione dicti teſtamenti.

Quod ſi totum hoc negotium, tàm clarum, ſolidum, & indubitatum eſſet, quam perhibetur: ſi prima-

rium seu prototypum testamentum tale fuisset, vt nec in lucem prodire, nec iudicijs hominum tanquam lydio lapide examinari formidasset, cur illi quibus maximè emolumento erat, quique propter potentiam & auctoritatem optimè potuissent, non prospexerunt accuratiùs de archetypo exemplari bene & tutò conseruando? Aut si nihil aliud, certè vsitata probatio, quam vocant, quæ in pauperis cuiusque testamento diligenter obseruatur, procuranda fuisset, aut videnda, vno aliquo authentico instrumento eiusdem reseruato. Vident hos defectus aduersarij, & fatentur necessariò: itaque vt huic malo medeantur, magnoperè vellent illam eius in Cancellaria descriptionem (Enrolement vulgò) pro idonea probatione admitti: vtranque enim potestatem, ecclesiasticam & sęcularem, in persona Regis concurrisse asserunt.

Testamenti in Cancellariam descriptio non est eiusdem sufficiens probatio.

Atqui satis intelligunt hac medicina non curari vulnus istud, tantúmque miseram esse & inanem euasionem. Nam neque literæ Patentes, nec Inrotulatio, quam vocant, vllo modo sufficiens probatio existimari queant. Non enim Cancellaria vsitatus locus est, aut ordinaria Curia ad probanda testamenta, nec Rotulæ ad scriptum eiusdem memoriale seu Recordatorium. Vtrunque in foris Ecclesiasticis fieri oportet, vbi executores quoque comparere, & rationem suæ administrationis reddere debent: vbi testamenti habenda examinatio est, vtrùm valeat, an non: interrogandi testes: probatio deniquè & cętera omnia ad illud necessaria sunt expedienda. Aut si per aliam aliquam personam fieri pos-

posſit, eius tamen oſtendenda eſt auctoritas. Probationem quoque & reliqua omnia conuenienter fieri oportet. Inter cętera non omittenda eſt vſitata clauſula, Saluo iure cuiuſcunque. Quæ omnia illa in Cancellariam inſcriptio non complectitur, vt quidem omnibus perſpectum eſt.

Sed quorundam inſtituto non ſatis conueniebat cautela illa, Saluo iure cuiuſcunque: quæ tamen legi, & rationi maximè eſt conſentanea. Itaque aliam cautionem adhibuerunt, vt cùm pauperrimi cuiuſque in Anglia teſtamentum in probatione eius hanc cautelam adiunctam habeat, huic certè teſtamẽto, omnium credo, quæ vnquam in Anglia fuerunt, maximo & grauiſsimo, nulla talis probatio, aut clauſula in alterutro foro reperiri queat. Et tamen omnino ſcilicet perſuaſos nos eſſe volunt, quòd fuerit teſtamentum debita forma iuxta propoſitum & effectum illius ſtatuti compoſitum, & regium Angliæ diadema neceſſariò ſcilicet ſub ſpecie tantùm, & prętextu teſtamenti aliò transferri, & tranſportari debet. dico prętextum ſeu vmbram tantùm, propter aliam coniecturam, quam nunc oſtendam, tàm luculentam & efficacem, vt ægrè admodùm à quoquam probabiliter refelli aut vitari queat: porrò tanti momenti támque vehementem, vt hęc vna ſola omnes aduerſariorum coniecturales probationes, quibus ſuppoſititium illud teſtamentum tuentur, ac defendunt, deſtruere prorſus & ſubuertere videatur.

Dicimus igitur, & affirmamus, ſi fuiſſet vnde ex te-

ſtamento apprehendi ius regni pro hęredibus D. Franciſcæ potuiſſet, eam factionem, quæ D. Ianam eiuſdem Franciſcę filiam natu maximam in regni poſſeſsionem intruſit, nunquàm omiſſuram fuiſſe tanti beneficij tam inſignem occaſionem oblatam, quin eam arripuiſſent, & amplexi fuiſſent. Nec in eas anguſtias aut voluiſſent, aut etiam deduci potuiſſent, vt tyrannicæ vſurpationi ſuæ contra Mariam nuper Reginam & ſororem eius Elizabetham, literas Patentes ſolum Eduardi ſexti Regis, & eorum hominum conſenſum, quos ipſi exorauerant, prętexuiſſent. Qui Rex nullam ſecundum leges auctoritatem habuit (vt eſt notiſsimum) aliter determinandi aut aſsignandi diadema quàm ſtatuit & diſponit ius municipale. Debebant, inquam, valdéque eorum intererat, ſicut eiuſmodi literas Patentes comparauerant, ita & dictum teſtamentum promulgaſſe, ſi tale aliquod ſufficienter & legitimè probatum extitiſſet, quale nunc fuiſſe imaginantur. Exemplar illius imaginarij teſtamenti extitit in Cancellaria, quo vnà cum ementitis teſtibus, & originali conficto teſtamento, cęteríſque omnibus eò pertinentibus, prout videretur maximè commodum, vti potuiſſent. Non eſt credibile, aut hoc eos ignoraſſe, aut tãtam oblatam occaſionem & prętenſæ vſurpationis tam popularem prętextum, qui regij teſtamenti & totius Parlamenti auctoritatem ad Reginam Scotiæ & alias ex regio ſanguine propinquiores excludendas præ ſe ferebat, voluiſſe prętermittere. Rurſus nec illud dici poteſt literas patentes ad corroborandum ſolum & cõfirmandum teſtamentum

Grauis preſumptio ſeu coniectura contra putatiuum teſtamẽtum quòd D. Iana nuper Pſeudo Regina non ſit eius beneficio vſa contra Reginam Scotiæ, & alias.

Vide edictũ x. Iulij an. 1. vſurpati regni eius permulgatum.

tum illud conscriptas fuisse: quandoquidem in toto illo edicto, quod iniustè pro falso titulo D. Ianæ (quem ex putatiuo testamento deducunt) proclamatum est, ne vna quidem subest vocula, ex qua appareat Henricum octauum Regem vllam prorsus regni determinationem aut designationem hęredibus D. Franciscæ constituisse. Vnde rectissimè inferri potest, aut eos nullam eiusmodi limitationem liberis D. Franciscæ ex eodem testamento factam cognouisse, aut eius generis testamentum existimasse, vt nullum pondus, aut robur ad tuendam eorum tyrannicam vsurpationem (vtpotè apertè falsum, & fictum) habere potuerit, atque hanc adeò ob causam de industria & consultò (non enim ignorantia aliqua dici potest) hanc imaginariam, quæ prętenditur, liberis D. Franciscæ factam asignationem illi in literis patentibus tacuerunt. Quam nunc aduersarij nihilominus tanta, & tam vehementi asseueratione in aures omnium hominum difflant & diffundunt. Quæ tamen prorsus refellitur, & subuertitur, si nulla alia ex re, certè ex hoc edicto, quod pro falso titulo prędfatæ Ianæ promulgatum est, ita vt iam non sit opus laborare ampliùs de pluribus argumentis ad hanc asseuerationem redarguendam & conuincendam.

Quòd si adhuc maiorem huius rei fidem expectat fortasse aliquis, quæ tamen (vt dixi) non est necessaria: ô mirabilem Dei prouidentiam, ô singularem eius amorem & bonitatem erga Angliæ regnum, de quo ita dictum legitur, Angliæ regnum est regnum Dei, vt qui eiusdem specialem semper curam gesserit. O bo-

nitatem, inquam, eius erga regnum hoc in hac quoque causa singularem. Veritatem enim huius rei patefecit, & in apertam lucem produxit, quæ, quantumuis artificiosè, & callidè tegeretur, tamen erupit. Dicimus igitur Regem nunquam sua manu suppostititium illud testamentum consignasse: neque hoc ita dicimus ex auditu tantùm, aut ex coniecturis solùm, & argumentis suprà memoratis colligimus, quamuis efficacissimis illis, valdéque verisimilibus, sed ex testibus summa fide & auctoritate spectatis, qui sanctè & asseueranter affirmant se certissimò scire, quòd sigillum duntaxat ipsum dicto testamento appositum fuerit, idque aut Rege ipso iam planè mortuo, aut in extremis & agente animam, cùm nullum haberet suarum rerum sensum, aut memoriam.

Falsitio suppostititij testamenti reuelata per D. Pagetum Baronem coram Parlamento.

Do. Pagetus Baro ex intimis Reginæ Mariæ Consiliarijs, sua voluntate, & pio animi motu propter honorem regni, & veritatis ac iustitiæ amorem (etsi ipse culpæ affinis, & ad id quodammodo aliorum auctoritate impulsus) primus omnium mortalium reuelauit hoc arcanum, primùm senatui seu Cõsilio regio, deindè coram toto Parlamento. Pręterea D. Eduardus de Monte acuto eques & iustitiarius seu Pretor primus, qui illius facinoris conscius rei gerendæ interfuit, idipsum tam in Consilio, quàm coram Parlamento confessus est. Imò ipse quoque Gulielmus Clarcus in numerum eorum testium ascriptus, qui proferuntur, fassus est vera esse quæ iam dicta sunt, séque ipsum fuisse, qui testamento sigillum apposuerit, posteà verò impunitatis

scri

ſcriptum, factique ſui veniam obtinuiſſe.

Quæ teſtimonia cum iuramento perhibita, poſtquàm diligenter & circumſpectè perpenſa atque examinata fuiſſent, Maria Regina de ſententia Conſiliariorum ſuorum, ad honorem Dei & regni, ad veritatis & iuſtitiæ patrocinium & legitimæ in regnum ſucceſſionis, ad multa nefanda mala deuitanda, quæ illa corruptione ex illo figmento conſecutura erant, iuſsit exemplar memoriale ſuppoſititij teſtamenti, quod extabat in Cancellaria, cõſcindi, expungi, aboleri, tanquàm indignum quod inter vera & incorrupta nobiliſsimi regni exemplaria locum obtineret. Quod ab illa factum pręclarè, immortalem famam promeretur, non minùs quàm Romanorum illud, qui propter ſexti Tarquinij ſcelus in Lucretia violanda, Tarquiniorum nomen, & memoriam deleri voluerunt: Non minùs quàm Epheſiorum, qui legẽ tulerunt, ne vnquàm ſcelerati Eroſtrati nomen in libris Hiſtoricorum ſuorum memoraretur: Non minùs quàm quod Romæ fecit familia Manliorum, qui ſolenni pręſtito iuramento fidem dederunt, nemini vnquam eorum Capitolino cognomen futurum, propter affectatam M. Manlij Capitolini tyrannidem. Denique vt domeſticum quoque exemplum adiungamus, nõ minùs quàm meriti ſunt maiores Angli, qui impiorum Apoſtatarum nomina Oſrici & Eanfridi (qui Oſvvaldi optimi Regis temporibus annumerabãtur) ex Annalibus & Chronicis penitus diſpũxerunt.

Præclarum Principis factum delere falſa exemplaria.
Cic. 3. Off.

Suet. de vir. Illu.

Beda lib. 3. hiſt. eccl. c. 1.

Meritò igitur magna reprehenſione non caret, quòd aduerſarij conantur Reginæ & magiſtratuum nomini

infamiæ notam seu maculam inurere: ac si id fecissent, quo iure, quaque iniuria, & tanquam ipsis singulare aliquod emolumentum inde accessisset, quod patet esse falsum. Sicut enim illa testamenti abolitio magistratibus cęteris nullum beneficium attulit: ita si verum & indubitatum fuisset testamentum, nunquam Regina iussisset conscindi, tàm honoris & cõscientiæ suæ, quàm priuatæ etiam vtilitatis causa, nempe cùm ex eo suum quoque regalem statum declarari & confirmari videret. Et tamen magnoperè sanè cupiunt duo Clarissimorum virorum DD. Pageti & Eduardi de Monte acuto testimonia redarguere, illisque fidem omnem derogare. Scilicet vndecim testes illis opponunt, cogitantes numero ipso eos non iam æquare, sed superare & opprimere. Verùm hîc meminisse oportet, hos etsi numero vndecim, tamen ad rei dignitatem & magnitudinem tenues admodum & exiles esse. Rursus & illud veniat in mentem, sępe legem perindè fidem testium perpendere, atque personarum numerum supputare. Aliàs, inquit Calistratus, numerus, aliàs dignitas & auctoritas confirmat rei, de qua agitur, fidem. Quam etiam ad rem conuenienter dicit Arcadius. Confirmabit iudex motum animi sui ex argumentis & testimonijs, & quæ rei aptiora, & vero proximiora esse compererit. Non enim ad multitudinem respicere oportet, sed ad sinceram testimoniorum fidem & testimonia, quibus potiùs lux veritatis adsistit.

L. testium ff. de testibus. L. ob carmen ibidem.

Non facilè visum aut auditum aliquando fuit esse homines, qui eo loco & conditione, in causa tanti mo

menti, primùm offensam Dei, si falso iurarent, deinde etiam Principis, & aliorum quorundam virorum dignitate præcellentium indubitanter incurrerent, qui sibi dedecus & infamiam conciliarent, quódque est absurdissimum, qui nulla spe, aut se, suósque iuuandi, aut lędendi aduersarios, suam ignominiam proderent. Atque hoc satis est, non dico ad facti & culpæ excusationem, certè ad liberandos eos ab omni sinistra suspicione, quoad hoc eorum testimonium, & iuramentum, quod videtur planè non ex propensiori aliquo affectu aut corruptela esse profectum, sed zelo veritatis, & studio erga regnum, cuius honori consultum hac ratione optasse verosimilius omnino est. Quanquàm autem fortaßis si huius rei iuridicè conuicti & condemnati fuissent, & non ipsi sese (debitam sic agentes pœnitentiam) sponte fatendo castigassent, excipere contra eos potuisset aliquis, qui iuridicè conuentus esset, ad qualecunque causæ suæ adiumentum: tamen vt nunc se res habet, nulla prorsus subest causa, cur eorum testimonio fides abrogetur, maximè cùm in lęsæ Maiestatis causa, & aliorum criminum contra Remp. vbi accusatio dicenda est, homines etiam aliàs inhabiles, idonei tamen reputentur, & ad accusandum, & ad testificandum.

Nulla iusta causa reijciẽdi testimonium D. Pagetti & aliorum.

L. famosi ff. ad l. Iul maiest.
L. muliere. ff. de accusatione.

Quòd verò ad vndecim illos testes attinet, Princeps eorum Ioannes Gateius eques scimus qua ratione hanc vitam finierit. Alius quidem ex ijs (ille Gulielmus Clarcus) ita ab illis defecit, vt rem omnem meritò reddat suspectam. Cęterorum quot supersint, nescio. Quibus aliquid fortè responderi posset, si quid ipsi dicant,

aliquando intelligamus. Quod quia authentico testimonio non constat, nuda duntaxat nomina mutorum testium non valent vllo modo ad lędendum & extenuandum D. Pagetti & Eduardi de Monte acuto, duorum clarissimorum virorum, tam sanctum & solenne testimonium. Neque sanè tam difficilis res est, quàm præ se ferunt aduersarij, probare negatiuam facti. Quod vt verum esse fatemur, quando est simplex negatio, ita si tempore & loco determinetur, non minùs quàm affirmatiua probari potest.

Quomodo negatiua probari possit. Gloss. & Doct. c. bonæ, de elect.

Nunc igitur ex his quæ diximus, apparet, argumenta aduersariorum, quibus conuellere & labefactare cupiunt vel testium vel executorum fidem, eorum qui sup positițio testamẽto aut iam contradixerunt, aut posthac contradicturi sunt, parum habere virium, exiguúq; esse momenti: pręsertim verò exilem illam & frigidam exaggerationem Rhetorico verborũ apparatu amplificatam, per quam inscitia plebis abutentes, suadere volunt, nullum fide dignum argumentum productum fuisse, quod testamentum illud falsitatis conuinceret: quia scilicet eiusmodi falsificatio, nec ad Crucem Do. Pauli prędicata, nec in publicis totius regni locis & conuentibus passim publicata fuerit: cùm satis intelligãt id vt ita fieret, non fuisse opus. Iam enim huius rei famam notabiliter dimanasse propter indicium D. Pagetti Baronis, tam in consilio Senatorum, quàm apud omnes ordines in Parlamento congregatos: & quia illius falsificationis exemplar in Cancellaria antè repositum, ex hac declaratione meritò iam deletum esset atque abolitum. Quæ

dete-

detectio, quando per tales viros, atque eo modo & ordine prodierit, quo explicuimus, sicut nihil lędit, aut extenuat testimonium, quod contra testamentum illud dixere siue testes, siue executores, ita non est necesse alios porrò testes producere, pręter eos, qui illud iam anteà suis testimonijs impugnarunt. Quanquam illud sanè non negauerim, si istiusmodi testium aut executorum aliquis pręstito apud legitimum iudicem iuramēto affirmasset, ex certa sua scientia sibi constare, quòd testamentum hoc propria Regis ipsius manu consignatum fuisset, idem si postea diceret cōtrarium, & iuramentum pręstitum retractaret, nō tamen leuiter & temerè fidem priori assertioni abrogandam, propter eam quæ postea accidit contradictionē. Verùm tales, vt dixi, auctenticas & vsitatas examinationes & depositiones non reperimus, nec fuisse aliquādo audimus. Cōtra verò siquis eiusmodi testiū vel executorum corā idoneo Iudice nō aduocatus ab aliquo, aut contra aliquem pro causa aliqua priuata in iudiciū adducta: sed, vt dixi, sola conscientia motus, & zelo veritatis atq; honoris Dei ac Reip. ingenuè & sponte talem falsificationē detegeret & reuelaret (etiā si honoris ipsorū fortè interfit, tacuisse potiùs, propterea quòd aliquid cōtrà fecerint vel dixerint) aut si per idoneum Iudicē vocatus, aliquod testimoniū cōtra eam perhibuerit, vel perhibiturus sit, rationi & legi cōsentaneū est, vt huic posteriori testimonio fides adhibeatur.

Quomodo & quādo posterius testimonium pluris æstimandum sit, quàm prius.

Vbi verò sic argumentantur, aut hoc quod obtendunt, testamentum Henrici octaui Regis fuisse, aut eum nullum prorsus condidisse, non est, vt dixi, instituti mei,

nec

nec necesse erit hanc rem curiosè examinare, aut discutere, vt quæ nihil pertineat ad id de quo initio dicere proposuimus. Et fieri quidem potest, quòd testamentum condiderit eadem omnia complectens, quæ hoc quod obtendunt (excepta diadematis seu regni limitatione) & quòd testes quoque illi, quos proferunt, adfuerint, vel cùm sua manu eidem subscriberet, vel cùm iussu eius sigillum (inter quod & syngrapham vulgus hominum nullum ponit discrimen, & certè in alijs causis satis multis nihil planè interest, vnde & testes pro syngrapha seu manu propria interpretari potuissent) testamento apponeretur.

Hoc, inquam, quodammodo fieri potuisse non est incredibile, nihilominus poterat & aliud testamentum esse, & fuisse certum est, quoad illam diadematis assignationem, adulterina quadam Regis manu cōfictum, & illo mortuo, falsò speciéque tenus substitutum, quod suam ipsius syngrapham, testiúmque quos obtendunt, nomina præ se ferret. Vtcunque sit, parum interest ad id quod agimus, plenam aliquam & exquisitam hac de re responsionem moliri, cùm nec originale quod sibi confingunt, testamentum, cuius testes istos conscios fuisse pręsupponunt, extet vspiam: nec eorum depositiones seu iuramenta vsquàm conspiciantur, nec eos vnquam iuridicè, vt diximus, examinatos fuisse inueniatur.

Quare cùm ex his iam omnibus illud effectum sit, primarium testamentum, cuius exemplar magno sigillo apposito descriptum, & in Cancellariam relatum est,

est, non habuiſſe (ſaltem quoad clauſulam de regni aſſignatione & limitatione) Regis ſyngrapham adiunctam, non neceſſe eſt in ſcedulis & exemplaribus teſtamenti immorari, quæ aduerſarij ſua ipſius manu, vel ſcripta vel conſignata eſſe affirmant. Enimuerò regni pondus maius eſt & oneroſius, quàm vt in ſcedulis & exemplaribus facilè transferri poſsit. Denique quando his omnibus modis non ſuccedit, aduerſarij ad vnum hoc extremúmque refugium ſe recipiunt, vt rei æquitatem, & Parlamenti ſententiam ſeu propoſitum vrgeant, cui ſatisfactum aiunt per hanc aſsignationem, ſucceſsioníſque confirmationem, dum proſpicitur, ne Reſp. Principe ſeu Rectore deſtituatur: itaq; non euertendum eſſe hoc ſtatutum calumniando defectum regiæ ſyngraphæ, cùm Parlamentum potuerit conſenſum Regis duntaxat etiam abſque vlla ſyngrapha ratum feciſſe. Quod quidem vt non facilè negauerim, ita in iſtiuſmodi cauſis maximi ſanè momenti & ſummæ fidei, vbi tam ampla poteſtas & abſoluta auctoritas illi data eſt, prouidè, & neceſſariò cautum eſt, vt decretum ſeu actum hoc ad propriam ipſius Regis manum ſeu ſyngrapham reſtringeretur, ídque ad omnem fraudem tollendam, quam aduerſarij ne in hoc taſtamento vllo modo ſuſpicemur, magnoperè ſanè volunt. Cùm tamen factum ipſum per ſe notiſsimum, & calamitoſus rerum euentus illud palàm prędicent, atque flebiliter contra illud vociferentur & exclament.

Neque verò aſſentiemur illis, Parlamenti ſententiæ hac ratione ſatisfieri, eas ob cauſas, quas diximus, & fuſiùs

sius posteà dicturi sumus. Quòd si aliàs vel maximè verum esset hoc Actum, tamen ob id solum quod Regis syngrapha desit, totum infringitur & labefactatur. Etenim cùm statutum hoc corrigat & immutet vsitatum cursum seu dictamen legis, amputando legitimorum & verorum hęredum succeßionem, cúmque (vt ex eo quod continet, est perspicuum) sit lex supra modum pœnalis, non debemus verba legis declinare aut immutare, nec modum, aut formam Acti pręscriptam alio Acto æquiualente suppletam æstimare. Quare etiam si in alijs quibusdam rebus idem valeat sigillum Regis, aut indubitatus assensus eius, quod syngrapha seu autographum, tamen in hac causa non habet locum, eò quòd certus modus seu stata forma constituatur, ac pręscribatur. Vnde si ciuitas aliqua statuto edito certos homines delegaret ad faciendum Actum quoddam, si deindè totus populus ijsdem delegatis pręsentibus illud ipsum Actum faceret, viri iuris ciuilis peritißimi tale actum vitiosum esse, nihílque valere iudicant, imò ratione legis cessante, tamen obseruanda est forma. Est enim regula seu axioma, vbi lex certam pręscribit formulam, qua determinandum & restringendum sit Actum: ibi etsi ratio legis cesset, Actum tamen esse irritum, & nullius momenti, nisi forma lege pręscripta obseruetur. Quod verò obijciunt contra hanc regulam de Parlamentis regnante Maria, absque vsitato stylo denunciatis, & indictis, facilis est responsio. Est enim omnibus perspicuum, qui statutum illud anno 35. Henrici octaui editum, in quo stylus ille contine-

Cur sigillum Regis non sit æquiualens syngraphæ eius in hac causa.

Ioan. And. in adit. spec. tit. de requisit. consul ad finem. Lege. si fundus ff. de rebus eorum c. de rebus Ecclesiæ in 6.

Respondetur aduersarijs de actis parlamenti, quibus probare volunt syngrapham Regis non fuisse illi testamento necessariam.

tinetur, peruiderint, non esse ibi constitutum, aut definitum disertis verbis, quòd forma styli, qui in eo proponitur, debeat in omni scripto obseruari, atque ideo hoc cum statutis, quæ annis 28. & 35. Henrici octaui scribebantur, non esse comparandum, in quibus disertis & conceptis verbis, vna forma succesionis per Regem asignandæ expresè proponitur.

Prȩtereà illa quæ diximus scripta, cùm ad antiquam formam Registri, quæ in Archiuis seruatur, & per expressum mandatum Principis stylum illum prorsus reijcientis conscripta fuerint, nec Maiestati Reginæ, ac iuri regio, nec sententiæ & interpretationi statuti quicquàm detrahere potuerunt. De stylo autem illo vt aliquando plenè respondeam, obseruandum est, quòd ista quæ vocantur scripta, cùm sint acta Curiæ seu fori, etsi careant prȩscripta forma, quam lex patria aut statutum proponunt: neque ipsa tamen, nec iudicia ex illis consecuta fiunt irrita & inania, nisi sic duntaxat, quatenus declinari poterunt, reo contrà excipiente per iudicium Curiæ. Nam si reus simpliciter & sine exceptione formam scripti admittat, & ad causam ipsam respondeat, vt in Curia agi & disceptari posit, tum non solùm scriptum ipsum, sed etiam iudicium ex eo consecutum suam vim atque effectum lege habent. Quamuis igitur demus hoc illis, quod statutum anno 35 Henrici octaui editum, stylum illum omnibus scriptis necessarium fecerit, ideóque scripta indictionum seu comitialia vitiosa fuerint, quia forma prȩscripta deerat: postquàm tamen ij ad quos per-

18. E. 3. fo. 10. 3. tt. 4. fo. 3. & 11. 11. tt. 4. fo. 67. 9. tt. 6. fo 6. 19. tt. 6. fol. 7. & 10. 35. tt. 6. fol. 12. 10. tt. 6. fol. 26 3. tt. 6. fol. 8. 33. E. 3. fol. 13. Vide Prifat. 33. tt. 6. fo. 35.

tinebant, ea rata habuerint, ídque tàm voluntate sua, quàm ipso facto, dum diem constitutum obierint, & vocati comparauerint, istiusmodi scripta, & quæ ex illis consequuntur acta, lex rata esse iubet & confirmata. Neque tamen inde sequeretur, ideo hoc de quo agitur testamentum, vbi prescripta forma deest, similiter existimandum esse secundum legem valere.

Nam quod attinet ad specialitates, status, & translationes, aut aliud aliquod actum externum cuiuscũque, in quo stata est forma, & modus prescriptus: si vlla pars formæ prescriptæ desit, pro nihilo reputanda sunt. Exempli gratia, statuit lex omnem specialitatem aut actum, vel in prima, vel in tertia persona esse componendum. Itaque si vna pars eius in prima persona conscripta fuerit, quod reliquum est in tertia, non valet scriptum illud, sed in lege pro irrito & inani habetur. Statuit preterea lex in omni tali scripto disertis verbis declarandum esse, quòd auctor suum sigillum eidem apposuerit. Quod si in vllo scripto desit illa clausula, & mentio sigilli, quamuis reuerâ auctor subsignauerit, tamen in lege non valet.

9. tt. 6. fol. 35. 35. tt. 6. fol. 34. 40. E. 5. fo. 2.

40. E. 5. fo. 2. 22. E. 4. fo. 47. 26. tt. 6. fo. 6. 29. li. assis. p. 64.

Similiter lex etiam dat auctoritatem ei, qui quarundam terrarum est Dominus, vt in terris elocatis pro redditibus & seruicijs sibi eo nomine debitis distringere posit, & inde vi pecora abigere, atque alia pignora auferre. Quæ deinde certo loco includantur, & instar depositi custodiantur, donec de ipsis redditibus Domino feudi satisfactum fuerit. Si igitur ille Dominus bona villici, quæ extra suum dominium & territorium

ſita ſunt, vi auferret, aut ſi ad ſuos vſus, nempe ad laborandum, & operandum accommodaret, eiuſmodi ablationem ſeu abactionem lex iniuſtam eſſe definit, eò quòd eo modo facta non ſit, quem lex pręſcribit. Statutum porrò anno 32. Henrici octaui editum, dat facultatem tenentibus in tallia (quos Tenents in taile vulgò vocant) & alijs qui fundos iure vxorum aut Eccleſiarum poſsident, eoſdem ex ſcriptis tabellis elocandi, vbi pręſcripta etiam formula proponitur. Quòd ſi aliquis eorum in tabellis elocationis ſuæ illam formulam per omnia non obſeruaret, nulla in parte vim habet ex ſtatuto illa elocatio.

Rurſus ſtatutum anno 28. Henrici octaui editum de contractibus & venditionibus, ordinem & modum illis pręſcribit, vt neceſſariò in formam publicam in ſcriptis redigantur, deinde ſigillis contrahentium obſignentur: poſtremò vt intra ſex menſes poſt datam eorum, in publicas tabulas referantur. Si igitur contractus aliquis, aut fundi venditio fiat, in quibus omittatur aliquid à ſtatuto pręſcriptum, irritus eſt in lege, & inualidus contractus.

27. H. 8. c. 10.

32. H. 8. c. 1.

Poſtremò ſtatutum anno 32. Henrici octaui editum dat talem poteſtatem, vt liceat fundos teſtamento ſcripto legare. Si quis igitur fundos ex teſtamento nuncupatiuo legauerit, non valet in lege legatum illud, nec vim aliquam habet ex ſtatuto. Omitto alios conſimiles caſus infinitos, quos ad hoc confirmandum coaceruare poſſemus: in qua vna re tantò diutius hęſimus, quòd in ea aduerſarij tantoperè ſe iactitent, & quòd eadem

opera valere queat ad illud ſoluendum de conſenſu regiæ Maieſtatis Parlamentis adhibendo per literas patentes ſua manu conſignatas. Quod nihil aliud eſt, quàm patrij iuris Anglici declaratio & explicatio, non noua aliqua auctoritas illi data quicquam faciẽdi, quod antè non potuerit, aut vlla formula præſcripta, qua ille teneretur. Huc accedit, quòd in hoc caſu nullus omnino metus eſſe poteſt ementitæ aut adulterinæ ſyngraphæ regiæ: atqui in cauſa teſtamentaria longè ſecus habere ſciunt omnes, & quotidiana docet experientia. Ex quibus omnibus hęc concluſio naſcitur, teſtamentum illud quod obtendunt, cùm manu regia conſignatum non fuerit, nullo modo ius ſucceſsionis Reginæ Scotiæ in regnum Angliæ lędere aut impedire poſſe.

Iam verò vt illud quoque fingamus, nec D. Pagettum Baronem, nec Eduardum de Monte acuto equitem, nec Gulielmum Clarcum quicquam indicaſſe, aut teſtificatos fuiſſe, quod aduerſariorum aſſertionem de teſtamenti cõſignatione infringeret & labefactaret: nõ ideo tamen omni iuri ſeu titulo Reginæ Scotiæ prorſus obſiſtitur. Supereſt enim adhuc, vnde iuſtè & legitimè ſuam illius aſſertionis impugnationẽ tueatur, tam contra perſonas & verba teſtium, ſi qui prodierint, quàm poſtulando (id quod iure poteſt) vt teſtamentum in medium proferatur, maximéq; conſignatio manu Regis facta, vt debitè & conſideratè inſpiciatur, examinetur, & conferatur. Habet ſuam iuſtã defenſionem & exceptiones, atq; habere debet neceſſariò. Ab omni enim iure, ipſáq; adeò naturæ lege alienũ eſſet, his eam priuare

re adiumentis. valdéq; porrò rationi est cōsentaneum, vt primarium illud testimonium, cuius fides ex Regis syngrapha dependet, exhibeatur, & cum alijs eius certis & indubitatis scriptis autographis comparetur, vtque alia fiant, quæ ad hanc causam requirantur.

Nihilominus fingamus nunc, & supponamus Regem (cuius mens & manus sine dubio procul à tali facto abfuerunt) sed fingamus, inquam, eum sua manu testamentum consignasse: neque hîc tamen fortasis compererint aduersarij iustum Reginæ Scotiæ titulum prorsus ruere, vel labefactatum concidere. Imò procul dubiò dicamus eam esse causæ illius æquitatem ac bonitatem tantam, támque inuictam veritatis vim, vt nec sigillo Regis, nec syngrapha, seu manu eius propria conuelli, & expugnari posit: quod non sine perspicuis, grauisimisque rationibus affirmamus.

Testamētum quod obtendunt, etsi manu Regis cōsignatum esset, tamē Reginæ Scotiæ præiudicare non potest.

Neque verò volumus hoc loco disceptare & disserere, quam potestatem seu auctoritatem, & quatenus in hac & similibus causis, Angliæ Parlamentum habeat, quod alij tamen hîc fortasis facerent. Nos de alijs tantùm rebus agemus, nec tam longè, nec tam altè positis, quęque in pręsenti controuersia meritò & necessariò consideranda videantur.

Primùm, antequàm de cęteris rebus dicere incipiamus, æquisimam hanc & necessariam quęstionem proponimus: Vtrùm hęc generalia verba, quibus ampla huiusmodi auctoritas ad Henricum Regem transfertur, perinde quoque sumi debeant amplè, & generaliter exponi, an certa aliqua determinatione restrin-

genda sint, consentanea instituto & consilio, quod tum habuisse Parlamentum plusquàm probabile existimandum est. Dicent fortè facultatem & potestatem assignandi regni absolutè & generaliter sine vlla exceptione (pręterquàm quòd consignandum sit testamentum) exponi debere. Est ita profectò, quod nihil pręterea exprimatur. At verò regni ordines aliquid aliud reuerâ spectabant & intendebant, ídque pręcipuum: cuius tamen non necesse erat disertam fieri mentionem.

Necesse est esse aliquam generalium verborũ statuti modificationem & restrictionẽ.

Exprimebatur quidem modus ille externus tam exactè, & pręcisè, ad tollendas omnes suspectas rationes adulterandi & falsificandi. Valebat tamen testamentum etiam absque syngrapha Regis, imò & valuisset quoque assignatio regni, nisi Parlamentum illam restrictionem de Regis syngrapha, addidisset. Cęterùm quoad personæ designandæ qualitatem determinandam, & per consequens ad verborum generalitatem, quamuis amplissimam, restringendam, etsi nihil expressè diceretur, vsitato tamen & noto remedio agi solet. Alioqui, si regnũ ad furiosum aliquem & insanum hominem, aut insipientem & stolidum, aut alienigenam aliquem, & Mahumetanum Principem, talémque cui, vt in Anglorum est Annalibus, Ioannes Rex se regnúmque suum submittere cogitabat, aut ad alium aliquem translatum fuisset, quem nullo modo idoneum aut capacem esse omnes nossent: id verò generalitas quidem verborum videtur ferre, sententia autem & institutum Parlamenti, humanaque adeò ratio nullo

pacto

pacto ferunt aut admittunt. Si concedunt aduerſarij interpretanda eſſe hęc verba neceſſariò (quod concedere & fateri cogit eos ipſa ratio) porrò tamen quęram, ſi Rex, ſicut in hoc quod obtendunt teſtamento, illuſtrem progeniem ſororis maioris vniuerſam, minoris quoque primogenitam prolem abſcidit, ita & non ſolùm minoris ſororis omnem poſteritatem, ſed quicquid reliquum erat regij ſanguinis abſcidiſſet, alióſque à regio ſanguine alienos, cęteróſque fortaſsis minùs capaces, aut idoneos ſurrogaſſet, an hęc deſignatio in lege valuiſſet, tanquàm rationi & Parlamenti inſtituto conſentanea? at nimis profectò abſurdum eſſet id fateri.

Oportet igitur in hac cauſa moderationem aliquam & æquam interpretationem adhiberi, tam quoad illas perſonas, quæ deſignantur, earúmque qualitates, & illas quæ ius habentes, tamen excludantur: quàm quoad modum & formam acti, teſtamentíque conſignationem. Nam Rex, in quantum Rex, teſtamento regnum legare non potuit, & in hac parte arbiter tantùm erat, quaſique delegatus. Vnde ad normam legis, & ad eorum qui eum delegabant, mentem ac ſententiam facta eius exigenda ſunt. Quid autem illi ſenſerint, & ſibi propoſuerint, ſatis apparet ex ſtatuto ipſo. Nempe volebant hoc pacto omnem de ſucceſsione ambiguitatem, dubitationem, controuerſiam, & diſſenſionem tollere. Rem omnem crediderunt Regi, tanquàm ei, quem Reip. ſtudioſiſsimum eſſe exiſtimabant, tanquàm ei, qui & voluerit & potuerit ſucceſsionis cau-

ſam prudentiſsimè introſpicere : atque de ea conuenienter prouidere.

Quòd ſi factum Regis ad hunc finem & ſcopum non manifeſtè & apertè tendat: ſi non zelo Reip. non iudicio & prudentia, ſed ex amore, aut animi offenſione fecit hęc omnia: ſi hoc arbitrio diſſenſiones & controuerſiæ non tollantur: ſi pręclaro inſtituto honorabilis Parlamenti non eſt ſatisfactum : ſi dedecus & ignominiam habent machinationes & deſignationes, quæ in hoc teſtamento continentur: ſi contra naturam inuenta ſit noua quędam & inaudita ſucceſsio: poſtremò ſi teſtamentum hoc tale non ſit, quale definit Modeſtinus, Teſtamentum eſt iuſta voluntatis noſtræ ſententia de eo quòd quis poſt mortem ſuam fieri velit: certè & ſi ſyngrapha Regni ſubſcriberetur, non tamen ita prorſus recta & ſecura ſunt omnia, quin iuſtiſsimis de cauſis ampliùs conſiderari & examinari debeant. Hoc an ita ſit necne, iudicet is, qui rem diligenter conſiderauerit, æquus & incorruptus æſtimator.

Iam verò aduerſarij ipſi negare non poſſunt, quin teſtamentum hoc longè abſit ab illa opinione & expectatione, quæ meritò de eo concipienda eſſet: ídque apertè confitentur. Vrgentes enim coniecturam ſuam, de qua iam diximus, & probare volentes illud vulgò appellatum, Henrici octaui teſtamentum, non recens aliquod, illóque ægrotante excogitatum fuiſſe, ſed illud ipſum planè, cuius plurima, vt aiunt, fuere vetuſta exemplaria: ſubiungunt hęc verba dicentes: Si enim

recens

recens ſit teſtamentum tum concinnatum, quis credat aut ipſum ſua ſponte voluiſſe, aut alios eum hortari auſos fuiſſe, vt tot res tam honori ſuo repugnantes ibi insereret? Tantùm abeſt, vt auderent, aut ipſi nouam ſucceſsionem excogitare, aut eum vt eam formam, quam receperant, immutaret, admonere, cùm viderent aliter ſecundum naturam diſponi non potuiſſe. Qua in re veriſsimè dicunt. Certum eſt enim non ſolùm patrias Anglorum leges, ſed naturam quoque ipſam dictare nobis, quòd Regina Scotiæ, poſt memoratos Regis liberos, proxima & legitima eſt huius regni hęres, ideóque Regem, ſi eam excluſiſſet, facinus contra naturam commiſiſſe. Dicent illi cauſam fuiſſe, cur faceret, quòd eſſet alienigena, & extra hoc regnum nata. Atqui ſic quoque valdè naturæ inconuenienter, imò verò imprudenter, inconſideratè & iniuſtè feciſſet, magnum pręiudicium & periculum creando ſuo ipſius titulo ad regnum Galliæ, vt antè declarauimus.

Pręvtereà debet & illud diligenter perpendi, quòd ratio, æquitas, & ius gentium hoc poſtulent & flagitent, vt ſicut Angliæ Reges putarent ſibi manifeſtam iniuriam fieri, ſi acceptis in matrimonium hęredibus Hiſpaniæ, Scotiæ, aut aliarum quaruncunque regionum (in quibus regni ſucceſsio ad fœminam deuoluitur) excluderentur iure ſuo vxorum ſibi nomine debito, vti diximus: ita pari modo ſentiant de fœminis ſui generis, ſanguiniſque Regij in Scotia nuptis, quod hæ quoque non ſine cauſa

immaniter & iniustè secum agi existimare queant, si à regni succeſsione repellerentur, ad quod regij sanguinis proximitate vocatæ sunt. Atque istiusmodi quidem aliorum regnorum deuolutiones ad Anglos per externum matrimonium sępe accidere potuissent, & modò hac nostra ætate nihil propius fuit, quàm vt de Scotia planè accidisset, si nuptiæ Reginæ Scotiæ (quæ nunc est) cum Eduardo sexto non ita pridem Rege Angliæ succeſsissent, eíque vita diuturnior, & soboles aliqua contigisset.

Verùm quòd illa non sit ita alienigena, vt ideo regni reddatur minùs capax, iam copiosè suprà disseruimus. Imò amplius aliquid nunc dicam. Fingamus enim ita voluisse Parlamentum, vt excluderetur, & optimo iure potuisse: Regem quoque virtute statuti illius eam in hoc quod obtendunt testamento exclusisse: neque sic tamen est omnino extera, & à regni succeſsione aliena. Nam si legitimi hęredes Do. Franciscæ & Eleonoræ prorsus deficerent (qui nunc defecisse videntur, saltem in D. Catharina & eius sobole, pro cuius titulo nuper nonnihil tumultuatū est propter definitiuam sententiam non ita pridem latam contra qualescunq; nuptias eius cum Comite Herfordensi) tùm nullum esset, nec à Parlamento, nec à testamento impedimentum, quo minùs Regina Scotiæ & hęredes eius debitum sibi ius postulare & obtinere possent. Sic enim determinat dictum testamentum, vt deficientibus hęredibus DD. Franciscæ, & Eleonoræ, regnum ad proximos legitimos hęredes deueniat.

Si tamen latioris disputationis causa omnino concedendum sit, eam exteram esse dicendam: tùm quid de Domina Lenoxia respondebunt aduersarij, quæ Herbottelli in Anglia nata est, & ab anno ætatis suæ decimo tertio in Anglia enutrita, & vulgò pro nepte Regis tam à Rege ipso & nobilibus eius, quàm ab alijs accepta ac reputata? Imò vt ad alteram sororem Regis redeamus (eam quæ Carolo Brandono Duci Suffolchiensi nupta est) & liberos eius DD. Franciscam & Eleonoram: illæ quoque quare exhęredantur? Certè, si neque in D. Lenoxia, nec in cęteris iusta inueniatur causa, videtur, quòd Rex absolutam planè Regni donationem fecerit. Quod an facere potuerit, vel Parlamenti expectationi respondeat, vel Regi, ac Reip. honorificum sit, alijs considerandum relinquo.

Iam verò nec mihi hoc in loco est propositum, nec erit opus anxiè discutere, & inquirere, quibus causis inductus Rex illas à titulo regni per testamentum suum excluserit, pręsertim cùm tale aliquod testamentum de Diademate assignando non agnoscam prorsus.

Quanquàm non sum nescius, quibus de impedimentis multi loquantur, & de quibus nõnulli etiam in libris tàm excusis quàm scriptis meminerint: sed de his in neutram partem statuere aut definire volo.

Hoc tantùm proponam, quasi interrogando & deliberando, quod debita & profunda consideratione, dignum videatur: nempe quando beneficium huius, quod obtenditur testamenti, pertineat ad omnimodam Reginæ Scotiæ & aliorum exclusionem, atque ad pro-

geniem Reginæ Galliæ: si iam nulla causa fuerit, quam obrem Rex sororis suæ Reginæ Galliæ liberis esset infensus (sicut aduersarij ipsi nullam planè fuisse confitentur, nec vllum iustum impedimentum extitisse, quò minùs in regnum succedere possent) hîc, inquam, considerandum est, an rationi consentaneum fuerit, & an Parlamentum vel cogitauerit vnquam, vt Regi liceret eos sine causa exhęredare, & ab omni iure successionis excludere. Contrà si tale aliquod impedimentum fuisset, (cuius rei vehementem suspicionem præ se fert testamentum illud) rursus videndum est, an cum ratione, & æquitate, cum honore Regis & Reip. dignitate, cum proposito, & voluntate Parlamenti consistat, & conueniat, vt Rex non solùm eos excluderet, & iure suo priuaret, quorum est ex lege patria clarissimus & notissimus titulus, sed alios etiam substitueret tales, qui eadem lege apertè excluduntur. In qua re consideranda, multa concurrunt iuris ciuilis præclara axiomata.

L. si pater. ff. quæ in Frud. cred. l. filiusfa. §. Io. l. ff. de donat.
L. 1. c. 6. quæ res pign. l. oblig. ff. de pign. c. in genera de Regulis iuris in 6.
L quidam ff. de verb. sign.
L. vt grada. §. 1. de muner. & honor.

Primùm, quisquis dat alicui generalem seu absolutam potestatem quiduis faciendi, non videtur eius rei dedisse potestatem, de qua per se in particulari, si consultus & rogatus fuisset, omnino facultatem non dedisset. Rursus, generalia verba, siue testamētorum, siue eorum qui contractū ineunt, maximéque statutorū verba generaliter posita, quoad quascunq; personas, vt aliquid faciant, aut emolumentū capiant, debēt ad aptas, idoneas & capaces duntaxat personas referri atque restringi.

Est prętereà Maxima seu principium quoddam in

in lege, ſtatuta ad ſenſum & ſententiam legis communis ſeu municipalis dirigenda, temperanda, & interpretanda eſſe.

Quare Rex dum eo modo quo dicitur, regni ſucceſſionẽ determinat, non videtur Parlamenti expectationi reſpondere & ſatisfacere, ſiue fuerit tale aliquod impedimentum, quale comminiſcuntur iſti, ſiue non fuerit.

Nam hîc ad illam regulã reſpicere oportet, quæ dicit in teſtamentis, cõtractibus, & nominatim ſtatutis, generalitatẽ verborum moderatè & cãdidè per legem municipalem temperandam, metiendã, & reſtringendam eſſe, quoties ex illis verbis generaliter & indefinitè ſumptis, damnum & detrimẽtum alicui innocenti immerì tò crearetur. Imò ſtatutum in tali cauſa irritum, ac nullius momenti reputandum eſſet. Verbi gratia, ex iure ciuili conſtat, ſi in aliqua ciuitate ſenatuſconſulto decretum ſit, vt nemo, ne ipſe quidem adminiſtrator contra inſtrumentum cauſam agat: nihilominus tamen ſi adminiſtrator verum & perfectum indicem ſeu catalogum (Inuentarium vocant) bonorum teſtatoris ſcribat, ſi bona fide rem gerat, potiuſquam ſine cauſa iniuſtè cogatur teſtatoris debita de ſuo ſoluere, licebit ei in Curiam venire, & contra inſtrumentum cauſam dicere, defenſionémque ſuſcipere. Quare illud quod Rex feciſſe perhibetur, aut multos defectus videtur habuiſſe, quoad DD. Franciſcam & Eleonoram: aut quoad liberos earum, nimiùm exceſſiſſe: atq; ita quamuis ſua manu teſtamento Rex ſubſcripſiſſet, quòd non fecit, tamen non videretur Parlamenti inſtituto &

L. permittendo cum notatis. ff. de iure dotium.

In auctoritate abſolutè & generaliter data, illud non videtur cõprehendi, cuius non dediſſet poteſtatem, ſi ſpecialiter poſtulatum fuiſſet.

Generalia verba ad perſonas habiles referri debẽt. L. 2. c. de notat. l. fin. §. in computatione. E. De iure & liber. & ibi notat.

Alciat. in l. 1. de verb. ſign.

voluntati esse consentaneum.

Pergemus nunc, atque alias magnas & graues considerationes ad hanc rem pertinentes in medium proferemus: quarum vna est, quòd Rex dum hęredibus ex D. Francisca nascituris regnum determinaret, eadem Francisca tum diúque adeò pòst viuente, non ad sensum & sententiam honorabilis Parlamenti talem successionis determinationem fecerit. Quia actum illud Parlamenti dedit ei facultatem cuicunque vel quibuscunque personis suæ Maiestati libuisset, assignandi diadematis successionem. Vbi ad certam aliquam personam respexit Parlamentum, quæ statim mortuo Rege plebi certissimò innotesceret. Per quas certas personas non poterant vllo modo D. Franciscæ hęredes significari, aut intelligi, cùm illa adhuc esset in viuis, & idcirco tunc hęredes habere omnino non potuerit. Vnde nec populus regni huius certã de successione notitiam (quod tamen actum Parlamenti maximè spectabat) habere potuisset.

11. tt. 4. fol. 72. 9. tt. 9. fol. 24. 11. tt. 6. fol. 13.

Sed ad hoc respondebit fortasse aliquis, & si tum cùm Rex moreretur, incerti fuerint hęredes ex corpore D. Franciscæ oriundi, tamen fieri potuisse, vt tum certissimi atque notissimi futuri essent, cùm ad ipsam vel hęredes deuenturum, illísque remansurum regnum foret. Equidem non negabo, quin potuisset tum fortassis certum aliquid de illis & exploratum haberi. Sed quanta mala & incommoda vel tum potuissent, vel adhuc consequi possent, si in re tam incerta valeret testamentum, magnoperè vellem omnes homines aduertere, &

diligen-

diligenter considerare.

Illud profectò non est dubitandum accidere potuisse, vt eo ipso tempore, quo ad hęredes D. Franciscæ regnum iam deuenturum esset, eadem quoque Francisca ipsa superesset. Iam obsecro quis tum regnum obtinuisset? Dicturi sunt credo, aduersarij, hęredes D. Eleonoræ, ad quos proximè deuoluendum esse statutum est. Atqui illud sine dubio ipsius testamenti sententiæ repugnaret, quandoquidem ex eo statuitur regnum hęredibus D. Eleonoræ remansurum, si D. Franciscæ proles deficiat.

Vndè ex ipso testamento apertè colligitur, quòd non voluerit, vt liberi D. Eleonoræ ante liberos D Franciscæ regnarent. Porrò autem quid si D. Eleonora ipsa quoque tum vixisset (quod fieri potuisset, quando vtraque tam Francisca quàm Eleonora, communi lege naturæ vsque ad hunc diem & ampliùs viuere potuissent) quis tum regno potiri debuisset? Verus profectò & legitimus hęres (quem testamentum illud volebat excludere) tandiu quoad superesset soboles aliqua ex corporibus D. Franciscæ vel D. Eleonoræ legitimè procreata, & ideo ex aduerso omnino sentētiæ & instituto dicti testamenti. Quare existimo sanè difficulter, cuiuis homini mente prędito (qui Henrici Regis prudentiã, & res alias multò leuioris momenti, ab eo tamen consideratissimè factas nouerit) suaderi posse, quod de regni succesione (ex qua totius Reip. salus pendebat) tam inconsideratè & improuidè statuere voluerit, vt ij, ad quos deuolui ex testamento regnum cupiebat,

bat, non poſſent illud iure capeſſere, idque ex teſtamento. Ex quo perſpicuè videre licet, non ſolùm ab omni ſpecie probabilitatis alienum eſſe, quod Henricus Rex teſtamentum tam inconſultò condere voluerit: ſed etiam quòd per illam teſtamenti determinationem, regni ſucceſsio incertior magíſque dubia euaſerit, quàm fuerit, antequàm illa Parlamenti acta ſcriberentur. Quod repugnat prorſus ei, quod per illa acta intendebatur, & ideo in lege non ſatis validum exiſtimatur.

Sed dicet fortaſſe aliquis, etſi talia pericula & incertitudines ex illa teſtamenti determinatione conſequi quidem potuiſſent, quando tamen hactenus non euenerint, nec veriſimile ſit eſſe aliquando euentura, ideo de illis nullum habendum eſſe ſermonem. Imò verò omittendum non fuit. Etſi enim talia non euenerint, & ideo æquiùs ferenda ſunt, quia tamen ex hac teſtamenti determinatione euenire potuiſſent, contra id quod volebant acta Parlamenti: non poteſt vllo modo dici teſtamentum ex ſententia eorum qui acta illa perſcribebant, conditum fuiſſe, ideóque etiam quoad hoc in lege parum valet. Atque vt exaggerendæ rei cauſa aliquid dicam, cognoſcite grauia quędam incommoda & impendentia pericula, quæ adhuc etiam conſecutura videntur, ſi ſuppoſititium illud teſtamentum obtineret.

Non eſt obſcurum illud, D. Franciſcam tum cùm teſtamentum iſtud conderetur, prolem maſculam nullam habuiſſe, ſed tres tantùm filias ex Henrico

Duce Suffolcienſi ſuſceptas. Pòſt regnante Maria Sereniſsima nuper Regina, idem Dux Suffolcienſis conuictus lęſæ Maieſtatis, deinde capite plexus eſt. Quo mortuo, D. Franciſca magno ſuo cum dedecore & abiectionis ignominia nupſit cuidam Adriano Stocho, antè eius famulo, infimæ conditionis homini, ex quo prolem ſuſcepit. Quæ ſi ſit maſcula, & adhuc viuat, debet per verba teſtamenti ante filias ex illa & Duce Suffolcienſi genitas, regni huius diadema hęreditare, quod nunquam voluerunt, aut intenderunt ij qui acta ſcripſerunt. Quis vnquam ſanæ mentis credat, omnes regni huius ordines in Parlamento congregatos eam poteſtatem Henrico octauo Regi dare voluiſſe, vt per litteras ſuas patentes, aut vltimo teſtamento Reginam Scotiæ ex ſanguine Regum Anglorum linealiter deſcendentem excluderet. Adrianum verò Stochum tum ignobilem Ducis Suffolcienſis famulum, Regem & Gubernatorem huius nobiliſsimi regni conſtitueret?

Cuius rei abſurditates maximas (ſicut & illas quoque non diſsimiles, quæ ex matrimonio Caij non ita pridem Ianitoris aulæ regiæ primi conſecuturæ fuiſſent) iudicijs nobiliſsimorum & clariſsimorum regni Angliæ Procerum examinandas, & altiùs expendendas relinquo.

Dixerit fortè quiſpiam, id voluiſſe Regem, vt diadema deuolueretur ad hęredes D. Franciſcæ, eos quos ex Duce legitimè ſuſcepiſſet, non autem ad hęredes eius ex alio aliquo procreatos. Quæ eius voluntas &

mens etsi difficulter admodum ex illo testamento colligi posset, tamen nec absurditatibus quoque æquè absurdis carere potest. Nam si regnum ad hęredes D. Franciscæ ex Duce genitos deueniret, ad duas coniunctim deueniret filias, quia vtraq; secundum leges, vnius hęredis nomine censetur. Atque hoc pacto antiquus Reip. huius administrandæ status à Monarchia seu regno vnius, in Polyarchiam seu multorum gubernationem mutaretur. Quia cum titulus D. Franciscæ sit per modum substitutionis (Remainder vulgò dicitur) quę quidem reputatur in iure, accrescens & veluti adiuncta acquisitio (a ioynt purchase) facit æqualiter omnem fœminam prolem hęreditatis incapacem: neque concedi potest secundum antiqui iuris Anglici tenorem de succesśione ad regnum, quo cauetur, quòd succesśio regni debet ad seniorem ex fœminis transire. Magna nanque est in iure differentia, quando aliquis vocatur ad aliquem titulum, vel propter succesśionem, vel per accretionem. Et similiter si vna ex istis fœminis decederet, tunc illius hęres in hoc titulo, esset tanquàm separatus tenens in titulo, quem Talcam vulgò dicunt. Atque ita sequeretur, tot futuros Principes, quot essent filiæ, fierétque vt ex earum sobole, nempe fœminea, multiplex atque infinita esset imperantium multitudo. A qua re maximè abhorrebat eorum mens atque institutum, qui acta illa Parlamenti conscripserunt.

Fingamus porrò Regem vltimo suo testamento regnum in duas aut tres partes distribuisse, gubernacula

eius

eius tribus diuidendo, qui seorsim singuli regiam potestatem obtinerent, (verbi gratia, huic Vvalliam, illi Septentrionem, tertio Meridiem) atque hac ratione regnum Angliæ in tres partes miserè dilaniasse. Hoccine actis Parlamenti, & eorum instituto seu sententiæ consentaneum fuisset, aut valuisset ex Anglorum iure hęc designatio? non profectò. Nec quemquam arbitror tam communis etiam sensus expertem, qui hoc dixerit. Eadem autem est ratio, & idipsum planè sentiendum de regni deuolutione ad hęredes D. Franciscæ ex illo testamento determinata.

Iam verò vt tractatum hunc de titulo Serenissimæ Reginæ Scotiæ, & iure successionis in regnum Angliæ tandem absoluamus, cōcedamus sanè aduersarijs, sicut iam concessimus, liberaliter & ex abundanti, id quod verum tamen non est, testamentum, quod obtenditur, manu Regis consignatum fuisse. Prodeant si ita volunt, hęredes D. Franciscæ, afferant postulationem suam, qualecunque suum ius orbi terrarum declarent, & titulo Reginæ Scotiæ opponant. Regina contrà, vt suæ petitionis æquitatem & iustitiam cōfirmet, titulum suum omnibus mortalibus conspiciēdum profert, consignatum, & iam olim semper approbatum, non sigillis tantùm aut syngraphis, sed iuramentis etiam Regum omnium quotquot in Anglia vnquam fuerunt, quæ in die Coronationis suæ de tuendis & conseruandis patrijs Regni Anglici legibus pręstiterunt. Consignatum inquam, & ab orbe quoque terrarum vniuerso approbatum, imò Dei & ipsius naturæ digitis consignatum.

Solis huius profectò lumen non est clarius, quàm huius ius atque titulus. Quod vt obscurent, atque vt huic splendidissimæ luci tenebras offundant, quid tandem proferunt D. Franciscæ hęredes aut alij, in quo fundamentum & robur ponant iustæ scilicet postulationis suæ? Quando cętera omnia frustra tentauerint, coguntur tandem ad scriptum testamẽtum Henrici octaui, & sua manu signatum confugere, illúdq; appręhendere. Bene habet, appręhendant quantùm maximè possunt, ostendant verò Reginæ ipsum archetypun seu primarium testamentum: sed fatentur se non posse. Ostendant tamen aliquod exemplar saltem eius auctẽticum. Atqui ne id quidem eos posse est compertissimum. Si igitur testamento tanti Principis tam recenti memoria, eorum nitatur postulatio, cuius nec archetypum, nec auctenticum aliquod exemplar existat vspiam, quo tandem prętextu Reginam excludent? Aut propter sanguinis propinquitatem, aut per scripturam & donationem, vt petant necesse est, nihil est tertium. A priori natura exclusit: scripturam aut donationem quam ostendant, non habent.

Exclamabunt credo, scriptum illud perijsse, aut etiam furtim subductum esse conquerentur, nec æquum esse, vt tali infortunio ius suum penitus amittatur. Esset fortassis aliquid quod dicunt, si in causa priuata accidisset, & si eorum postulatio non & commune ius patrium, & ipsius naturæ legem planè destrueret. Esset aliquid, si charta seu scriptura quam obtendunt, Regina auctore perijsset, aut fraudulentis eius rationibus intercidisset,

in quam fieri non poteſt, vt vlla vel minima huius rei cadat ſuſpicio. Aliquid eſſet, ſi vel ipſi ad lucra & emolumenta non aſpirarent, vel illa non à damno duntaxat & detrimento ſibi proſpiceret. Fit enim damnum, quando quis iure ſuo ex lege & ratione debito ſpoliatur. Et permultùm ſanè intereſt, ſi ad legem & rationem reſpiciamus, inter ſpem lucri atque honoris, (lucramur autem id quod nobis dati aut legati nomine accreſcit, ſicut diadema iſtis competitoribus, & heredibus D. Franciſcæ) & inter fugam damni atque detrimenti. Damnum autem in lege factum reputatur, cùm auita hereditate defraudamur. Quòd ſi igitur æqua rationis, legis, & conſcientiæ lance vtrunque expendatur, damnum mero lucro, & emolumento preponderabit. Imò ampliùs aliquid dicam. Si vel Regina Scotiæ, vel alius quiſquam in regni poſſeſsioue conſtitutus eſſet, qui ius aut titulum nullum haberet, niſi tamen proles Dominæ Franciſcæ meliora & clariora tituli ſui argumenta producere poſſet, quàm has quas obtendunt, ſcripturas, ſecurum redderet defenſorem ipſa poſſeſsio, nec teneretur tituli ſui rationem reddere. Eſt enim axioma legis, Si accuſator probando deficiat, liberabitur defenſor, etſi nullo alio quàm poſſeſsionis iure nitatur.

Non eſt par ratio, lucra non capere, & dãna ſentire. l. fin C. de Codicil & l. Procluſ. ff. de damno in fecto. Inſtit. de legat. ſ. c.

L. cogi poſſeſſorem. C. de petit her. l. fin. C. de probat.

Nec eos quicquam iuuare poſſet exemplar illud Cancellariæ, quod obtendunt, ſi iam extaret, non ſolùm ob eas cauſas, quas diximus, ſed alias multas. Meritò enim dubitari poteſt, quamuis exemplar illud ſatis magnam fidem apud omnes huius regni ſubditos

habiturum esset, an eandem contra non subditos habere queat. Quid, quod inter regulas quoque iuris est, si publicum instrumentum meminerit alterius, nihil probat contra hominem ex ijs quorum talis fit mentio, nisi archetypum ipsum seu primarium instrumentum proferatur. Quare si Competitores isti instrumenta & scripta sua assertoria & demonstratoria amiserint, quibus ad alterius notissimi tituli exclusionem postulatio facta niti debeat, ferendum est illis hoc incommodum, qui inde emolumenta sua & honores sperabant, non illi, quæ nihil aliud petit, quàm id quod lege & ordine est omnino suum. Imò est cur singuli nostrûm existimemus, hoc (si tale aliquod aliquando testamentum fuit) Deo permittente per summam eius prouidentiam factum esse. Vix enim est credibile, eiusmodi scripta (de rebus presertim tanti momenti, quales complectitur illud testamentum) tam citò extingui, & perire potuisse, quasi ex composito, & instituto ac singulari quodam consilio, vt huic amplissimo & nobilissimo regno salua semper maneret proximi sanguinis regij vera & germana successio. Quæ si quibusdam interpolatis chartis & scedulis nescio quibus, ad alios iniustos heredes transportaretur, miraretur orbis terrarum tam inauditum facinus, & obstupesceret: Angli verò & eorum posteri ferendo non essent, quæ inde mala sint euentura. Tantùm igitur abest, vt quod maximè in illa commissione spectabat Parlamentum, id ex hoc testamento prestetur Angliæ regno & eueniat, nempe certum & indubitatum

L. si quis in aliquo documento. C. de edendo.

Princi-

Principem agnosci, dissensiones omnes & ambitiosas de imperio factiones pręcidi, vt quod timebat Parlamentum maximè, illud maximè expectetur miserrimè & calamitosissimè euenturum. Qui memoria repetit gesta pręteriti temporis planè tragica, à Richardo vltimo, nomine quidem Rege, re autem vera tyranno maximo, non est cur dubitet, quin, vt illi religio non erat, fratri natu maximo Regi Eduardo 4. eique legitimo, nothi maculam falsò inurere, & naturali matri suæ infamiæ notam affingere: ita non defuturi sint, qui ad promouendum & amplificandum qualencunq; suum titulum, facilè induci queant, vt omnibus modis iustos possessores de throno suo regali deturbare, & diadema de eorum manibus extorquere moliantur.

Quæ calamitosa dies si (quod Deus auertat) aliquando incideret, tum exclamare licebit, & miserandum in modum eiulari atque ingemiscere, tum non sine causa omnium turbarum, miseriarũ, atque malorum Oceanus expectãdus erit ad Remp. Angliæ penitus obruendam & suffocandã. Quæ vel cogitare solùm abhorret animus, & tremula penna scribere omnino detrectat. Quin supplex à Deo Opt. Max. ardentissimis votis cõtendo, vt nobilissimum & antiquissimum Angliæ regnum, cuius se hucusque defensorem & protectorem semper exhibuit, à tot ærumnis ac calamitatibus omnino & in perpetuum liberet.

FINIS.

AD ANGLOS ET SCOTOS, VT QVI TEMPORIS BELLORVMQVE INIVRIA IAM DIV DISTRACTI FVERVNT, TANDEM ALIquando animis consentiant, & perpetua amicitia in vnum coalescant,

PARÆNESIS.

SI Reip. nostræ Britannicæ detrimenta, variarúmque eiusdem insulæ ciuitatum veteres animo calamitates repetamus, non minimam incommodorum partem discordia inuectam esse, comperiemus. Contrà verò vrbes constitutas, plurima bella extincta, sanctissimas amicitias, firmissimo illo humanæ societatis vinculo, concordia, conflatas, literarum monumenta satis testantur. Tanta est enim concordiæ vis, vt omnia, quæ rerum vniuersitate comprehenduntur, consensione amicitiam iungant, conflent, atque componant. Hęc humanum genus fusum, dispersum, & abditum, primùm in vnum locum compulit, & congregauit, coactum in fide continuit, ac politiæ formam decreuit. Vniuersas quoque gentes, Gallos, Hispanos, Germa-

nos, cęterósque, in amicitia, & charitate coërcet: singulis Principe, pro rerum locorúmque conditione, designato, qui è multis vnicam Reip. formam pręscriberet, ac eam placidè tranquilléque administraret. Ideóque sapientissimus ille Lycurgus, à suis Spartanis interrogatus, quo pacto hostium vim, ac incursionem propulsare possent, prudentissimè respondit, Si vos concordi amicitia, & beneuolentia complexi fueritis, mutuásque certationes reieceritis. Scipionem quoque Africanum, cùm Numantinos varijs cęrtaminibus fregisset Tyresium Celtarum Principem ferũt rogasse, quî Numantia tã diu acie inuicta fuisset, & postea tandẽ diruta? Quia (inquit Tyresius) ciuium concordia victoriam ijs tribuit: discordia verò, exitium attulit. Nam quemadmodum nihil est tam infirmum ac debile, quod concordia non augeatur: ita nihil est tam validum, quod dissensione non exturbetur. Constat enim pręclaras Resp. discordia seditionéque interueniente, conuulsas ac labefactatas esse. Vt nullum imperium sit tam bene munitum, nulla ciuitas tam bene stabilita, nulla denique domus tam firma, quæ non odijs, ac dissidijs funditus euertatur, dissipetur, ac diruatur. Nam discordia (vt ait Liuius) ex vna ciuitate duas facit. Aristobuli & Hyrcani fratrum controuersia Iudaïcum imperium in Romanorum potestatem subiecit, cùm alter contra alterum, Pompeium in subsidium euocasset. Et Principum Christianorum dissensio, imperium Constantinopolitanorum in Turcarum tyrãnidem transmisit.

Vniuersa Syria, Godefrido Bullonio duce parta, Christianis cesꝭsset: nisi discordia interueniens, breuem eorum inanémque victoriam effecisset. Quapropter, cùm in constanti animorum consensione, tantum momenti ac ponderis insit, vt inde Reip. salus dependeat: in concordia fouenda, tuenda, ac retinenda, summo studio est laborandum. Et cùm animo perpendo, quot quantísque beneficijs, ac muneribus Deus Opt. Max. vestram Britanniæ insulam, pręter cęteras orbis terrarum ditiones ornarit, satis mirari nequeo, quid causæ sit, quare in fœdere iciendo, æternáque pace constituenda, magis solliciti non estis. Hoc enim vos ad summa beatitudine ac fœlicitate fruendum deficere videtur. Cùm vestra hęc insula ita rerum vsui necessariarum abundet: vt eorum, quæ homini optare licet, nihil in ea desiderari posꝭit. In primis enim, omnium tum quibus vsus opus habet, tum quæ voluptas exigit, maximam habet copiam: vt non solùm aliarum regionum pręsidio non egeat, sed etiam tanquàm refertisꝭimum quoddam copiæ cornu, affatim alijs prouincijs plurima subministret. Deinde tanta copia, & fœlicitas ab omni hostium incursione, loci natura, tuta, & immunis redditur. Insula enim vndique maris littoribus, tanquam fosꝭis & mœnibus firmisꝭimis, cingitur. Pręterea, soli cælíque benignitas (cæterarum nationum hęc bona venia dixerim) homines apud vos producit, siue corporis forma, & robore, siue animi excellentia, & pręstantia, longè spectatisꝭimos. Vnde fit, vt Britan-

 nia

nia, non solùm ad se suáque tuenda, sed etiam ad rerum summa potiendum nata, & apta esse iudicetur. Nam Creta insula, veterum sententia opportunè sita esse videbatur, ad imperium Gręcię occupandum: eò quòd ab omni parte, mari allueretur, & hinc Peloponneso nō procul abesset: illinc verò Triopio immineret. Eáque de causa, Minos Cretensium Rex, maris imperium adeptus est, & in cęteras vicinas insulas irruptionem fecit, ac in eas nouos colonos transmisit: & nisi è viuis excessisset, (vt ait Aristoteles) cùm Siciliam expugnare tentaret, imperij Cretensis limites ac fines longè latéque propagasset. Vestra autem insula, quot partibus Cretæ antecellit? Nullum sanè dubium est, quin multa maiores vestri pręclarè magnáque cum laude gessissent, nisi naturæ pręsidia & conatus vestris dissidijs irriti facti fuissent. Causam verò harum dissensionum indagantem, ratio ipsa in hanc potissimùm sententiam ducit, vt existimem Principum multitudinem, populíque animos varijs partibus infectos, contentionum ansam prębuisse. Plurium enim potestas, controuersiæ ac dissensioni maximè subiecta est. Et ideo diuinus Aristoteles, cùm summam rerum vniuersitatis consensionem animaduerteret, Mundum ab vno Deo constitutum, acutè, ingenioséque colligit. Homerus quoque poëticè fingens Deos inter se contendentes de vrbis Troianæ incolumitate & excidio: cùm hi Troiam euertendam esse censerent, illi verò reclamarent: tandem in hanc exclamationem proru-

pit

pit: Plurium imperium nequaquam vtile est, vnicus Princeps esto. Nam quod eius generis est, in quo plures eminere possunt, in eo plerunque, crebræ controuersiæ oriuntur: vt firmam societatem conseruare, sit difficillimum. Quò magis enim quisque cęteris magnitudine, vel potiùs animi atrocitate excellit, eò minùs æqualem ferre potest, iuxta illud:

> Nulla fides regni socijs, omnísque potestas
> Impatiens consortis erit. -
> Nec quicquam iam ferre potest Cæsárue priorum,
> Pompeiúsue parem. -

Et huiusmodi contentiones inter vestros Principes, iam à bis mille plùs minus annis, vestram pacem, ac tranquillitatem perturbarunt, lacerarunt, dißiparunt. Ita vt eorum effrenata dominandi cupiditas (quæ bellorum est seminarium) vestris opibus, vigilijs, sudore, ac sanguine sit enutrita. O Pop. miserrimum! ô ærumnosam ac infœlicem conditionem! quàm nulla fortuna, nulla neceßitas, nulla denique fata tulerunt: sed sola pertinacia, & animi cœcitas. Permagna sanè insania est, se, suáque omnia, patriæ ac Reip. salutem, & libertatem, aliquot tyrannorum libidini, ac cupiditati postponere. Quemadmodum Sichemitas factitasse monumentis consignatum est. Hi etenim impuri illius Abimelecis oratione commoti, eidem Reip. gubernacula detulerunt, eius autem turbulentam ac seditiosam concionem audire videor. Ego (inquit) sum os vestrum, & caro vestra: meliùs est igitur, vt ego vobis imperem, quàm fratres mei, qui externi sunt. Itaque in eius im-

 perium

perium inclinauit populus dicens, frater noster est. Abimelechus itaque in quinquaginta fratres, & thoro legitimo ortos, manus cruentas intulit, vt ipse nothus solus regnaret. Verùm Deus posteà, quod malũ perpetrarat, ei reddidit. Sichemitis quoq; iuxta quod operati erant, retributio facta est: & venit super eos maledictio Ioathan. Idem facinus ferè apud Anglos commisit impius parricida Richardus tyrannus, qui vt regno potiretur, nec demortui fratris honori, nec vitæ nobiliss. ciuium, nec nepotum Regni heredum sanguini, nec denique horum matris Reginæ pudicitiæ pepercit: tanta & tam impotens regnandi cupiditas, crudeliss. tyranni ferocem animum inuaserat.

Sed exploratum mihi est, neminem vestrum hoc tempore esse, qui huiusmodi dominãdi cupidis faueat: nisi eos qui vtilitatẽ ex publico vniuersæ insulæ incommodo captare student, & Christianæ institutioni, Machiauelli doctrinam preferunt. Spes itaque me tenet, antiquum hoc opprobrium Anglis obijci solitum, deletum iri. Ferunt Anglos (inquit Pollidorus) ex vetere instituto minimè omnium gentium, Remp. curare, factionibus studere, itaque Regnum nobilissimum sæpe aduenis depredandum exposuisse. Quòd certè Anglis vsu venisse res ipsa comprobauit. Nam in regni initio vt idem Polid. lib. 1. narrat, cùm potentissimi quique regnum appeterent, tamdiu pugnatum est, donec imperij summa ad quinque tyrannos delata esset. Itaque hec ætas bellis, dissidijs ac seditionibus atrox fuit. Hi enim maxima regni cupiditate accensi, & odijs mutuis

inflammati, prestãtes ciues bellis ciuilibus torquebant. Verùm cùm isti, breui mutuis vulneribus cecidissent, Reip.cura vni Gentilicio demandata est: sub quo Resp. (diu anteà ciuilibus bellis conuulsa) tandem ad pacem & tranquillitatem reducta est. Harum Principum factionum mentionem faciens Corn. Tacitus ait, Britannos tam varijs studijs fuisse distractos, vt vix duæ Ciuitates ad commune periculum repellendum accurrerent: & dum illi inter se pugnarent, vniuersos esse victos Preterea talis quoque dissensio inter Britanniæ Australes incolas, & Septemtrionales (qui etiam Scoti appellantur) maiores vestros orta, Britanniæ Regnum ad Anglosaxones transtulit. Illi enim aduersus Scotos, à reliquis Britannis in subsidium accersiti, tandem contra eosdem arma verterunt, illósque Regno spoliarunt. Britanni igitur veram esse Vigetij sententiam experiẽtia senserunt, ciuile odium ad inimicorum perniciem preceps esse, ad vtilitatem suæ defensionis incautum. Anglosaxones verò Regno potiti, dissidijs etiam ac factionibus distrahi cœperunt: ita vt ex vnico Regno, septem sint erecta, totidémque Reges constituti: quorum dissensionibus, Resp. longo tempore dissipata est, dum multis annis elapsis, principatus ad solum Egbertum redijt. Hic primus Britanniam Australem, Angliam nuncupauit. Sed cùm sub isto Egberto Saxonum vires incrementa caperent, Scoti Achaio regnante, veriti ne Saxones eadem tyrannide contra se vterentur, qua erga ceteros Britanniæ incolas vsi

erant

erant, ſocietatis fœdus cùm Carolo Magno inierunt, & confirmarunt: vt vterque Pop. alteri contra communem hoſtem, ſuppetias ferret. Simili diſcordia interueniente, Dani Suenone duce, Saxonibus Angliæ Regnum ademerunt: ac tandem Northmanni, Gulielmi Nothi ductu, eodem potiti ſunt: & ab eo tempore, vniuerſa inſula hactenus ſub duorum tantùm Regum imperio remanſit. Qui quidem, licet plures numero non ſint, veram concordiam ſeruare non potuerunt. Si quis autem rationem inueſtiget, cur Britannia non ita commodè ferre poſsit plurium Principum imperium, quemadmodum Germania, Italia, & celeberrima Venetorum Reſp., comperiet in his ferè vnum præ cęteris eminere. Germaniæ enim Principes, tametſi magna viuendi libertate fruantur, nihilo minùs Imp. poteſtati ſubiecti ſunt, quòd ad pacem inter eos, concordiámque tuendam, plurimum confert. In Italia quidem, nullum firmum eſt imperium, cùm plurium non vnius tantùm dominio ſubſit: eaque de cauſa, minùs fœlicem, ne dicam miſeram, ſcriptores quidem exiſtimant. De Venetorum Rep. Conteranus hęc ferè memoriæ prodidit. Cùm (inquit) omnis ciuitas ſit concordiæ, & vnius conſenſus vinculo conſtructa, & colligata, & hęc conſentiens voluntas retineri non poſſit, niſi aliquis vniuerſo Pop. ac Magiſtratui pręferatur, qui Pop. fuſum & diſperſum, quaſi in vnum corpus cogat: ſapientiſsimè itaque à maioribus noſtris conſtitutum eſt, quòd in noſtra ciuitate eſſet quędam regia

poteſtas

poteſtas, & vnus eligeretur, qui Princeps diceretur. Itaque ex his liquere arbitror, vnius imperium Reip. neceſſarium eſſe. Neque ſolùm in politijs, ſed etiam alijs in rebus, id cernere eſt. Nam vnius Dei prouidentia mundus adminiſtratur, vt corpus humanum ab vno animo regitur, nauis ab vno gubernatore moderatur, domus ab vno patrefamiliâs. Ex illis igitur ſequitur, Britanniæ inſulam, non poſſe commodè à pluribus adminiſtrari. Quapropter, partium, ac factionum ſtudia ab omnibus repudianda ſunt, & ab ijs potiſsimùm, qui in ciuitate Dei ſunt educati. Hi, inquam, diſſenſionibus ſublatis, cùm D. Auguſtino hortentur omnia quæ inter Chriſtianos, ad ſedandas diſcordias, concordiámque adducendam faciunt: quæ nihil aliud eſt, quàm animi quies ac tranquillitas, amoris & charitatis vinculo deuincta & conſtructa, quęque inimicitias & ſimultates aſpernatur, omnéſque eadem beneuolentia complectitur. Charitas enim (vt ait D. Paulus) patiens eſt, benigna eſt: charitas non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non cogitat malum, non gaudet de iniquitate, congaudet autem veritati: omnia ſuffert, omnia credit, omnia ſperat, omnia ſuſtinet. Hanc ſententiam ſi amplexi fueritis, illico omne odium deponetis, omnéque faſtidium ac arrogantiam ex animis veſtris euelletis, & in perpetuũ arma inſana, quibus hactenus inaniter dimicaſtis, eijcietis: atque pacem æternam, Chriſtianam, ſalutarem, ac tutam, ſine dolo, ſub concordi, ſtabilique vnius

Principis imperio componetis. Sic autem nos admonet honestas, sic vtilitas, sic denique negotia, tam publica, quàm singulorum requirunt, & postulant. Et quod magis est, sic Deus Opt. Max. iubet atque pręcipit.

Qui verò his refragatur, filius Dei non est vocandus, cùm non sit pacis amans, neque cum huiusmodi hominibus, viris bonis habenda est societas, sed potiùs aliò ablegandi sunt, cũ pręceptoribus ciuitatis Dei hostibus acerrimis: nempe quorum doctrina humanæ societatis fundamenta tollit, tyrannidémque constituit. In his nulla inest salus ciuium, nec patriæ amor, nec diuini cultus, & obedientiæ cura, sed tantùm effręnata quædam dominandi cupiditas, quæ omnia occupabit, ciues è medio tollet, patriam perdet, omnemque religionem aspernabitur. Quemadmodum factum ferunt à monstro illo impuro Cęsare Borgia, quem Atheus quidam Principibus tanquam perfectissimum quoddam exemplum ad imitandum proponit. Quòd autem pretermittendi sunt hi diuini luminis & humanæ societatis hostes, prudenter admodum nos Christianus Philosophus D. Bernardus admonet: Non timeas (inquit) contra charitatem esse, si vnius scandalis multorum pacem compensaueris. Potiùs quoque veris Principibus, M. Tullij capessendum est consilium. Ea (inquit) animi elatio, quæ cernitur in periculis & laboribus, si iustitia vacat, pugnatque non pro salute communi, sed pro suis commodis, non modò virtus non est, sed potius immanitas, omnem humanitatem repel-

repellens. Itaque (inquit) viros fortes & magnanimos eosdem bonos, & simplicis veritatis amicos, miniméque fallaces, esse volumus. Quam sententiam sequutus videtur Eduardus Anglorum Rex. Nam in exilium missus, dicere solebat, se malle perpetuò priuatam vitam ducere, quàm per hominum cędem Regnum recuperare. Prędara sanè vox, & tanti Regis digna. Pacis igitur publicæ perturbatores è nostra Rep. explodamus, vt faciliùs concordi amicitia & consensu coniungatur. Vt autem hoc consequamur, Philosophi consilio ac ratione vtendum est. Dicimus (inquit) ciuitates concordes esse, cùm in publicis ac necessarijs negotijs, idem sentiunt, idémque consilium captant, & quod consensu communi comprobatum est, exequuntur. Veluti exempli causa, cùm ciuibus placet, magistratus decerni, aut Pittacum Imperatorem esse. Quum autem vterque cupit sibi magistratum demandari, vt Oteocles, & Polynices apud Phœnices, tum seditio concitatur. Illa verò concordia ciuilis dicitur, amicitia, quæ inter viros probos tantùm conseruatur. Hi enim inter se, & cum alijs consentiunt, quæ eorum voluntas constans, & firma manet: neque illi Euripi instar, fluunt, & refluunt. Improbi contrà, diu inter se concordes, ac consentientes esse non possunt, eò quòd in Reip. administratione multùm emolumenti percipiunt, laboris verò ac sumptus parum insumunt: & inde seditiones oriuntur, dum alij alijs damnum inferunt, ipsi verò officio fungi nolunt: ideóque communis res perit, cùm

à ciuibus non protegitur. Hęc Philoſophus. Quod autem ad hanc amicitiam attinet, poterit faciliùs inter vos conflari & confirmari, quia inter vos eæ res concurrunt, quæ ad conſenſum copulandum multùm conducunt: nimirum eadem affinitas & cognatio, idem genus, eadem lingua, mores propemodum ijdem, eædem leges, idem vultus, ac corporis habitus, omnia denique, quæ ad æternam pacem & concordiam procreandam, & retinendam faciunt, magis inter vos quadrant, quàm inter cęteras nationes, quæ olim inter ſe, tum patria, moribus, & legibus, tum lingua & affinitate diſsitæ, iam ciuili conſenſione, ſub vnius Principis imperio, coniunguntur, & conciliantur. Verùm alicui veſtrûm impoſsibile fortè videbitur, hunc Pop. inter ſe tantam concordiam conſeruare poſſe, cùm tam multis retrò actis ſeculis, bellis, rapinis, ferro, flammáque omnem hoſtis impetum in ſe mutuò exercuerit, cęlúmque terræ miſcuerit, cùm natura humana non ferat, vt huiuſmodi odia, & iniurias nobis illatas obliuioni tradamus: deinde, vtrunque millies mori malle, quàm Principi ex altera prouincia orto parere, ne alter videatur aliquando, ab antiquo hoſte ſub iugum mitti, poſtquam tandiu de imperio certatum eſt. Itaque Anglum nolle vllo pacto Scoto Principi ſubijci, neque viciſsim Scotum Anglo. Impius quidam Atheus, qui vanam ambitionem, inanémque animi elationem Reip. ſaluti pręponit, huic fortaſsis ſententiæ ſubſcriberet, atque acquieſceret: quæ tamen maximè abſona,

atque absurda est. Quasi aliquis ex nautis, coorta tempestate, dicat se malle cum naui perire, quàm pati nauim à socijs gubernari. Sed acriùs rursus instabit: Quî fieri poterit, vt bene Anglis cum Scotis conueniat, cùm Scoti semper Gallorum societatem Anglorum amicitiæ prętulerint? In primis enim ante annos septingentos in Anglorum odium, fœdus cum Gallis inierunt, quod hactenus constanti animo conseruarunt. Nostra deinde memoria, cùm spes totius insulæ in vnius Principis potestatem reducendæ, affulgeret: per matrimonium Eduardi sexti, & Mariæ Scotorum Reginæ: Scoti, cùm eam Eduardo fide publica spopondissent, illam tamen Gallorum Regi tradiderunt. Quapropter eorum culpa contigit, non autem Anglorum, quò minùs societas illa, quæ iam tantopere expetitur inter eos, culpata sit. Quantùm ad fœdus illud cum Gallis factum spectat, id non cęterorum Britannorum odio, vt suprà diximus, sed salutis suæ causa, à Scotis & Gallis exoptatum est. Quippe, nisi id fecissent, Scoti è sua sede, vnà cum cęteris Britannis exturbati fuissent ab Anglosaxonibus, gente extera, & barbara. Verùm quod illud matrimonium ad exitum perductum non sit, Anglorum causa vsu venit: cùm id quod precibus, gratia, & beneuolentia impetrandum erat à Scotis, minis, armis & viribus extorquere sint conati. Nec deerat suspicio, rem de industria sic peractam fuisse, vt ita coniugio perturbato, facilior ad Angliæ Regnum occupandum aditus pateret. Vtvt res sit, Scoti cum

armis cedere nollent, & vix tamen absistere valerent: coacti sunt Gallorum pręsidium implorare: quod impetrare non potuerunt, nisi Reginam suam tanquam fidei obsidem in Galliam ablegassent. Quod autem Scotis hac copulatione, coniunctionéque nihil fuit antiquius, inde satis exploratum est, quòd omnes in eam sententiam descendebant, antequam res armis tentata fuisset. Anglum loquentem intelligimus, ille vicissim nos loquentes intelligit: eandem insulam incolimus, nulla penè re distante, quàm duorum Principum imperio. Nam huic malo prouido sapientum consilio mederi facilè potest. Et quidem satis perspicuum est, abhinc multis annis Scotos hoc summis votis exoptasse, cùm Margaretam Regni hęredem vnicam, & defuncti Alexandri Regis Scotorum filiam, Eduardo 1. Anglorum Regi in matrimonium collocarũt. Ex quo, vtraque regna tum coniuncta fuissent, nisi filia virgo, ante Regis mariti sui aspectum vitam cum morte immatura commutasset. Quæ cùm ita sint, nihil est, quod Anglus Scoto exprobret, & obijciat, nec quod Scotus Anglo: sed potiùs vno ore & consensu simul conuenire deberent, vt si nullus superesset, ad quem iure totius insulæ principatus pertineret, Princeps vnus siue suffragijs, siue sorte decerneretur: vt deinceps neque Reip. neque Pop. tranquillitas, hominum partibus, sectis, ac factionibus perturbaretur. Quemadmodum Persas prudentissimè olim factitasse, memoriæ proditum est. Occisis Magis (vt inquit Iustinus) magna quidem glo-
ria

ria recuperati regni fuit: ſed multò magis in eo quod cùm de regno ambigerent, concordare potuerunt. Erant enim virtute, & nobilitate ita pares, vt difficilem ex his Pop. electionem faceret æquitas. Ipſi igitur viam inuenerunt, qua de ſe iudicium religioni committerēt. Pacti inter ſe ſunt die ſtatuta, omnes equos ante regiam primo mane producere: vt cuius equus ante ſolis ortum, hinnitum primus edidiſſet, Rex eſſet. Poſtero die, cùm ad ſtatam horam omnes conueniſſent, Darij Hydaſpis filij equus hinnitum ſtatim edidit, & fœlix omen domino primus emiſit. Tanta moderatio cęteris fuit, vt audito auſpicio confeſtim equis deſilierint, & Darium Regem ſalutarint: Pop. quoque vniuerſus, ſequutus iudicium Principum, eundem conſtituit regem. Sic Regnum Perſarum VII. nobiliſsimorum virtute quęſitum, tam breui momento in vnum collatum eſt. Incredibile prorſus hoc tanta pietate, in patriam geſsiſſe eos: quod vt eriperent, magis mori non recuſarint. Hæc ille.

Immortalis ſanè horum Principum laus, qui ſalutem patriæ priuatorum ambitioni lubenter prętulerint. Verùm Deus Opt. Max. vos hac dubitatione liberauit. Nam perſpicuè ob oculos poſuit, cui nam vniuerſæ inſulæ regnum Gentilicio iure obueniat, poſtquàm illa quæ nunc Reip. Anglicanæ clauum tenet, ex hac mortali vita in aliam tranſlata fuerit. Sereniſsimæ nempe Scotorum Reginæ Mariæ, cuius inſignis pietas, inuicta in aduerſis conſtantia, per vniuerſum

ter-

terrarum orbem diffusa, perspicuè demonstrat vanam esse eorum sententiam, qui mulierum principatum, & administrationem deprimunt, & contemnunt. Ad hanc itaque totius insulæ regnum tandem perueniet, cùm etiam Henrici VII. Regis optimi eiusdem Reginæ proaui, consilijsque publici sententia, illi adiudicatum fuit, vt in Henrico VII. narrat Polidorus. Rex Scotorum (inquit) Iacobus III. Richardum Henrici VII. legatum humaniter excepit. Et primùm de recente suorum cęde quęstus, facilè iniuriam condonauit: deinde remotis arbitris, docuit quàm veteres, quámque iustæ causæ necessitudinis, sibi cum Henrico intercederent: & eos maiore quodam amoris fœdere corroborandos esse summè se appetere, quod proculdubio fieret, si ille vellet sibi Margaretam filiam ætate maiorem, in matrimonium dare. Richardus ad ea modicè respondit, operámque suam pollicetur, bonam Oratoris de connubio mittendi spem Regi fecit: domúmque reuersus, omnia suo regi retulit. Ea mirum in modum delectabant Henrici animum, cui pax maximè cordi erat: paucisque pòst diebus, Iacobi legati ad petendum Margaretæ coniugium, è Scotia venerunt. Henricus ijs auditis, rem ad consilium detulit. Erant qui suspicarentur, posse fortè aliquando contingere, vt hęreditas regni Margaretæ veniret, ac propterea eam externo Principi non locandam iudicarent. Ad ea Rex respondit, Quid tum? Si enim tale quid accideret (quod Deus omen auertat) video futurum, vt nostrum regnum

regnum, nihil inde damni faceret: quoniam accesſio Angliæ non ad Scotiam, ſed ipſius Scotiæ ad Angliam fieret, tanquam ad totius inſulæ caput nobiliſsimum: cùm ſemper quod minus eſt, ſoleat ad decus & honorem ei accedere, quod eſt longè maius: quemadmodum olim Northmannia in ditionem & poteſtatem venit Anglorum maiorum noſtrorum. Ita laudata Regis ſententia, & cunctis vna voce rem probantibus, Margareta virgo Regi Iacobo parta eſt. Hęc Polidorus. Grauis ſanè oratio, quęque rem de qua ambigitur, extra controuerſiam ponit: eò quòd eam iudicio agitato, & diſcuſſo confirmarit, cui quidam Iuriſconſulti multum ponderis ac momenti tribuunt. Hęc igitur, quinam veri ſint Regni Anglici & Scotici hęredes, tanquam digito indicant. Et fęliciſs. fauſtiſsimúmque toti inſulæ hoc Iacobi IIII. & Margaretæ matrimonium fuiſſe exiſtimandum eſt. Nam ſi Henrici VII. & Elizabethæ Eduardi IIII. Regis filiæ connubium Anglis fortunatum iudicatum ſit, eò quòd partium ac factionum ſtudijs, quæ inter Lancaſtrenſem & Eboracenſem familias intercedebant, quibuſque multos annos prę mebantur, ſoluiſſet, ac liberaſſet: quid (quęſo) de Iacobi IIII. Regis Scotorum, & Margaretæ Anglorum Principis filiæ, matrimonio dicendum erit: cùm huius beneficio, iam tandem à funeſtiſsimis illis bellis inteſtinis, quibus pro imperio Angli Scotíque dimicarunt, aſſerti ſint? Fauſtus ſanè Anglis fuit Henricus VII. eò quòd per eum Deus Opt. Max. omni diſſenſione

pacata, ac sedata, Eboracensem, & Lancastrensem familias coniunctissimè copulauit. At longè fęlicissima serenissima Maria Scotorum Regina, optimęque spei Princeps eius filius & hęres, Anglis Scotísque erunt, per quos, idem rerum omnium moderator, vtrunque Pop. iam imperio disiunctum, alterum cum altero connectet: insulámque Britannicam in antiquum statum ac pristinam dignitatem restitutam, à feroci bellorum ciuilium tumultu, immaníque atrocitate vindicabit. Amplectimini igitur mortalium fœlicissimi Britanni: amplectimini summum hoc sempiterni Dei beneficium, eíque gratias immortales agite, quòd pro infinita in vos clementia & benignitate, Principem vobis tandem è vestro vtriusque sanguine procrearit: cuius ope, vestri intestini tumultus, ac seditiones, extinguantur, & diuinæ huic legi locus relinquatur, Pop. salus suprema lex esto. Salus enim Pop. in pace potissimùm concordiáque versatur. Perpetua autem pax, & quies inter vos consistere nequit, nisi duo hęc regna simul conglutinata fuerint. Vnitatis enim tanta vis est, vt eius conseruatio sit naturæ finis vltimus. Hinc quoque inter homines charitas, amor, amicitia, vt vnus quasi animus fiat ex pluribus. Primùm quidem vt homines verè sint, deinde, vt bene beateque viuant, qui vltimus hominis finis est. Cùm itaque hęc ita sese habeant, vobis omni studio enitendum, & elaborandum est (si Deum naturęque institutum sequi, si Patriam ac Rempublicam saluam esse, si denique bene

bene beatéque viuere, æternáque tandem beatitudine frui cupiditas vos tenet) Vobis inquam, ſumma danda eſt opera, vt Pop. hic diſperſus, ſub debiti ac congruentis Principis imperio, auitáque Catholica religione colligatur, & in vnum conferatur. Quod Deo Opt. Max. in primis gratum erit, vobis verò, totíque Pop. Hyberniæ quoque, vti Angliæ & Scotiæ, ſummam tranquillitatem, pacem & quietem adferet. Hoc vt eueniat, rerum omnium moderatorem quilibet noſtrûm aſsiduis precibus non deſinat implorare.

Errata libri De ſucceſsionis Iure, ſic corrigito.

IN Epiſtola ad Sacratiſs. Imperatotem fol. 1. pag. 2. lin. 33. pro mali lege nonnulli. in titulo Epiſtolæ ad Sereniſsimam Scot. Reginam, linea 3. pro meis, lege luis. pagina 2. lin. 36. pro martis lege maieſtatis. pagina 3. lin. 5. pro omnio lege omnino.

In libro de titulo & iure fol. 2. in fine pro præcepiſſent, lege percepiſſent. fol. 11. lin. 13. pro cuiuſque, lege cuiuſquam. fol. 12. lin. 19. pro præſtringere, l. perſtringere. pagina 2. lin. 19. & ſi coniunge. fol. 19. lin. 1. pro patrium, l. patruum. in eadem pag. lin. 18. pro vis, lege ius. & inferius pro regulus lege regulis. fol. 20. pag. 2. lin. 14. pro acquiuiſſe lege acquiſiuiſſe. fol. 21. pag. 2. lin. 22. pro vpud l. apud, fol. 22. pag. 2. lin. 24. pro conſuetutine lege cōſuetudine. fol. 23. pag. 2. lin. 27. pro gemina lege genuina. fol. 27. lin. 26. pro fuerint, l. fuerit. fol. 28. pag. 2. lin. 23. pro redditus, lege reditus. fol. 46. lin. 14. pro auctenticas, lege authenticas. fol. 57. pag. 2. lin. 12. pro auctenticum lege authenticum.

In Paren. ad Angl. & Sco. fol. 2. lin. 12. pro vos lege vobis. fol. 3. in carminibus pro priorem lege priorum. pag. 2. lin. 12. pro impotens l. impudens, fol. 4. lin. 7. pro moderatur, lege derigitur. fol. 5. lin 7. pro tanti Regem, tanto Rege.

Errata libri De auctoritate.

In Epiſtola libri De auctoritate. fol. 1. lin. 7. pro ſuum, lege ſuam, & lin. 18. pro auderent lege auderet. fol. 4. in carminibus lin. 8. pro iunctas, lege adiunctas. fol. 6. pag. 2. lin. 5. pro ſeuſu lege ſenſu. fol. 7. lin. 25. pro alenigenis lege alienigenis. fol. 8. lin. 23. pro poſtulantes lege poſtularunt. fol. 11. lin. 22. pro maſculei lege maſculini. fol. 12. lin. 23. pro regnare, l. regnaſſe. Et lin. 26. pro cōmitto lege remitto. Et pag. 2. in carminibus pro Gabæis, lege Sabæis. fol. 18. pag. 2. lin. 4. pro nihilominis, lege nihilominus. fol. 24. lin. 22. pro rationandi, l. ratiocinandi, & pagina 2. in fine pro probibere, lege prohibere. fol. 25. lin. 12. pro fruentur, lege fruemur, & lin. 13. pro gratulabantur lege gratulabuntur, & lin. 28. pro ſubeundem lege ſubeundum, & in vltima pag. pro depopularent lege depopularentur.